

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel

Spis treści

Słowniczek pojęć.....	5
Wstęp	7
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy...	9
2. Charakterystyka Gminy Reszel.....	16
2.1. Turystyka.....	17
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	20
3.1. Sfera społeczna.....	20
3.1.1. Ludność.....	20
3.1.2. Bezrobocie.....	23
3.1.3. Ubóstwo.....	24
3.1.4. Przestępczość.....	25
3.1.5. Edukacja.....	26
3.1.6. Życie publiczne.....	29
3.2. Sfera gospodarcza	32
3.2.1. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg PKD 2007.....	32
3.2.2. Najważniejsi pracodawcy.....	35
3.3. Sfera środowiskowa.....	35
3.3.1. Formy ochrony przyrody.....	36
3.3.2. Analiza składników środowiska.....	39
3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	43
3.4.1. Oświata	44
3.4.2. Służba zdrowia.....	45
3.4.3. Infrastruktura kulturalna	46
3.4.4. Zabytki.....	49
3.4.5. Tereny publiczne.....	53
3.4.6. Układ komunikacyjny.....	54
3.5. Sfera techniczna.....	61
3.5.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	61
3.5.2. Sieć elektroenergetyczna.....	63
3.5.3. Gospodarka odpadami.....	64
3.5.4. Budownictwo	65
4. Delimitacja obszarów zdegradowanego i rewitalizacji.....	68

4.1.Charakterystyka obszary zdegradowanego.....	69
4.2. Koncentracja zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji.....	71
5. Wizja stanu obszaru rewitalizacji.....	85
6. Cele rewitalizacji.....	86
7. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	89
7.1.Podstawowe projekty rewitalizacyjne.....	89
7.2. Uzupełniające projekty rewitalizacyjne.....	106
8. Indykatywne ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	123
9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji.....	130
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.....	134
11. System wdrażania programu rewitalizacji.....	138
12. System monitorowania programu rewitalizacji.....	142
Spis tabel.....	144
Spis rysunków.....	146
Spis schematów.....	146
Załączniki.....	147

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja - wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji;¹

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);²

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy.

¹ Krajowa Polityka Miejska

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację;³

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru;

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich. W efekcie, w wielu miastach i dzielnicach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.⁴

W celu przywrócenia do życia obszarów zdegradowanych i stworzenia tam miejsc przyjaznych mieszkańcom, konieczne jest przeprowadzenie wieloetapowych i długookresowych działań rewitalizacyjnych.

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.⁵

W celu realizacji ww. założeń konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na przeprowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany oraz zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie gminy Reszel.

Rewitalizacja Gminy Reszel obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- Społecznej – zapobieganie patologiom społecznym, w tym aktywizacja społeczno-zawodowa osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży zamieszkującej obszary zdegradowane;
- Gospodarczej – działania promujące zatrudnienie oraz ograniczające ryzyko przerywania aktywności zawodowej;

⁴ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2014

⁵ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

- Przestrzenno-funkcjonalnej – modernizacja przestrzeni publicznej w celu realizacji działań na rzecz integracji społecznej;
- Technicznej – poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych oraz dostosowanie ich do realizacji działań obejmujących kwestie społeczne oraz gospodarcze;
- Środowiskowej - racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych i poszanowanie środowiska przyrodniczego.

Inicjatorem powstania Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie gminy Reszel jest Urząd Gminy, który jako jednostka samorządu terytorialnego podejmuje działania zmierzające do rewitalizacji obszarów zdegradowanych znajdujących się w jego granicach administracyjnych.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 03 lipca 2015 r. oraz będzie obowiązywał na lata 2016-2023.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji to wieloletni program operacyjny, podrzędny w stosunku do strategii rozwoju miasta, przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego, mający na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego lub obszarów zdegradowanych, realizowany zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z określonych źródeł. Program Rewitalizacji przedstawia rozwiązania konkretnych problemów zidentyfikowanych na zdegradowanych obszarach miast, wpływające bezpośrednio lub pośrednio na poprawę istniejącego stanu. Zakres przedsięwzięć stanowi odpowiedź na konkretne, zidentyfikowane w Programie Rewitalizacji problemy obszarów zdegradowanych i jest jednocześnie możliwy do sfinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Rewitalizacja stanowi jeden z celów głównych, a także jeden z wątków tematycznych Krajowej Polityki Miejskiej. Celem strategicznym KPM jest "wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców".

Z zapisów *Krajowej Polityki Miejskiej* wynika, że rewitalizacja stanowi obecnie jeden z priorytetów działań rządowych, kładąc największy nacisk na popularyzowanie idei miasta zwartej, prowadzeniu procesów inwestycyjnych w sposób zrównoważony, a także potrzebie kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Sytuacja ta jest również widoczna w założeniach dotyczących Narodowego Planu Rewitalizacji.

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji będzie poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie stworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Ponadlokalny program rewitalizacji miast sieci CITTASLOW w zakresie gminy Reszel jest dokumentem strategicznym z elementami operacyjnymi, mającym swoje podstawy w diagnozie istniejących problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje poniższy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli (Tab. 1).

Tabela 1. Powiązania Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie gminy Reszel z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3: Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I - Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II - Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III - Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV - Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11 - Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna

	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”), Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 2 - Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4 - Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 1 - Wzrost zatrudnienia Cel 2 - Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3 - Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4 - Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5 - Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz

	wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Priorytet I - Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III - Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego,

	walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju. Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich
Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Reszel do roku 2025	Cel 1. Rozwój usług społecznych - Polepszenie opieki nad osobami wymagającymi - wsparcia specjalistycznego - Rozwój infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej - Działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia - Wzmacnianie więzi lokalnych i międzypokoleniowych Cel 2 .Wyższy poziom rozwoju infrastruktury technicznej i zintegrowania przestrzeni w gminie - Poprawienie warunków mieszkaniowych - Budowa i modernizacja obiektów kultury - Poprawa infrastruktury technicznej Cel 3. Wyższy poziom rozwoju gospodarczego - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gmina Reszel	1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, 2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, 3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

	i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
Planu zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka	Dokument określa: 1. Przeznaczenie terenów oznaczonych w dokumencie; 2. Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego; 3. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego; 4. Zasady kształtowania przestrzeni publicznych; 5. Parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu; 6. Sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie; 7. Zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości; 8. Szczegółne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu; 9. Zasady rozbudowy i budowy systemów komunikacji; 10. Zasady rozbudowy i budowy systemów sieci infrastruktury technicznej;
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Reszel na lata 2016 - 2020	Cel 1. Zapewnianie rodzinom z terenu Gminy Reszel znajdujących w trudnej sytuacji życiowej odpowiednich warunków do ich prawidłowego funkcjonowania. Cel 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Reszel dotkniętych ubóstwem. Cel 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej. Cel 6. Wspieranie osób starszych oraz ich aktywizacja.
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2016	Cel główny: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny - Podejmowanie działań zmierzających do pozostania dziecka w środowisku rodzinnym, bądź też do powrotu dziecka do rodziny naturalnej. - Podejmowanie działań na rzecz zmniejszania bezrobocia; - Przeciwdziałania patologiom, w szczególności alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie;

	- Prowadzenie działań na rzecz ograniczenia marginalizacji, degradacji i bezradności społecznej; - Ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniem i przestępczością; - Eliminowanie czynników powodujących wykluczenie społeczne rodzin; - Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz; - Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.
Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków rodzin; 2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

Źródło: Opracowanie własne

Burmistrz podlega wyłącznie Radzie Miejskiej. Burmistrz w drodze zarządzenia powołuje oraz odwołuje swojego Zastępcę bez konieczności uzyskiwania opinii Rady.

Główne ciekі wodne gminy Reszel to rzeki Sajna i Dajna - będące dopływami rzeki Guber (płynącej poza obszarem gminy), oraz Kanał Reszelski - lewobrzeżny dopływ Sajny. Jeziora leżą głównie w południowej części gminy. Największe z nich to:

- Jezioro Dejnowa (na południe od Świętej Lipki)
- Jezioro Legińskie (na południe od Legin)
- Jezioro Widryńskie (na północ od Widryn)

Jezioro Dejnowa jest jeziorem przepływowym. Na południowym krańcu wpada do niego rzeka Dajna, wypływająca ponownie z jeziora około kilometra dalej, z jego wschodniego brzegu. Płynąc pod prąd rzeką Dajną można dotrzeć z jeziora Dejnowa do dużego jeziora Kiersztanowskiego, położonego tuż za granicami gminy.

Pozostałe większe jeziora gminy:

- Jezioro Trzcinnó
- Jezioro Klawój
- Jezioro Pieckowo
- Jezioro Wirbel

Do granic gminy przylega wspomniane już jezioro Kiersztanowskie oraz jezioro Tolkowskie. Ocena stanu jeziora Kiersztanowskiego wykonana w 1992 r., wykazała silne zakłócenie środowiska jeziora. Poza wymienionymi jeziorami w gminie Reszel jest dużo małych polodowcowych jeziorek i oczek wodnych.⁶

2.1. Turystyka

Gmina Reszel jest terenem potencjalnie bardzo atrakcyjnym turystycznie – głównie ze względu na zachowane dziedzictwo kulturowe. Zespół staromiejski w Reszlu oraz Święta Lipka – nazywana Perłą Baroku są magnesem przyciągającym rzesze turystów i pielgrzymów. Święta Lipka jest Sanktuarium Pielgrzymkowym i miejscem turystycznym. Przyjeżdżają do tego miejsca pielgrzymi autokarami, samochodami, rowerami i raz do roku przychodzą w pielgrzymce pieszej „Gwiazdziej” na odpust Nawiedzenia NMP. Pielgrzymi przyjeżdżający autokarami mają możliwość noclegu na miejscu w Domu Pielgrzyma. Święta

⁶ www.reszel.pl 12.04.2016 r.

Lipka jest też miejscem turystycznym. Turyści do Świętej Lipki przyjeżdżają na kilka godzin. Pragną zapoznać się z historią Sanktuarium, są oprowadzeni przez przewodników, aby poznać piękno Bazyliki „Perły Baroku” i uczestniczą w prezentacji organów. Turyści przebywający na Warmii i Mazurach, w hotelach, domach wypoczynkowych, domach prywatnych, nad jeziorami starają się nawiedzić to Święte Miejsce. Latem przyjeżdżają też turyści na koncerty organowe. Są to „Świątolipskie Wieczory Muzyczne” w wykonaniu wybitnych artystów polskich i zagranicznych. Święta Lipka przyciąga turystów nie tylko z Polski, ale z Niemiec, Litwy, Rosji, Białorusi, Ukrainy. Dużym zainteresowaniem cieszy się również przebiegająca przez teren gminy trasa rowerowa, prowadząca z Mrągowa do Reszla i Świętej Lipki, zwana „Ku perle baroku”.

Na terenie gminy działały następujące obiekty wczasowe:

- Ośrodek Wczasowy Straży Granicznej w Staniewie nad jeziorem Dejnowa,
- Ośrodek Wczasowy „Watra”,
- Hotel „Kreativ”,
- Hotel w Świętej Lipce,
- Pensjonat „Kryśia”,
- Pensjonat „u Renaty”.

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się łącznie 73 obiekty z terenu gminy Reszel. Miasto Reszel ma bogatą przeszłość historyczną. Na zespół staromiejski w Reszlu (obszar wewnątrz częściowo zachowanych murów średniowiecznych) składają się zabytki z wielu epok. Do najważniejszych relikwów przeszłości zaliczyć należy:

- Zamek biskupi - położony na stromym brzegu rzeki Sajny. Zamek został zbudowany w latach 1350 -1375, w stylu gotyckim na planie kwadratu. Posiadał 2 skrzydła mieszkalne oraz potężną cylindryczną wieżę. Został umocniony w XV i XVI wieku (dobudowano mury obronne). Do dziś zachował się w prawie niezmienionej formie. Obecnie znajduje się w nim Filia Muzeum Warmii i Mazur i hotel na 40 miejsc;
- Kościół farny pod wezwaniem Piotra i Pawła - wzniesiony w drugiej połowie XIV wieku. Odbudowywany w latach 1475 i 1503. Dachy i górna kondygnacja wieży zostały odbudowane w roku 1837 po pożarze, który je zniszczył w 1806 roku. Wieża kościelna jest obecnie udostępniona jako wieża widokowa;
- Gotyckie mosty na rzece Sajnie - pochodzą z XIV wieku. Są czynne do dziś;
- Gotycka plebania nr 1 przy ulicy Słowackiego;

- Gotycka baszta przy ul. Kraszewskiego;
- Barokowy klasztor Sióstr Misjonarek;
- Barokowy kościół filialny Św. Jana Chrzciciela;
- Barokowa plebania nr 9 i 11 przy ulicy Słowackiego;
- Ratusz - odbudowany w stylu klasycystycznym w latach 1815 - 1816 na starych fundamentach (po pożarze w 1806 roku). Jest usytuowany w środku rynku. Miasto Reszel w swojej starej części zachowało średniowieczny układ ulic (prostokątne uliczki, usytuowane wokół kwadratowego rynku), jak również pozostałości dawnych murów obronnych⁷;
- Święta Lipka - jest jednym z najczęściej odwiedzanych miejsc w gminie Reszel. Położona w odległości 5 km od miasta Reszel, jest sławnym już od średniowiecza sanktuarium Maryjnym. Obecnie przyciąga zarówno wielu pielgrzymów, jak i miłośników koncertów organowych oraz miłośników sztuki. Zespół architektoniczny Świętej Lipki składa się z kościoła, krużganków i klasztoru. Zbudowany w stylu późnobarokowym, zaliczany jest do najwspanialszych obiektów tego stylu w Polsce. Na szczególną uwagę zasługują barokowe organy z licznymi ruchomymi figurami - wyjątkowy zabytek tego typu (za konkurujące pod względem brzmienia można uznać jedynie organy z Kamienia Pomorskiego i Oliwy). Zespół architektoniczny jest bogato zdobiony - rzeźby, freski, obrazy, wyroby złotnicze i dzieła kowalstwa artystycznego są pod wieloma względami wyjątkowe i przyciągają uwagę zwiedzających.⁸

⁷ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

⁸ J.w.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

3.1. Sfera społeczna

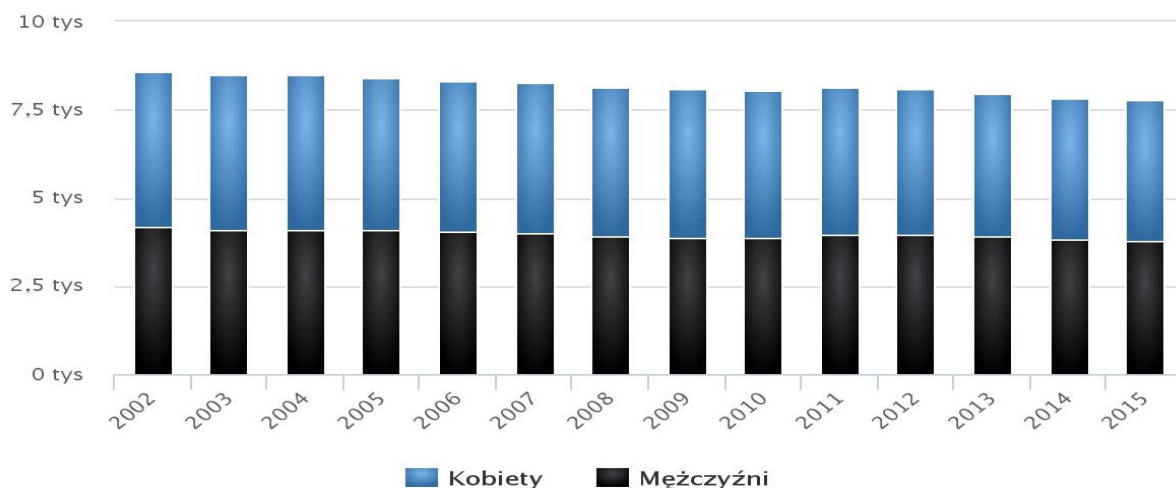
Zagadnienie sfery społecznej nabiera w dzisiejszych czasach szczególnego znaczenia, gdyż jakość kapitału ludzkiego warunkuje tempo rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych jednostek terytorialnych. Perspektywa rozwoju poszczególnych ośrodków uzależniona jest od sytuacji demograficznej, tj. wielkości populacji, jej charakteru (struktura wieku, płci, zawodowa), a także różnego rodzaju trendów demograficznych. Są to istotne determinanty świadczące o potencjale rozwojowym i inwestycyjnym. Innymi, równie istotnymi kwestiami poruszonymi w części społecznej diagnozy są: edukacja, kultura, ochrona zdrowia i opieka medyczna, pomoc społeczna, sport i rekreacja oraz aktywność obywatelska mieszkańców. Podjęcie działań ukierunkowanych na wzmocnienie spójności społecznej jest priorytetem z punktu widzenia rozwiązywania powszechnie występującego problemu ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

3.1.1. Ludność

Analiza struktury demograficznej jest niezwykle istotna w kontekście dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Reszel, ponieważ determinuje skalę i rodzaj potrzeb mieszkańców. Według danych Urzędu Gminy z dnia 31 marca 2016 roku na terenie gminy zamieszkiwało 7717 osób.

W latach 2002-2015 liczba mieszkańców zmalała o 9,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,2 lat i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Wśród liczby mieszkańców gminy przeważają kobiety - 51,1% , zaś mężczyźni stanowią 48,9% mieszkańców. (Rys. 2)

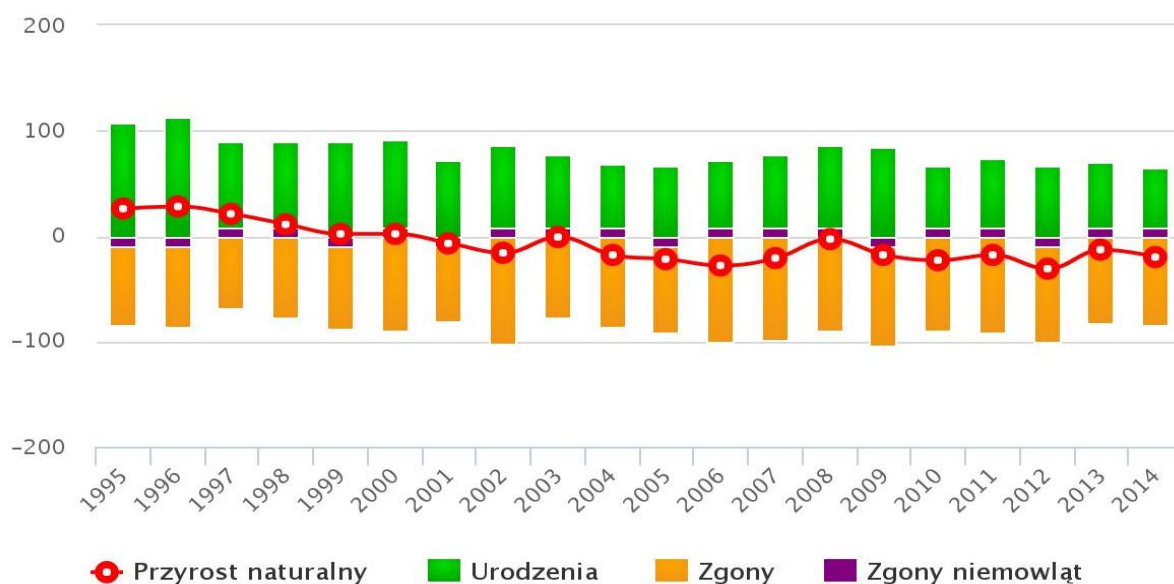
Rysunek 2. Populacja Gminy Reszel w latach 2002-2015

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Dynamika zmian liczby ludności określonych jednostek terytorialnych kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu migracyjnego (głównie zarobkowa). Gminę Reszel cechuje ujemny przyrost naturalny wynoszący –39 w roku 2015. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała liczba urodzeń, z 70 w roku 2013 do 52 w roku 2015, co oznacza spadek o 25%. Natomiast zwiększyła się liczba zgonów, która w ostatnim roku kalendarzowym na terenie gminy wyniosła 91.(Rys. 3)

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Reszel w latach 1995-2014

Źródło: www.polskawliczbach.pl

W 2014 roku zarejestrowano 43 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 134 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Reszel -91. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 14 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -14.

Szczególną uwagę należy zwrócić na strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku. Zarówno w ujęciu krajowym, regionalnym, jak i lokalnym obserwuje się od początku XXI w. systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Skutkiem owych dynamicznych zmian jest proces starzenia się polskiego społeczeństwa.(Tab. 2)

Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Reszel na koniec roku 2015

Grupa wiekowa	Liczba osób
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1195
Ludność w wieku produkcyjnym	4872
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Reszel

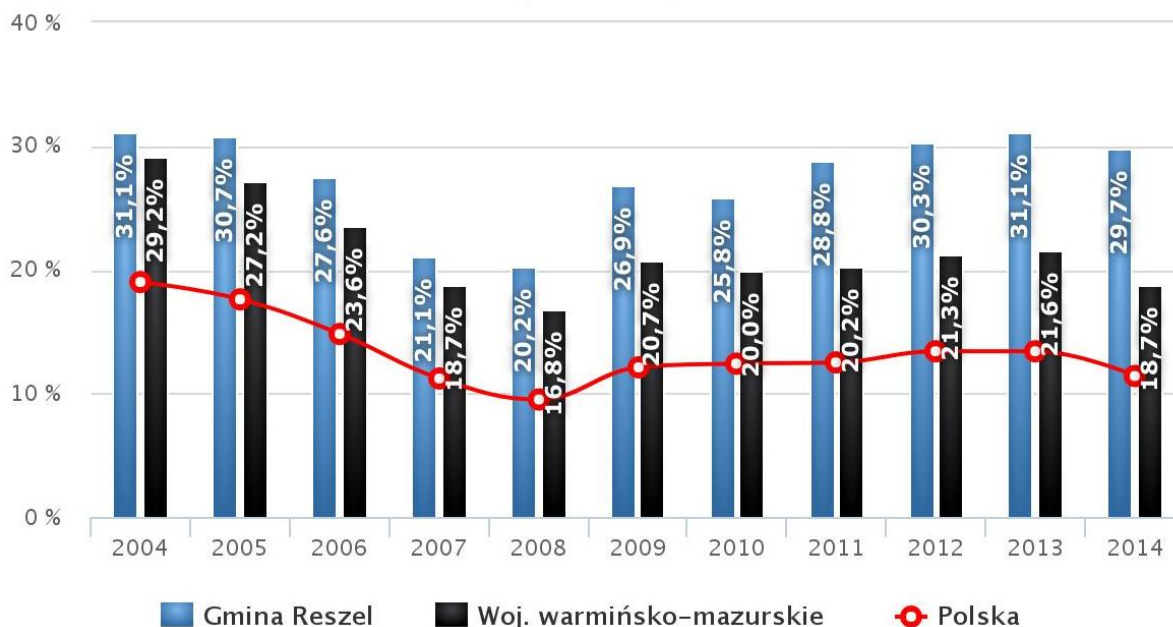
W 2015 roku na terenie gminy osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiły 15,52%. Udział niniejszej grupy wiekowej kształtował się na poziomie niższym niż średniej województwa warmińsko-mazurskiego (18,54%). Utrzymująca się tendencja spadkowa dotyczy również ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat). W 2015 roku odsetek tej grupy wiekowej wyniósł 63,25% i jest niższy od średniej województwa wynoszącej na koniec roku 63,72% . Natomiast wzrasta odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Udział najstarszej grupy ekonomicznej w strukturze ludności gminy Reszel wyniósł 21,23% wszystkich mieszkańców gminy i jest wyższy, niż średnia województwa, która na koniec 2015 roku wyniosła 17,74%.

3.1.2. Bezrobocie

Sytuacja lokalnej gospodarki odzwierciedla lokalny rynek pracy, który jest też informacją o poziomie i jakości życia oraz o sytuacji materialnej mieszkańców zamieszkujących obszar gminy. Najważniejsze, a jednocześnie najbardziej niekorzystne zjawisko z punktu widzenia rynku pracy to bezrobocie. Jego wysoki poziom powoduje duże obciążenie jednostek samorządowych w kwestii pomocy społecznej i prowadzi do zmniejszenia aktywności gospodarczej. Co za tym idzie, może być przyczyną do wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych.

W Gminie Reszel na koniec grudnia 2015 roku zarejestrowane jako bezrobotne były 682 osoby, a tym kobiety stanowiły 45,16%. Statystyki dotyczące bezrobocia są zniekształcone, w pewnym stopniu niedoszacowanie, ze względu na występowanie bezrobocia utajonego. Ten czynnik, jest z kolei równoważony poprzez pracę "na czarno" oraz emigrację zarobkową mieszkańców (przy jednoczesnym zameldowaniu na terenie gminy).(Rys. 4)

Rysunek 4. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Reszel w latach 2004-2014

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Biorąc pod uwagę wiek osób bezrobotnych w gminie znaczną przewagę mają ludzie młodzi. Na koniec roku 2015 wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne blisko 42% stanowiły osoby między 18 a 34 rokiem życia. W kolejnych grupach wiekowych ten odsetek jest mniejszy. Bezrobotni bez stażu pracy stanowią aż 17,60% ogółu bezrobotnych (120

osób). Bardzo niepokojące są statystyki dotyczące czasu pozostawania bez pracy. 40,62% bezrobotnych z obszaru gminy (277 osoby) pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy, co oznacza osoby długotrwale bezrobotne. Wśród ogółu bezrobotnych z terenu gminy Reszel 34,60%, to osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym.

3.1.3. Ubóstwo

Jednym z najważniejszych czynników wpływającym na zakres prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest rozpoznanie problemów społecznych. Na obszarze gminy Reszel funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania pomocy w tym zakresie. Zgodnie z danym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej i wsparcia na koniec 2015 roku na terenie gminy z pomocy społecznej korzystało łącznie 530 rodzin. Najczęstszymi powodami udzielania tychże świadczeń z zakresu pomocy społecznej w gminie jest ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

Poniższy wykres przedstawia powody udzielenia pomocy i wsparcia rodzinom na terenie gminy Reszel w ostatnich trzech latach kalendarzowych.(Tab. 3)

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Reszel według powodów przyznawania tej pomocy

Powody przyznania pomocy społecznej	2013	2014	2015
Ubóstwo	384	393	435
Bezrobocie	442	369	390
Niepełnosprawność	132	107	134
Potrzeba ochrony macierzyństwa	101	79	97
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	103	85	107
Inne	149	107	144

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Reszlu

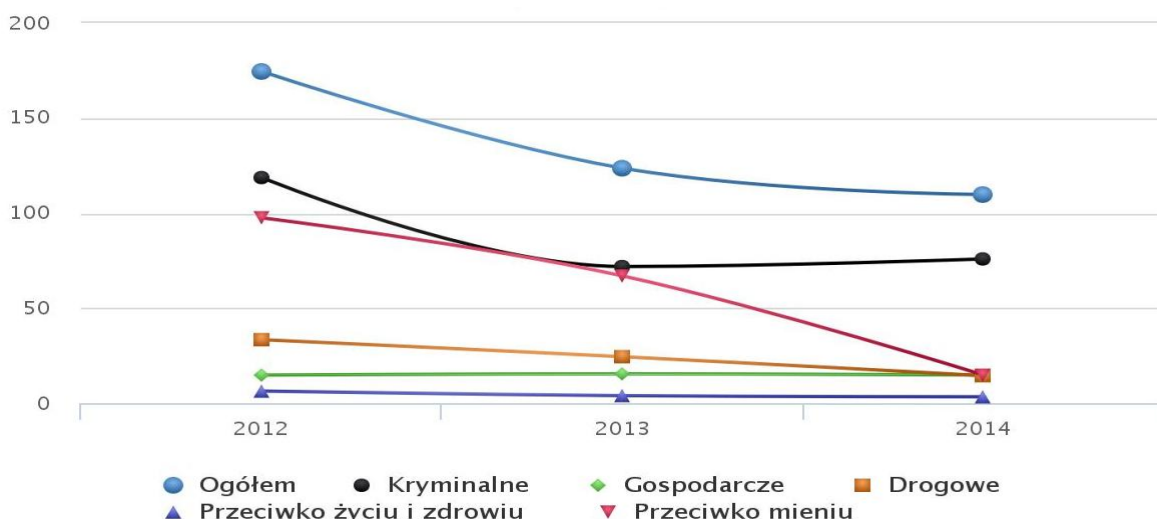
Jak wynika z powyższej tabeli najczęstszym powodem udzielania przez MOPS pomocy i wsparcia jest ubóstwo. Liczba rodzin korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa

sukcesywnie wzrasta. W roku 2015, z tego tytułu udzielono wsparcia aż 435 rodzinom zamieszkałym na terenie gminy. Nieco mniej, ale również stosunkowo dużo rodzin korzysta z pomocy z tytułu bezrobocia. Wskaźnik bezrobocia na terenie gminy Reszel w ostatnich kilku latach wahał się w okolicach 30%. W związku z czym wiele rodzin było zmuszonych do sięgnięcia po pomoc MOPS. W roku 2015 z tytułu bezrobocia udzielono pomocy 134 rodzinom z terenu gminy. Znacznie mniej rodzin korzysta z pomocy z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawności.

3.1.4. Przestępczość

Do jednych z ważniejszych potrzeb społeczeństwa wpływających na standard życia jest bezpieczeństwo. Wszelkie zdarzenia, które mają wpływ na obniżenie poczucia bezpieczeństwa powinny być eliminowane. Jednym z celów polityki społecznej jest przywrócenie i/lub zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Na przestrzeni kilku ostatnich lat na terenie gminy Reszel zanotowano nieznaczny spadek liczby odnotowanych przestępstw.(Rys. 5)

Rysunek 5. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) na terenie Gminy Reszel w latach 2012-2014

Źródło: www.polskawliczbach.pl

W latach 2012-2014 liczba przestępstw na terenie gminy nieznacznie zmalała. W roku 2012 odnotowano 174 przestępstwa, w 2013 – 124, zaś w 2014 - 110 przestępstw. Na przestrzeni ostatnich lat najczęściej popełniano przestępstwa kryminalne. W roku 2015, w odniesieniu do lat poprzednich, nieznacznie zmieniły się statystyki Policji w zakresie popełnianych przestępstw na terenie gminy Reszel w stosunku do lat poprzednich. W 2015 roku dopuszczono się 84 przestępstw stwierdzonych, z czego najczęściej były to kradzieże, oszustwa, przestępstwa narkotykowe i prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Wykroczenia stanowiły ok. 25% wszystkich interwencji policyjnych. (Tab. 4)

Tabela 4. Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Reszel w 2015 r. w podziale na kategorie

Kategoria przestępstw	Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Gminy Reszel w roku 2015
Kryminalne	8
Gospodarcze	4
Drogowe	56
Przeciwko życiu i zdrowiu	25
Przeciwko mieniu	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Reszlu

3.1.5. Edukacja

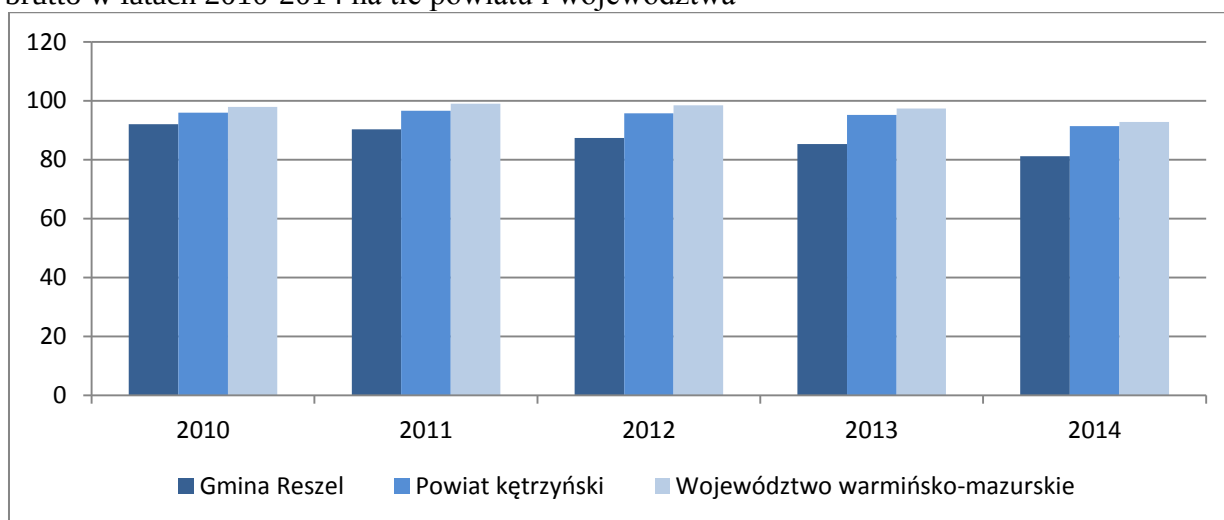
Jednym z podstawowych celów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jest zapewnienie dostępu do edukacji. Wiedza, kwalifikacje i umiejętności zawodowe są czynnikami warunkującymi nie tylko rozwój społeczny, lecz również wzrost gospodarczy.

W granicach administracyjnych gminy Reszel funkcjonuje obecnie 5 placówek oświatowych, w tym 1 przedszkole niepubliczne, 2 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum oraz 1 Zespół Szkół, w skład którego wchodzi Liceum, Technikum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Jednym z mierników stosowanych w badaniu poziomu edukacji jest wskaźnik skolaryzacji. Stopa skolaryzacji to odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym.

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół podstawowych w gminy Reszel na koniec roku 2014 wyniósł 81,19%. Pod względem odsetka osób uczących się w wieku 7-12 (szkolnictwo podstawowe) współczynnik skolaryzacji jest niższy o ponad 10 punktów procentowych, od współczynnika skolaryzacji dla powiatu i województwa. W ostatnich latach współczynnik skolaryzacji dla gminy Reszel sukcesywnie spada. W roku 2010 wynosił 91,97%, zaś w ostatnim analizowanym okresie był już o 10,00% niższy. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych na terenie gminy Reszel został przedstawiony na poniższym wykresie. (Rys. 6)

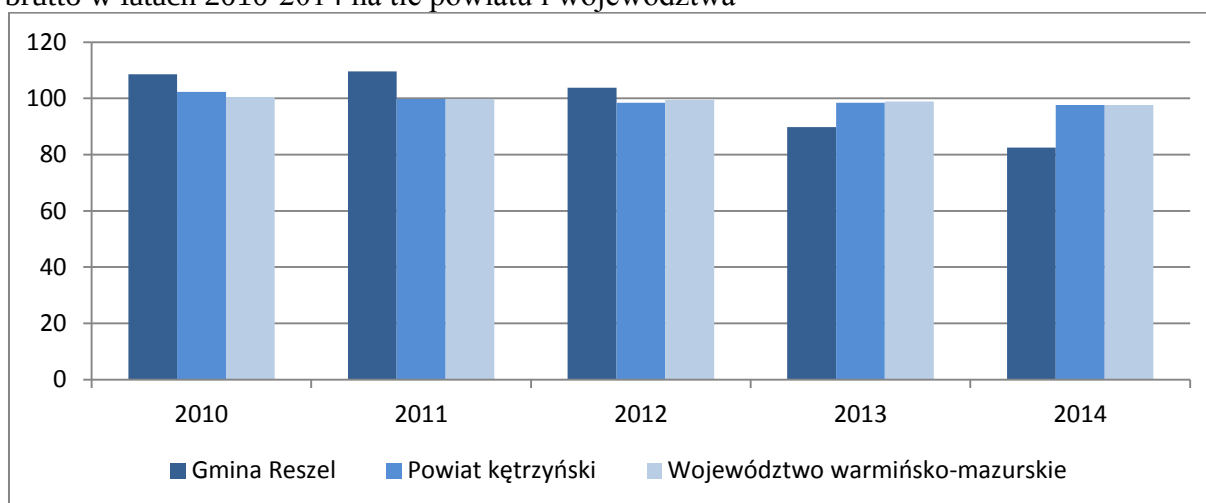
Rysunek 6. Szkolnictwo podstawowe na terenie Gminy Reszel – współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2010-2014 na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy funkcjonuje jedno Gimnazjum. Współczynnik skolaryzacji brutto na koniec roku 2014 wyniósł 82,51%. Wskaźnik ten, podobnie jak w przypadku szkół podstawowych, jest znacznie niższy niż współczynnik dla porównywalnych jednostek tj. powiatu i województwa. Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2014 wskaźnik skolaryzacji w powiecie kętrzyńskim oraz w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 97,60%. Poniższy rysunek 7 prezentuje poziom wskaźnika skolaryzacji dla Gminy Reszel w latach 2010-2014.

Rysunek 7. Szkolnictwo gimnazjalne na terenie Gminy Reszel – współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2010-2014 na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Drugim miernikiem poziomu edukacji są wyniki sprawdzianów kończących poszczególne szczeble nauki, tj. szkołę podstawową, gimnazjum oraz liceum czy technikum. W roku 2015 w Gminie do testu szóstoklasisty przystąpiło 68 uczniów. Egzamin na tym poziomie sprawdza wiedzę i umiejętności nabyte przez uczniów w odniesieniu do trzech przedmiotów, tj. języka polskiego, matematyki i języka obcego. Średni wynik testu szóstoklasisty w gminie w części I to 62%, w tym z języka polskiego 70%, zaś z matematyki 54%. Część II testu to język obcy nowożytny. Na terenie gminy wszyscy uczniowie zdawali język angielski. Średni wynik drugiej części sprawdzianu, to 77%. Poniższa tabela prezentuje wyniki sprawdzianu na terenie gminy Reszel na tle kraju, województwa oraz powiatu. (Tab. 5)

Tabela 5. Średni wynik egzaminu szóstoklasisty w Gminie Reszel w roku 2015 na tle kraju, województwa i powiatu.

Jednostka terytorialna	Język polski	Matematyka	Język angielski
Kraj	73%	61%	78%
Województwo warmińsko-mazurskie	71%	59%	75%
Powiat kętrzyński	71%	63%	74%
Gmina Reszel	70%	54%	77%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Łomży

O poziomie kształcenia na terenie miasta decydują również wyniki egzaminu gimnazjalnego. W roku 2015 w Gminie Reszel do egzaminu przystąpiło 58 uczniów. Egzamin na tym poziomie sprawdza wiedzę uczniów z 3 odrębnych części: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz językowej. Na część humanistyczną składają się zadania z zakresu języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie. Średni wynik uzyskany przez gimnazjalistów z części humanistycznej wyniósł w gminie 61%, zaś w części matematyczno-przyrodniczej 48%. W przypadku części językowej wszyscy uczniowie na egzaminie zdawali język angielski, uzyskując w części podstawowej średnio 58% punktów. Poniższa tabela prezentuje wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Reszel na tle kraju, województwa oraz powiatu.(Tab. 6)

Tabela 6. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w Gminie Reszel w roku 2015 na tle kraju, województwa i powiatu.

Jednostka terytorialna	Część humanistyczna	Część matematyczno-przyrodnicza	Język angielski
Kraj	63%	49%	67%
Województwo warmińsko-mazurskie	61,5%	47,5%	63%
Powiat kętrzyński	63%	49,5%	64%
Gmina Reszel	61%	48%	58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Łomży

3.1.6. Życie publiczne

Istotnym wskaźnikiem aktywności obywateli dla poszczególnych jednostek terytorialnych jest frekwencja wyborcza. Gmina Reszel, pod względem uczestnictwa mieszkańców, notuje zazwyczaj zbliżone wyniki do średniej dla powiatu. Analizie poddano ostatnie wybory prezydenckie, parlamentarne i samorządowe. Największym zainteresowaniem cieszyły się dotąd wybory samorządowe i mieszkańcy gminy najchętniej brali w nich udział. Frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych wyniosła 45,03%. (Tab. 7)

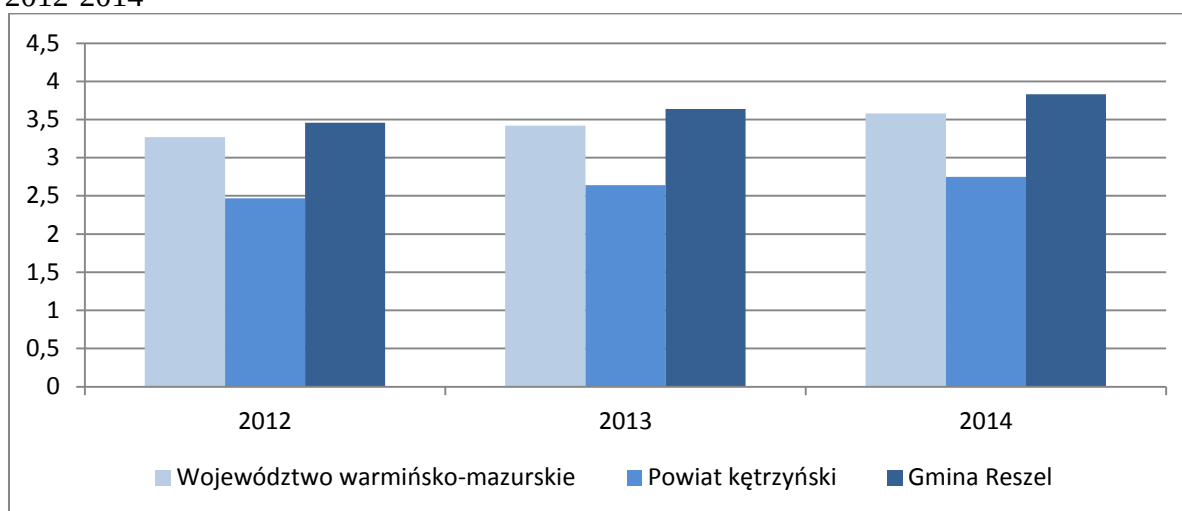
Tabela 7. Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych, prezydenckich oraz samorządowych w Gminie Reszel, na tle kraju, województwa i powiatu.

Jednostka terytorialna	Wybory parlamentarne	Wybory prezydenckie	Wybory samorządowe
Kraj	50,92%	55,34%	47,21%
Województwo warmińsko-mazurskie	42,32%	48,09%	46,93%
Powiat kętrzyński	36,54%	43,68%	45,43%
Gmina Reszel	37,45%	43,31%	45,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Drugim, równie istotnym, czynnikiem obrazującym aktywność społeczną mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych. Gmina Reszel odznacza się największą liczbą organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 osób na tle powiatu i województwa. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców gminy jest wyższa od średniej powiatu i województwa i sukcesywnie wzrasta, co można zauważyć na poniższym wykresie. (Rys. 8)

Rysunek 8. Liczba organizacji pozarządowych (fundacji oraz stowarzyszeń i organizacje społecznych) na 1000 mieszkańców w Gminie Reszel na tle powiatu i województwa w latach 2012-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na koniec roku 2015 na obszarze gminy Reszel funkcjonowały 22 organizacje pozarządowe oraz 3 oddziały związków. (Tab. 8)

Tabela 8. Wykaz organizacji pozarządowy działających na terenie Gminy Reszel

L.p.	Nazwa stowarzyszenia	Adres siedziby
1.	Stowarzyszenie Kulturalne „ZAMEK” w Reszlu	ul. Podzamcze 3, 11-440 Reszel
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Reszlu	ul. Wojska Polskiego 2, 11-440 Reszel
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łęczanach	Łęczany 2, 11-440 Reszel
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pilcu	Pilec 14, 11-440 Reszel
5.	Stowarzyszenie „ABSOLWENT” w Reszlu	ul. Rynek 21/1, 11-440 Reszel
6.	Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ” w Reszlu	ul. Krasickiego 11, 11-440 Reszel
7.	Motoklub Reszel	ul. Jagiełły 4/3, 11-440 Reszel
8.	Reszelski Klub Sportowy „Orlęta – Rema”	ul. Kopernika 12, 11-440 Reszel
9.	LUKS „Orlik” Reszel	ul. Łukasińskiego 8/9, 11-440 Reszel
10.	Fundacja Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym	Klewno 67, 11-440 Reszel
11.	Fundacja Sanktuarium Świątolińskie	Św. Lipka 29, 11- 440 Reszel
12.	Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie „Żyj Twórczo”	Robawy 17a, 11-440 Reszel
13.	Stowarzyszenie Pieckowo 2022	Pieckowo 47, 11-440 Reszel
14.	Stowarzyszenie Dejnowy Pilec	Pilec 28, 11-440 Reszel
15.	Stowarzyszenie Kulturalne Reszelanie	Mickiewicza 4, 11-440 Reszel
16.	Stowarzyszenie Przyjaciół Klewna	Klewno 12, 11-440 Reszel
17.	Reszelskie Stowarzyszenie Kulturalne „Ożywić przestrzeń”	ul. Kościuszki 21, 11-440 Reszel

18.	Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „RE-AKCJA” w Reszlu	ul. Mickiewicza 4, 11-440 Reszel
19.	Stowarzyszenie Aktywna Wieś Zawidy	Zawidy 10a, 11-440 Reszel
20.	Stowarzyszenie Przyjaciół Klasztoru w Reszlu	ul. Słowackiego 11, 11-440 Reszel
21.	Dom Zakonny Towarzystwa Jezusowego	Święta Lipka 29, 11-440 Reszel
22.	„STOWARZYSZENIE WORPŁAWKI”	Worpławki 8, 11-440 Reszel
23.	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Reszlu	ul. Kościuszki 4/1, 11-440 Reszel
24.	Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Reszlu	ul. Słowiańska 47/17, 11-440 Reszel
25.	Związek Sybiraków Region Warmińsko-Mazurski /Zarząd Kętrzyn	ul. Gen. Zajączka 15, 11-440 Reszel

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Reszel

3.2. Sfera gospodarcza

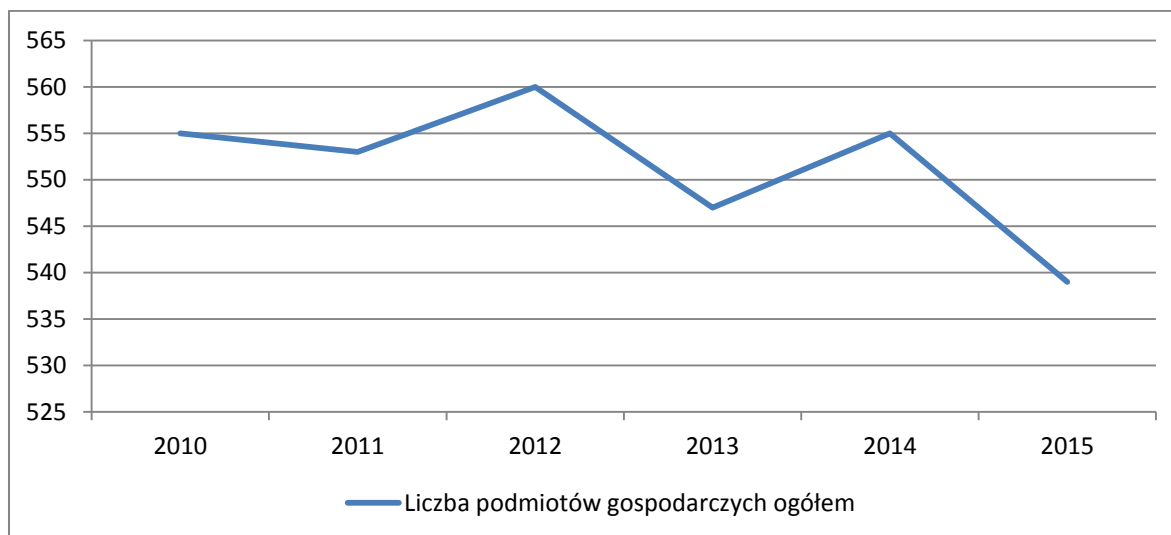
Procesy kształtujące sferę gospodarczą wpływają na dynamikę rozwoju społeczno-ekonomicznego różnych jednostek osadniczych. Powyższa zależność jest szczególnie zauważalna na szczeblu lokalnym. Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach.

3.2.1. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg PKD 2007

W roku 2015 na terenie gminy Reszel funkcjonowało 539 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, co stanowiło 12,5% ogółu jednostek gospodarczych z terenu powiatu kętrzyńskiego. Wśród ww. podmiotów gospodarczych aż 400, to osoby fizyczne

prowadzące działalność gospodarczą. Przedsiębiorcy ci stanowią ponad 74,20% wszystkich jednostek gospodarczych w gminie.(Rys. 9)

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Reszel w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze branżowej podmiotów gospodarki na terenie gminy Reszel dominują podmioty zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów oznaczone Sekcją G PKD. Względnie dużo podmiotów prowadzi działalność w ramach sekcji F (Budownictwo) oraz Sekcji S+T (Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby). (Tab. 9)

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Reszel według poszczególnych sekcji PKD 2007 w roku 2015

Sekcja PKD 2007		Liczba podmiotów
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	44
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2

Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
Sekcja F	Budownictwo	59
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	128
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	21
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27
Sekcja J	Informacja i komunikacja	7
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	22
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	40
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	5
Sekcja P	Edukacja	16
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	39
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	59
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Reszel charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą branżową gospodarki lokalnej. Udział poszczególnych sektorów gospodarki jest zbliżony do struktury wyróżniającej województwo warmińsko-mazurskie oraz powiat kętrzyński.

3.2.2. Najważniejsi pracodawcy

W Gminie Reszel na 1000 mieszkańców pracuje 110 osób. 52,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 47,5% mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie wynosi 3034,16 zł, co odpowiada 75,80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy 476 osób wyjeżdża do pracy do innych miejscowości, a 164 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -312.⁹

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w pkt. 3.2.1. gospodarka Gminy Reszel to głównie handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów.

Najważniejsi pracodawcy na terenie gminy Reszel:

- Rema S.A.,
- Mebelplast S.A.,
- Zespół Opieki Zdrowotnej,
- Urząd Gminy w Reszlu,
- Instytucje oświatowe Gminy Reszel Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Dąbrowskiej oraz Gimnazjum Nr 1,
- Instytucje Kultury,
- Zespół Szkół im. Macieja Rataja.

3.3. Sfera środowiskowa

Rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych jednostek terytorialnych często uzależniony jest od warunków środowiska przyrodniczego. Zależność pomiędzy wybranymi czynnikami geograficznymi a społeczno-ekonomicznymi, ukazuje wpływ walorów naturalnych danego obszaru na aktywność gospodarczą człowieka. Rozmieszczenie działalności produkcyjnych w przestrzeni ma swoje odzwierciedlenie w terytorialnym zróżnicowaniu elementów środowiska przyrodniczego. Możliwości oraz indywidualność obszarów kształtowana jest pod wpływem wybranych czynników geograficznych. Z jednej

⁹ www.polskawliczbach.pl 14.04.2016

strony niekorzystne warunki środowiskowe wpływają na konieczność ponoszenia znacznie większych nakładów inwestycyjnych i produkcyjnych, z drugiej niektóre elementy środowiska naturalnego jednocześnie mogą utrudniać rozwój poszczególnych działalności i ułatwiać podejmowanie innych aktywności.

Obszar gminy położony jest na obszarze Pojezierza Mrągowskiego. Mezoregion ten wchodzi w skład makroregionu Pojezierza Mazurskiego. Wraz z Pojezierzami Południowobałtyckimi jest on częścią około bałtyckiej strefy pojeziernej. Jest to teren o charakterze falistym, lokalnie pagórkowatym i nachylony jest w kierunku północno - zachodnim. Obszar objęty najbardziej zróżnicowaną rzeźbą to południowa część gminy, gdzie występują wysokości rzędu 180-200 m n.p.m., a spadki na zboczach wynoszą kilkanaście procent, miejscami nawet ponad 20 %. Największe wyniesienia terenu znajdują się na południe od wsi Widryny, osiągając kulminację w rejonie Śpigłówka - 203,2 m n.p.m. Obszar najniżej położony to dolina Sajny w zachodniej części gminy, gdzie wysokość terenu obniża się do 59,3 m n.p.m. Maksymalna rozpiętość różnic wysokości wynosi więc 143,9 m.

Na obszarze gminy występują dwie jednostki morfogenetyczne: wysoczyzna moreny dennej i wysoczyzna moreny czołowej. W obrębie tych jednostek występują doliny rzek, rynny i misy jeziorne oraz inne, przestrzennie na ogół mniejsze obniżenia terenu. Dominującą przestrzennie jednostką jest wysoczyzna moreny dennej, która zbudowana jest głównie z gliny zwałowej. Obszar gminy położony jest na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej, na pograniczu jej części określanych jako wyniesienie mazursko - suwalskie i synekliza perybałtycka.¹⁰

Gmina Reszel posiada opracowany *Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Reszel na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018*.

3.3.1. Formy ochrony przyrody

Na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity z 2009 r. Dz. U. Nr 151, poz. 1220) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-

¹⁰ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Gminy Reszel znajduje się kilka form ochrony przyrody i krajobrazu.¹¹

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie Gminy Reszel znajduje się 8 pomników przyrody. Aktualny wykaz pomników przyrody znajdujących się w granicach gminy przedstawia Tabela 10.¹²

Tabela 10. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Reszel

Obiekt	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Rok uznania	Opis lokalizacji
Głaz - różowy granit rapakivi	1400	1,9	Nr 292/63 25.07.1963r.	m. Łężany, 700m SW od zabudowań RZD
Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 10 sztuk	275-385	24-28	RGŻL-op-396/84 11.06.1984r.	Św. Lipka, w pobliżu kościoła
Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	450	28	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego 08.03.1989r.	N-ctwo Mrągowo, skraj lasu, 150 m NE od jez. Szpiglówka
Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 8 sztuk	270-410	28-30	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 66 z 16.04.1992r.	Św. Lipka, przy drodze k. lasu
Klona pospolity <i>Acer platanoides</i>	250	22	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 77, 1994r.	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec, oddz. 300k
Klona pospolity <i>Acer platanoides</i>	300	25	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 77, 1994r.	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec, oddz. 300k
Buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i>	320	24	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec,

¹¹ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

¹² J.w.

			7, poz. 77, 1994r.	oddz. 300k
Aleja: klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> grab zwyczajny <i>Carpinus bet ulus</i> lipa drobnolistna <i>Tilia mordata</i> dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> j esion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	108-308	24	Dz. Urz. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 59, poz. 903 z 07.05.2009 r.	śródpolna dwustronna, jednorzędowa zwarta aleja przy drodze nr 597 na odcinku Lutry - Mnichowo

Źródło: Program Ochrony Środowiska Dla Miasta i Gminy Reszel na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

Dodatkowo zgodnie *Programem Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Mrągowo* planowane jest objęcie ochroną konserwatorską pomników przyrody tj.:

- Dąb szypułkowy, obwód w cm: 500 Reszel/Grzybowo,
- Dąb szypułkowy, obwód w cm: 400 Reszel/Grzybowo,
- Dąb szypułkowy 4 sztuki, obwód w cm: 350-400 Reszel/Grzybowo,
- Dąb szypułkowy, obwód w cm: 450 Reszel/Grzybowo.

Obszary chronionego krajobrazu

W Polsce podstawą prawną dla ich wyznaczania jest Ustawa o ochronie przyrody. Obszary chronionego krajobrazu są bardzo słabą formą ochrony przyrody, o niewielkich rygorach ochronności. Obszary chronionego krajobrazu są przeznaczone głównie na rekreację, a działalność gospodarcza podlega tylko niewielkim ograniczeniom (zakaz wznoszenia obiektów szkodliwych dla środowiska i niszczenia środowiska naturalnego). Na terenie Gminy Reszel ustanowiono 2 obszary chronionego krajobrazu. Podstawą prawną funkcjonowania ww. form przyrody jest rozporządzenie nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Na terenie gminy ustanowiono następujące obszary chronionego krajobrazu:

- „**Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Guber**” – (OCHK Doliny Rzeki Guber); zajmuje on powierzchnię 14.363,8 ha, położony jest terenie powiatów: Bartoszyce, Kętrzyn, Giżycko, Olsztyn. Wchodzi w skład powierzchni następujących gmin: Sępole, miasto Sępole, Korsze, Barciany, Bisztynek, Kętrzyn, miasto Kętrzyn, Reszel, Ryn i Kolno.

- „**Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko -Mrągowskich**” – (OCHK Jezior Legińsko- Mrągowskich); zajmuje on powierzchnię 20.615,9 ha, położony jest na terenie powiatów: Kętrzyn, Mrągowo i Olsztyn. Wchodzi w skład powierzchni następujących gmin: Reszel, Mrągowo, Mrągowo miast, Sorkwity, Kolno i Biskupiec.¹³

Sieć ekologiczna

W koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, większa część obszarów Gminy (jej część południowa i wschodnia) została włączona do korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Jest to korytarz łączący obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym: *Obszar Puszczy Piskiej* i *Obszar Wschodniomazurski*. Korytarze ekologiczne spełniają ważną rolę w funkcjonowaniu przyrody jako drogi migracji zwierzyny umożliwiające wymianę genową poszczególnych populacji. Są to też tereny stanowiące istotny element obszarów, które można określić jako biologicznie czynne, ważne dla utrzymywania równowagi przyrodniczej. W skład tych terenów wchodzi głównie obniżenia pojezierne i powytopiskowe (szczególnie te o wysokim poziomie wód gruntowych z oczkami wodnymi, porośnięte naturalną roślinnością nie będącą przedmiotem gospodarczego wykorzystania), doliny rzeczne i lasy.¹⁴

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie dotychczas w Europejską Ekologiczną Sieć Natura 2000 nie zostały włączone tereny znajdujące się w granicach gminy Reszel.

3.3.2. Analiza składników środowiska

Degradacja gleb

Na terenie gminy w strukturze użytkowania dominują przede wszystkim użytki rolne oraz leśne, które zajmują odpowiednio około 88,66 % powierzchni całej gminy. Jakość gleb jest więc bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa, warunkującym wysokość oraz jakość uzyskiwanych plonów. Wśród upraw dominujących na terenie gminy

¹³ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

¹⁴ J.w.

są zboża (głównie pszenica). Wybór rodzaju upraw związany jest z występowaniem gleb najbardziej wartościowych pod względem przydatności rolniczej.

Wyniki prowadzonych badań gleb na terenie gminy Reszel wskazują na ich podwyższoną kwasowość. Gleby pod względem odczynu mają charakter kwaśny i lekko kwaśny. Kwasowość to ważny wskaźnik degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość najczęściej jest powodowana przez naturalne czynniki klimatyczno – glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Na zakwaszenie gleb wpływają również związki siarki i azotu z atmosfery oraz fizjologiczne kwaśne nawozy sztuczne.¹⁵

Wody podziemne i powierzchniowe

Na większości obszaru gminy warunki zaopatrzenia w wodę podziemną można ocenić jako przeciętne. Wydajności pojedynczych ujęć wahają się z reguły w granicach 15-70 m³/godz., a dla większości studni wynosi to 30 – 50 m³/godz. Warstwy wodonośne występują w poziomach miedzymorenowych, wśród osadów gliniastych o dość dużych miąższościach. Występują one na głębokościach zwykle rzędu 30 -100 m poniżej powierzchni terenu, a miejscami głębiej (rejon Reszla, Ramt). Przeważnie ujmowane są wody poziomu czwartorzędowego. Lokalnie studnie sięgają do głębszego poziomu trzeciorzędowego (do głębokości około 200 m), w którym wodonoścem są piaski oligoceńskie.

Teren Gminy Reszel jest zaopatrywany przez 6 głównych ujęć wody ze stacjami uzdatniania, oraz 8 mniejszych ujęć. Korzystając z ich zasobów ingeruje się w środowisko przyrodnicze co powoduje zmiany, tj. obniżenie jakości wody podziemnej, zmniejszenie ilości pokładów wody. Podstawowy wpływ na wody podziemne mają tu uwarunkowania naturalne samego zbiornika, w głównej mierze stopień jego izolacji, a tym samym podatność i wrażliwość na zanieczyszczenia.

Obszar gminy znajduje się niemal całkowicie w dorzeczu rzeki Guber, dopływie Łyny. Granica głównego działu wodnego pomiędzy zlewnią Wisły i Zalewu Wiślanego przebiega przez południowy kraniec obszaru gminy, w rejonie Woli i Śpiglówki. Główne strugi odwadniające teren gminy to rzeki: Dajna i Sajna, będące lewobrzeżnymi dopływami Gubra. Razem z Kanałem Reszelskim (lewobrzeżnym dopływem Sajny) strugi te zostały zaliczone do cieków podstawowych. Rzeka Dajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber o długości 55 km. Zlewnia zajmuje powierzchnię 345,2 km². Za początek Dajny przyjęto ciek

¹⁵ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

uchodzący do jez. Wągiel. Rzeką przepływa przez szereg jezior tzw. Rynny Mrągowskiej. Po wypływie z jeziora Dejnowa, Dajna zmienia kierunek na półn-wsch i w okolicach Biedaszek wpada do rzeki Guber. Dajna płynie przez Powiat Mrągowski i Kętrzyński – Gmina Reszel i Kętrzyn. Rzeką w górnym biegu przyjmuje zanieczyszczenia z punktowych źródeł zanieczyszczeń. Rzeką Sajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber. Sajna przepływa przez Gminę Reszel i Korsze. Sajna prawie na całej kontrolowanej długości prowadzi wody nadmiernie zanieczyszczone z powodu przyjmowania zanieczyszczeń z punktowych źródeł – zrzutów ścieków z oczyszczalni mechaniczno-biologicznych z Reszla, Korsza i Bykowa.

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne. Ocena stanu ekologicznego wód rzecznych przepływających przez teren Gminy Reszel wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2009 roku, wykazuje iż cieki charakteryzują się dobrym oraz umiarkowanym stanem ekologicznym. Wskaźnikiem obniżającym jakość wód był azot Kjeldahla oraz ogólny węgiel organiczny. Najgorsza była jakość wód poniżej dopływu zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, np. w Sajnie poniżej Reszla. Wysokie wartości wielu wskaźników zanieczyszczeń notowano w okresie letnim, przy niskim stanie wód. W Sajnie w lipcu stężenie fosforu ogólnego przekroczyło 1 mg P/l, BZT5 – 10 mg O₂/l, OWO – 38 mg C/l. Obniżona jakość wód może wynikać zarówno z warunków naturalnych, jak i świadczyć o wpływach antropogenicznych. Podwyższone wartości niektórych wskaźników, np. OWO czy azotu Kjeldahla, świadczą o obecności związków organicznych, która może być związana z dopływem ścieków (np. Sajna poniżej Reszla).¹⁶

Stan powietrza atmosferycznego

Na terenie Miasta i Gminy Reszel głównymi rodzajami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są: zanieczyszczenia komunikacyjne (liniowe), zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł niskiej emisji, oraz zanieczyszczenia o charakterze przemysłowym (punktowe). Głównymi ciągami komunikacyjnymi w gminie, które mają największy wpływ na wzrost emisji substancji charakterystycznych dla ruchu transportowego to drogi wojewódzkie, tj. droga 590 Barciany - Reszel – Biskupiec, droga 594 Bisztynek - Robawy – Kętrzyn, droga 596 Mnichowo - Bęsia – Biskupiec oraz droga 597 Lutry – Reszel.

¹⁶ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

Zgodnie z przeprowadzonym w 2010 roku Generalnym Pomiarem Ruchu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, największe natężenie ruchu wynosiło 2.341 pojazdów na dobę na odcinku drogi wojewódzkiej 594 relacji Reszel – Kętrzyn. W przedmiotowym projekcie aktualizacji programu ochrony środowiska planuje się szereg działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy oraz modernizacji infrastruktury drogowej, które mają zapewnić ogólną poprawę stanu jakości powietrza na terenie gminy.

Zgodnie z przeprowadzoną oceną pod względem ochrony zdrowia w 2010 roku dla większości zanieczyszczeń, strefa warmińsko – mazurska do której należy Gmina Reszel należy do klasy A, tj. stężenia ww. związków nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i docelowych. Wyjątek stanowi stężenie Benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM10. Wyniki badań stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w powietrzu uzyskane w 2010 roku wskazały przekroczenia poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu na terenie strefy warmińsko - mazurskiej, gdzie prowadzono pomiary.

Zgodnie z przeprowadzoną oceną zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych oraz docelowych, dla wszystkich zanieczyszczeń strefa warmińsko – mazurska, na której leży Gmina Reszel została przypisana do klasy A.¹⁷

Stan klimatu akustycznego

Na obszarze Gminy Reszel największe i główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż największych szlaków drogowych, jakimi są drogi wojewódzkie. Ruch pojazdów na terenie gminy przechodzi przez wsie położone wzdłuż trasy, przyczyniając się do hałasu komunikacyjnego. System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu akustycznego środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich. Punktem wyjściowym winno być więc prowadzenie monitoringu hałasu na terenie gminy, którego dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Dotyczy to przede wszystkim ruchliwych tras komunikacyjnych.

Innym źródłem hałasu mogącym wystąpić na terenie gminy, są zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależny jest od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów

¹⁷ PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL NA LATA 2012-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2019

technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska zapewnienie właściwego kształtowania klimatu akustycznego w otoczeniu obiektów przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych jest obowiązkiem ich właściciela (lub innego podmiotu posiadającego do niego tytuł prawny). Specyfiką hałasu przemysłowego jest jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże. Natężenie hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.¹⁸

3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

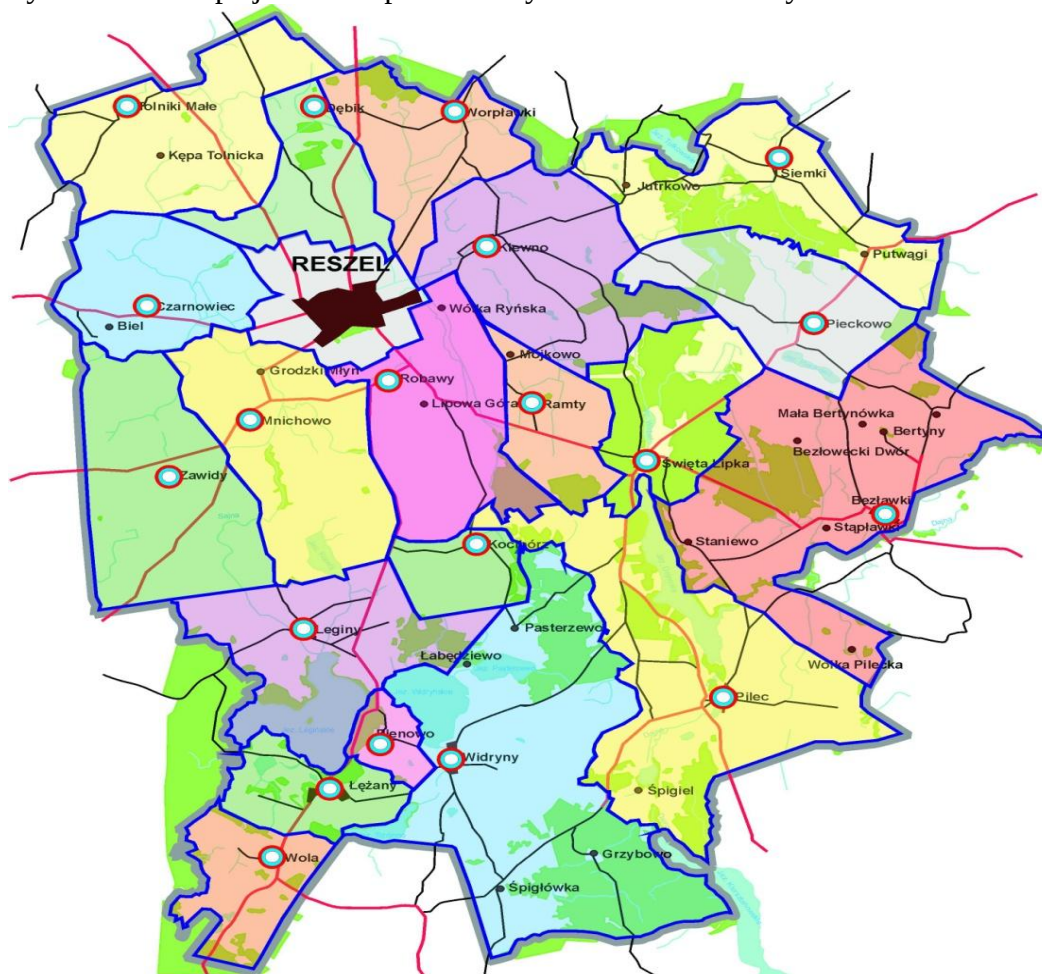
Gmina Reszel jest gminą miejsko-wiejską, położona jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Wchodzi w skład powiatu kętrzyńskiego. Graniczy z gminami: Korsze, Kętrzyn, Mrągowo, Sorkwity, Kolno i Bisztynek. Siedzibą gminy jest Miasto Reszel. Powierzchnia gminy stanowi 178,7 km², co stanowi 14,76% terytorium powiatu kętrzyńskiego. Na terenie Gminy znajduje się 41 miejscowości - 1 miasto - Reszel, oraz 20 sołectw.(Rys. 10)

Sołectwa na terenie Gminy Reszel:

Bezlawki, Dębnik, Klewno, Leginy, Łężany, Mnichowo, Pieckowo, Pilec, Plenowo, Robawy, Siemki, Tolniki Małe, Wola, Widryny, Worplawki, Zawidy, Ramty, Święta Lipka, Czarnowiec, Kocibórz.

¹⁸ PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL NA LATA 2012-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2019

Rysunek 10. Mapa jednostek pomocniczych na terenie Gminy Reszel

Źródło: www.ugreszel.pl

3.4.1. Oświata

Na terenie gminy Reszel nie funkcjonuje żaden żłobek, ani żadne przedszkole publiczne. W zakresie opieki przedszkolnej Gmina dysponuje dwoma oddziałami przedszkolnymi mieszczącymi się przy szkołach podstawowych (SP w Reszlu i SP w Leginach). Ponadto na terenie miasta Reszel funkcjonuje jedno przedszkole prywatne. Zgodnie z danymi GUS w roku 2014 liczba dzieci w wieku przedszkolnym zamieszkujących na terenie gminy była wyższa niż liczba oferowanych miejsc w przedszkolach. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 3,47 dzieci w wieku 3-5 lat. Oznacza to, że potrzeby mieszkańców związane z opieką nad dziećmi w wieku przedszkolnym nie są zaspokajane.

W gminie Reszel funkcjonują 2 szkoły podstawowe, do których uczęszcza łącznie 356 uczniów. Na koniec roku 2014 r. w szkołach podstawowych na terenie gminy funkcjonowało 20 oddziałów. Na jeden oddział przypadało 18 uczniów, zaś w powiecie kętrzyńskim średnio na jeden oddział przypada 20 uczniów.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,3% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym. Na terenie gminy funkcjonuje 1 gimnazjum mieszczące się w mieście. Na 1 oddział w gimnazjum przypada 23 uczniów.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,6% mieszkańców gminy. W Reszlu mieści się Zespół Szkół, w skład którego wchodzi Liceum Ogólnokształcące, Technikum oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 27 uczniów. 21 uczniów przypada na oddział w zasadniczych szkołach zawodowych, zaś 20 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych.¹⁹

3.4.2. Służba zdrowia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego opieka zdrowotna na terenie gminy jest dość rozbudowana. Na koniec roku 2014 przeciętnie na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 6 przychodni, co daje taki sam wynik jak w powiecie kętrzyńskim i w województwie warmińsko-mazurskim.

Na terenie gminy Reszel funkcjonuje 5 podmiotów ambulatoryjnych, w tym wszystkie na terenie miasta Reszel. Przychodnie lekarskie świadczą usługi zarówno w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz z zakresu specjalistycznej opieki.

Na terenie Gminy Reszel funkcjonują dwie przychodnie zdrowia:

- Poradnia Rodzinna PRO FAMILI w Reszlu, świadczy kompleksowe usługi podstawowej opieki zdrowotnej w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zakres usług obejmuje opiekę lekarską nad całą rodziną.
- Centrum Zdrowia – Twój Partner świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej na podstawie umowy z NFZ oraz porady z zakresu dietetyki, rehabilitacji i kosmetologii.

¹⁹ www.polskawliczbach.pl z dnia 04.05.2016 r.

Podmioty lecznicze na terenie Gminy:

- Zespół Opieki Zdrowotnej - podstawowym celem Zespołu jest udzielanie świadczeń zdrowotnych i promocja zdrowia. Wykonuje przede wszystkim zadania z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych – opiekuńczych, świadczeń związanych z opieką paliatywną oraz związanych z ambulatoryjną opieką specjalistyczną. Udzielanie świadczeń zdrowotnych odbywa się w medycznych komórkach organizacyjnych Zespołu w ramach zawartych umów z Narodowym Funduszem Zdrowia.
- Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy w Reszlu - jest podmiotem leczniczym utworzonym przez Województwo Warmińsko-Mazurskie. Zakład udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych obejmujących swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację oraz kontynuację leczenia pacjentów niewymagających hospitalizacji. Zapewnia im produkty lecznicze i wyroby medyczne, pomieszczenia i wyżywienie odpowiednie do stanu ich zdrowia. Prowadzi też edukację zdrowotną pacjentów i członków ich rodzin oraz przygotowuje te osoby do samoopieki i samopielęgnacji w warunkach domowych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Reszlu

Ośrodkiem wsparcia społecznego prowadzony jest przez Europejskie Centrum Wsparcia Społecznego HELPER. Ośrodek współfinansowany jest ze środków otrzymywanych od Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, przekazywanych przez Urząd Gminy Reszel. Celem jest utrzymanie sprawności intelektualnej i fizycznej podopiecznych, a w miarę możliwości dążenie do jej poprawy. Stowarzyszenie pomaga też niepełnosprawnym w rozwiązywaniu trudności, które napotykają w codziennym życiu.

3.4.3. Infrastruktura kulturalna

Aktywność mieszkańców w sferze kulturalnej oraz jakość i ilość placówek kulturalnych łącznie z liczbą imprez organizowanych na terenie danej jednostki osadniczej przesądza o poziomie i jakości życia mieszkańców. Daje dzięki temu możliwość zdywersyfikowania oferty spędzania czasu wolnego, jednocześnie umożliwiając rozwój

i podtrzymanie pasji oraz zainteresowań. Atrakcyjność osadnicza danego miejsca będzie weryfikowana zatem przez jakość usług kulturalnych i ich bogatą ofertę.

Działalność kulturalną z ramienia Gminy prowadzi i organizuje Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu oraz świetlice wiejskie mieszczące się w Klewnie, Widrynach, Zawidach oraz Łężanach. MOK przygotowuje przedsięwzięcia realizowane w Reszlu oraz na terenach wiejskich. Wykonawcy z Miejskiego Ośrodka Kultury występują też poza gminą Reszel uczestnicząc w przeglądach, konkursach oraz projektach promujących gminę Reszel. MOK organizuje wiele imprez i wydarzeń kulturalnych, które kierowane są do szerokiego grona odbiorców. Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych (zespół Zgrana Paka, wokalny zespół dziecięcy Radośni, zespół Habari Njema, zespół Ukryta Strona Miasta, zespół Puls Generation).

W roku 2015 Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu zorganizował 120 imprez artystyczno-kulturalnych.(Tab. 11)

Tabela 11. Działalność MOK w Reszlu w roku 2015

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Ilość	Liczba uczestników
1	Koncerty	40	9150
2	Prelekcje, spotkania, wykłady	60	720
3	Imprezy rekreacyjne	7	1800
4	Imprezy interdyscyplinarne	4	2000
5	Konkursy	3	270
6	Pokazy teatralne	3	1700
7	Festiwale i przeglądy artystyczne	2	900
8	Wystawy	1	300
	RAZEM:	120	16 840

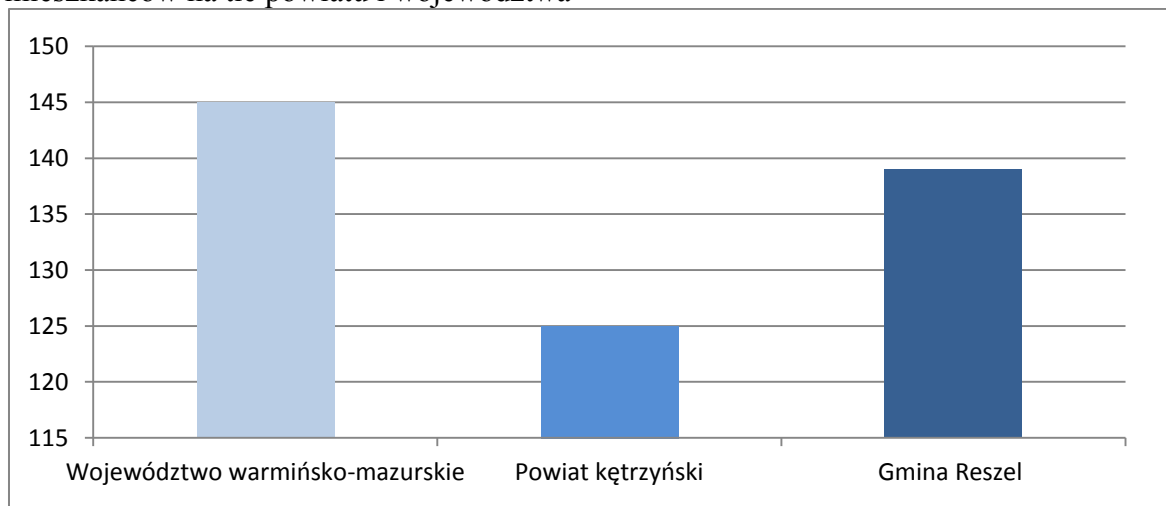
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOK w Reszlu

Na terenie gminy funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna z główną siedzibą w Reszlu wraz z dwoma filiami wiejskimi w Świętej Lipce oraz Pilcu. W wypożyczalni głównej mieści się oddział dla dzieci oraz oddział dla dorosłych.

Biblioteka Publiczna jest najstarszą, działającą od 1948 r. instytucją kulturalną w Reszlu. Od 1991 r. posiada osobowość prawną. Zgromadzony księgozbiór o charakterze uniwersalnym, liczył na koniec 2011 roku blisko 36 tys. woluminów. Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu od dawna nie jest jedynie wypożyczalnią książek. Prowadzi aktywne

działania w pięciu obszarach: kultura, animacja, wiedza, informacja i edukacja. Jest animatorem życia społecznego, organizuje imprezy kulturalne i zajęcia edukacyjne dla mieszkańców całej gminy. Gromadzi i digitalizuje dokumenty historyczne, tworząc Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej. Jest jedynym miejscem na terenie gminy, gdzie każdy bezpłatnie może skorzystać z dostępu do Internetu.²⁰

Rysunek 11. Czytelnicy bibliotek publicznych w Gminie Reszel w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Czytelnictwo na terenie gminy jest na porównywalnym poziomie do średniej województwa oraz powiatu. Występują niewielkie różnice pomiędzy ilością czytelników w porównaniu z powiatem oraz województwem. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec roku 2014 na 1000 mieszkańców gminy Reszel 139 korzystało z zasobów biblioteki. Wynik ten jest powyżej średniej dla powiatu kętrzyńskiego, która wyniosła 125. Natomiast w odniesieniu do średniej województwa wynik był niższy o 6 punktów.

Przy współpracy różnych podmiotów, zarówno publicznych, poprzez stowarzyszenia oraz kluby, jak i prywatnych beneficjentów Gmina organizuje imprezy, czy też uczestnictwa w projektach o charakterze kulturalnym, rozrywkowym bądź historyczno-narodowym. Mają one zasięg lokalny oraz ogólnopolski. Na terenie Gminy Reszel odbywają się różnego rodzaju imprezy masowe, koncerty, festyny, oraz festiwale, które odbywają się cyklicznie:

²⁰ MBP w Reszlu Plan rozwoju biblioteki na lata 2012-2015

- Reszelska Noc Artystyczna,
- Reszelski Festiwal Piosenki,
- Koncerty bluesowe,
- Świętolipskie Wieczory Muzyczne,
- Odpust w Świętej Lipce,
- Sunday Cittaslow (Święto Miast Cittaslow),
- Festiwal „ŚPIEWAĆ KAŻDY MOŻE”,
- Festiwal Kultury Ludowej „Równianka” i dożynki gminne,
- Festyn Rodzinny,
- Dni Reszla,
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy w Reszlu.

Na terenie gminy Reszel swój oddział otworzyło Muzeum Warmii i Mazur tworząc Galerię „Zamek” Reszel. Galeria mieści się w południowym skrzydle Zamku Biskupów Warmińskich. W latach 1823 – 1945 rozległe wnętrze dzisiejszej galerii pełniło funkcję kościoła ewangelickiego. W latach 1976 – 1985 przeprowadzono generalny remont, podczas którego oddano monumentalną powierzchnię pod nową działalność – Galerię Sztuki Współczesnej i udostępniono ją zwiedzającym. Galeria „Zamek” w Reszlu poprzez swoją wieloletnią działalność kulturalną stała się swoistym ośrodkiem sztuki współczesnej w regionie, gdzie swoje prace prezentowali liczni artyści polscy i zagraniczni: Franciszek Starowieyski, Natalia LL, Edward Dwurnik, Paweł Althamer, profesorowie z kręgu warszawskiej ASP. Pokazywane tutaj są również zbiory Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. W Galerii mają niejednokrotnie miejsce wydarzenia teatralne, performance i spotkania artystyczne, między innymi międzynarodowe „Dni Sztuki” propagujące polsko – niemiecką współpracę artystyczną.²¹

3.4.4. Zabytki

Gmina Reszel to niezwykle atrakcyjny ośrodek zarówno w skali województwa, jak kraju. W 2014 roku na terenie gminy znajdowało się 101 obiektów zabytkowych wpisanych

²¹ reszel.muzeum.olsztyn.pl

do rejestru zabytków oraz 476 obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków Gminy Reszel.

Bazylika w Świętej Lipce

Bazylika Mniejsza w Świętej Lipce i stare miasto w Reszlu to dwie perełki turystyczne znajdujące się na terenie gminy Reszel. Ta ostatnia, ma najlepiej zachowane, pochodzące z czasów średniowiecza zabytki, a szczególnie pochodzącą z XIX wieku najbardziej kompletną na Warmii, godną uwagi turystów, staromiejską zabudowę. Jeden z najwspanialszych okazów późnego baroku w Polsce. Zespół architektoniczny złożony z kościoła, krużganku i klasztoru. W kościele znajdują się niezwykle organy zbudowane w latach 1719-1721 przez Jana Josue Mosengela. Na wieżyczkach organów umieszczone są rzeźby przedstawiające aniołów grających na różnych instrumentach i poruszających się podczas koncertów.²²

Stare Miasto wraz z Zamkiem Biskupów Warmińskich

Stare miasto wraz z zamkiem zajmuje plateau niewielkiego wzgórza. Wschodnie i południowe stoki wzniesienia są dość wysokie i stromo opadają ku płynącej poniżej rzeczce. Z pozostałych stron stoki są niższe i łagodnej pochyłe. Po północnej i wschodniej stronie wzniesienia ciągną się szerokie przedmieścia z końca XIX i XX w. o rozproszonej zabudowie. Zamek biskupi jest nie tylko perłą średniowiecznej architektury obronnej, ale i jedną z ikon Warmii. Jego charakterystyczną sylwetkę publikuje niemal każde wydawnictwo promocyjne regionu i województwa. Budowę murowanej rezydencji w miejscu krzyżackiej strażnicy zainicjował w 1350 r. biskup Jan z Miśni. Ponieważ często w okolicę docierały zakony litewskie, budowniczowie większy nacisk położyli na walory obronne budowli, niż na jej funkcje mieszkalne. Do 1400 r. wyrósł czworobok wysokich kurtyn otaczających dziedziniec. Jego północno-zachodnie naroże wzmocniono potężną wieżą zabezpieczającą wjazd od strony miasta. Początkowo w obrębie murów stały dwa budynki mieszkalne (skrzydła), z wysokimi dachami osłoniętymi ozdobnymi szczytami. W XV w. czworobok zabudowy dopełniły kolejne skrzydła: zachodnie i północne. Ok. 1505 r. z polecenia biskupa Łukasza Watzenrode zamek otoczono dodatkowym potężnym murem zewnętrznym z narożnymi bastionami i oddzielono od miejskiej zabudowy fosą.²³

²² www.reszel.pl

²³ J.w.

Kościół z XIV wieku wraz z wieżą widokową

Obecny kościół pochodzi z II-ej połowy XIV w. Jest to gotycki, orientowany, murowany z cegły, na podmurowaniu z kamienia zbudowany na rzucie prostokąta z kwadratową, ośmiokondygnacyjną wieżą od zachodu. Trójnawowy piecioprzęsłowy, halowy. Sklepienie gwiaździste wzniesione przez Nielisa Schewnermanna w latach 1475 - 1476.

Od strony północnej dobudowano do korpusu kościoła piętrową zakrystię i kruchą o sklepieniach gwiaździstych. Pomiedzy zakrystią i kruchą w okresie późniejszym wzniesiono wąską przybudówkę barokową. Od strony wschodniej przylega prostokątna, parterowa biblioteka, sklepiona kolebkowo, dobudowana w 1471 r.

Wieża wzniesiona wraz z kościołem, odbudowana w latach 1482 - 1487, 1495 - 1503, górna kondygnacja i hełm projektu Joachima Zagrozińskiego pochodzą z r. 1837. W 1920 r. wzniesiono nową klatkę schodową przy kruchcie północnej, w miejsce gotyckiej z 1489 r.

W przyziemiu wieży kruchta, przebudowana w 1921 r. Pierwotnie otwarta z czterech stron. Obecnie ostrołukowe wejście od północy i południa zamurowane. Szczyt wschodni korpusu wzniesiony został po 1475 r.²⁴

Pałac w Łężanach k/Reszla

Zespół pałacowo-parkowy wraz z rozległym kompleksem gospodarczym i dawną wsią majątkową, usytuowany malowniczo nad Jeziorem Legieńskim, przy drodze Biskupiec-Reszel, 9 km na południe od Reszla. Wieś założona w 1359 r. Neobarokowa budowla, założona na rzucie zbliżonym do prostokąta, z narożnym ryzalitem, werandą, wieloboczną wieżyczką i wyniosłą wieżą od zachodu. Elewacje o zróżnicowanym wystroju, dach mansardowy wieża przykryta czworobocznym daszkiem kopułowym z wysoką latarnią. We wnętrzu w większości zachował się pierwotny układ i elementy stałego wyposażenia. Sufity pomieszczeń reprezentacyjnych zdobione są sztukateriami. Zachowało się kilka kominków marmurowych, ceramicznych i jeden drewniany, ścienne szafy i boazerie dębowe. Przetrwała oryginalna glazura w kuchni, a nawet łazienki z wyposażeniem na piętrze. Niedawnym odkryciem obecnego dzierżawcy pałacu są malowidła ścienne w dawnej piwniczce do win, przedstawiające herby floty morskiej, zapewne było to ulubione miejsce kontradmirała. W części północno-wschodniej położony był cmentarz z mauzoleum rodowym Fischerów,

²⁴ www.reszel.pl

w latach powojennych przekształconym w kaplicę. Pałac otula rozległy park krajobrazowy, powiązany od wschodu z naturalnym lasem.²⁵

Cerkiew parafialna pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego

Parafia istnieje od 4 grudnia 1963 roku. Od 20 stycznia 1992 r. parafia posiada własną cerkiew, która jest przystosowana do potrzeb obrządku wschodniego świątynia poaugustiańska, przebudowana w roku 1798 w stylu późnego baroku. Wpisana do rejestru Zabytków 2.IX.1949 r. Nr IV-2-53/49. Remont generalny został przeprowadzony w 1990 r.²⁶

Mury miejskie z XIV w.

Obecnie zachowane jedynie we fragmentach. Zniszczone przez erozję oraz częściowo rozebrane przez mieszkańców. W okolicy mostu wysokiego widoczne są okna strzelnicze. Po zachodniej stronie miasta wraz z fragmentami muru zachowała się jedna w baszt obronnych.²⁷

Bezlawki

Kościół w Bezlawkach z daleka wygląda jak typowa niewielka świątynia gotycka z prostą wieżą frontową. W miarę zbliżania się można dostrzec masywny kształt budowli, jej nietypowy układ okien, strzelnice widniejące pod okapem dachu oraz solidny mur otaczający przykościelny cmentarz. W istocie obiekt był pomocniczym zamkiem krzyżackim zbudowanym w XIV w. na szczycie wysokiego wzgórza. Na pocz. XV w. mieszkał w nim książę Świdrygiełło, spiskujący z Krzyżakami przeciwko swemu starszemu bratu – Jagielle. W 1513 r. wielki mistrz, nie mając środków na remont niszczonego zameczku, zezwolił, by zaadaptowano go na świątynię. Do dziś z warowni zachował się dom mieszkalny – kościół, do którego dostawiono w 1730 r. wieże, a także gruby na 2 m kamienny mur obwodowy, znacznie jednak obniżony.²⁸

Most gotycki z XIV w.

Osobliwość historyczna Reszla a także kraju - most gotycki na rzece Sajnie (Cynie), zbudowany z cegły w drugiej połowie XIV wieku. Pełnił również rolę akweduktu.

Wielokrotnie wzmacniany i przebudowywany, otrzymał on w wieku XVIII i XIX szereg pomieszczeń wypełniających półkoliste arkady, w których prawdopodobnie znajdowały się

²⁵ www.reszel.pl

²⁶ j.w.

²⁷ J.w.

²⁸ www.domwarminski.pl

pomieszczenia więzienne. Ostatnio oddany do użytku po renowacji w 2000 r., podczas której zlikwidowano te pomieszczenia i przywrócono pierwotny kształt.²⁹

3.4.5. Tereny publiczne

Na terenie miasta Reszel znajduje się przepiękny Park Miejski. Położony jest w południowej i północno - wschodniej części Miasta, w malowniczej dolinie rzeki Sajny. Zabytkowy park pamięta jeszcze rządy Wilhelma II. Ta piękna sfera zieleni zwana „Zieloną Doliną” otacza Stare Miasto i świetnie sprawdza się jako obszar rekreacyjny dla mieszkańców i turystów. Powierzchnia parku to 10 hektarów, prócz typowego parkowego krajobrazu, na zboczach polodowcowych wąwozu można spotkać fragmenty przypominające las z grabem, licznymi gatunkami wiązu i okazami drzew iglastych. W pobliżu rzeki rozwinęła się roślinność bagienno-szuwarowa.

Poprzez park w Reszlu prowadzi Trasa Ekologiczno-Dydaktyczna (TED), wzdłuż której ustawiono tablice informacyjne opisujące florę, faunę oraz zabytki spotykane na trasie.

Ponadto w Parku znajduje się Amfiteatr z lat 30-tych XX wieku, który obecnie nie jest użytkowany, wymaga rewitalizacji.

Infrastruktura sportowa w gminie Reszel ogranicza się głównie do boisk i sal sportowych przyszkolnych. Gmina dysponuje Stadionem Miejskim z bieżnią lekkoatletyczną. Korty tenisowe znajdują się na obiekcie – przy ul. Chrobrego – kompleks boisk sportowych ORLIK 2012.

Boiska i sale sportowe na terenie gminy Reszel to:

- Stadion Miejski,
- Zespół boisk "Orlik",
- Hala sportowa im. "Orłów Górskiego",
- Boisko w Wólce Ryńskiej,
- Boisko wielofunkcyjne przy SP Nr 3,
- Boisko sportowe w Robawach.

²⁹ www.domwarminski.pl

Gmina Reszel wyróżnia się tym na tle porównywanych jednostek samorządowych, na jej terenie istnieje tor motocrossowy. Odbywające się tutaj zawody przyciągają wielu kibiców tego sportu. Ponadto w badanej gminie działają 3 kluby sportowe:

- RKS „Orlęta-Rema” w Reszlu,
- LUKS „Orlik”,
- Motoklub Reszel.³⁰

Kolorowe miejsca zabaw są najlepszą formą zabawy i wypoczynku dla najmłodszych. Na terenie Gminy Reszel place zabaw zlokalizowane są w następujących miejscach:

- Reszel, ul. Mazurska,
- Reszel, ul. Łukasińskiego,
- Reszel, ul. Wojska Polskiego,
- Łężany,
- Plac zabaw przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Leginach.

Ponadto na terenie Gminy utworzono siłownię zewnętrzną, która zachęca osoby nie mające dotychczas kontaktu z tego typu aktywnością do treningu siłowego i wytrzymałościowego na świeżym powietrzu w oparciu o dostępne urządzenia. Fitness-park zlokalizowany jest w Reszlu przy ul. Chrobrego.

3.4.6. Układ komunikacyjny

Gmina Reszel położona jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Wchodzi w skład powiatu kętrzyńskiego. Graniczy z gminami: Korsze, Kętrzyn, Mrągowo, Sorkwity, Kolno i Bisztynek.

Przez Gminę przebiegają drogi kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej, które stanowią drogowy układ komunikacyjny. Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy wynosi 42,38 km, długość tzw. ulic wojewódzkich w mieście Reszel wynosi 3,84 km. Drogi powiatowe na terenie gminy zajmują 55,14 km, a ulice powiatowe 10,69 km. Pozostałe drogi (gminne i zakładowe) wynoszą łącznie 150 km, z czego dróg utwardzonych 5 km.

³⁰ Strategia Rozwoju Gminy Reszel do roku 2020

Wszystkie drogi wojewódzkie w gminie Reszel na koniec 2014 r. posiadały nawierzchnię utwardzoną. Odsetek dróg powiatowych o nawierzchni utwardzonej w gminie Reszel wyniósł 79%, zaś w przypadku dróg gminnych tylko 14%.³¹ (Tab. 12)

Tabela 12. Długość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie Gminy Reszel

Drogi	Długość (w km)
wojewódzkie	44,7
powiatowe	65,9
gminne	84,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Drogi wojewódzkie na terenie Gminy Reszel:

- **590 – Barciany - Korsze - Reszel - Biskupiec** - łączy drogę wojewódzką nr 591 w okolicach Barcian z miejscowością Biskupiec.
- **594 – Bisztynek - Reszel - Święta Lipka - Kętrzyn** – droga o długości 37,5 km łącząca drogę krajową nr 57 w Bisztyнку z Kętrzynem (DW592). Droga przebiega przez powiat bartoszycki, gminę Bisztynek oraz powiat kętrzyński, gminy: Reszel, Kętrzyn i miasto Kętrzyn.
- **593 - Miłakowo - Dobre Miasto - Jeziorany – Reszel** - przebiegająca przez teren powiatów ostródzkiego, lidzbarskiego, olsztyńskiego i kętrzyńskiego. Droga ma długość 78 km. Rozpoczyna się w Miłakowie, gdzie odchodzi od drogi wojewódzkiej nr 528. Następnie kieruje się w stronę wschodnią i po 78 km dociera do miasta Reszel, gdzie dołącza się do drogi wojewódzkiej nr 594. W obrębie Dobrego Miasta przebiega po trasie drogi krajowej nr 51. Na wielu odcinkach posiada walory drogi widokowej (przebiega przez malownicze tereny Pojezierza Olsztyńskiego i Pojezierza Mrągowskiego).
- **596 - Samławki - Kabiny-Bęsia - Węgój - Zameczek - Biskupiec** - droga rozpoczyna się w miejscowości Mnichowo (3 km od miasta Reszel), gdzie odchodzi od drogi wojewódzkiej nr 593. Następnie kieruje się w stronę południowo - zachodnią i po 24 km dociera do Biskupca, gdzie dołącza się do drogi krajowej nr 57. Droga posiada walory

³¹ Strategia Rozwoju Gminy Reszel

trasy widokowej, ze względu na położenie na malowniczych terenach Pojezierza Mrągowskiego.³²

Drogi powiatowe:

Tabela 13. Drogi powiatowe na terenie Miasta Reszel

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość (m)
1	3931N	Bez nazwy	62
2	3896N	Bohaterów	207
3	3897N	Chopina	210
4	3898N	Chrobrego	145
5	3899N	Dąbrowskiego	355
6	3900N	Gałczyńskiego	570
7	3901N	Gen. Zajączka	283
8	3902N	Jagielli	190
9	3903N	Kajki	140
10	3904N	Kochanowskiego	225
11	3905N	Kolejowa	440
12	3906N	Konopnickiej	195
13	3907N	Kopernika	310
14	3908N	Krasickiego	320
15	3909N	Kraszewskiego	175
16	3932N	Krótką	90
17	3910N	Księcia Witolda	78
18	3911N	Łukasińskiego	345
19	3912N	Mazurska	280
20	3913N	Mickiewicza	260
21	3914N	Norwida	190
22	3915N	Nowa	85
23	3916N	Nowowiejskiego	110
24	3917N	Okrag	245
25	3934N	Paderewskiego	45
26	3935N	Pieniężnego	560
27	3918N	Płowce	435
28	3919N	Podmiejska	280
29	3920N	Podzamcze	145
30	3921N	Pola	380
31	3936N	Raławicka	1 074
32	3937N	Rataja	150

³² www.wikipedia.pl 21.04.2016 r.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

33	3922N	Reymonta	175
35	3924N	Sienkiewicza	85
36	3925N	Słowackiego	215
37	3926N	Spichrzowa	135
38	3927N	Wojska Polskiego	340
39	3928N	Wyspiańskiego	73
40	3929N	Zientary-Malewskiej	255
41	3930N	Zwycięzców	220
42	3895N	1-go Maja	744

Źródło: Starostwa Powiatowego w Kętrzynie

Tabela 14. Drogi powiatowe na terenie Gminy poza granicami miasta

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi
1	1610N	Reszel - Pudwagi
2	1404N	Paluzy -Grzęda-Reszel
3	1612N	Pieckowo -Wanguty-Muławki
4	1624N	Samławki-Leginy
5	1626N	Widryny -dr. nr 1699N
6	1628N	Dr. woj. nr 590-Pilec
7	1968N	Św.Lipka-Wilkowo-Gronowo-dr.nr 1618N
8	1691N	Dzikowina - Reszel
9	1693N	Reszel-Mnichowo
10	1695N	Dr. nr 1624N -Łężany
11	1697N	Dr. woj. nr 590 -Widryny Śpiglówka
12	1709N	Linkowo -Siemki
13	1699N	Św. Lipka -Szestno

Źródło: Starostwa Powiatowego w Kętrzynie

Drogi gminne:

Tabela 15. Drogi gminne na terenie Gminy Reszel

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość w km
1	124001N	Tolniki Małe - Tolniki Małe kol. Gr. gm. (Gudniki)	4,133
2	124002N	Gr. gm.(Trzeciak) – dr. wojew. nr 590 (Dębnik)	4,073
3	124003N	Dr.gm.nr.124001N – dr. wojew. nr 590	1,443
4	124004N	Dębnik kol. – dr. wojew. nr 590	0,792
5	124005N	Gr. gm. – dr. pow. nr 1709N (Siemki)	0,798
6	124006N	Kępa Tolnicka - Reszel	2,748
7	124007N	Zawidy kol. – dr. wojew. nr 593	1,259
8	124008N	Zawidy – dr. wojew. nr 596	1,220
9	124009N	Dr.gm.nr124008N - Zawidy	0,422
10	124010N	Zawidy – dr. wojew. nr 593	0,741
11	124011N	Dr. wojew. nr 596 – Leginy kol.	1,667
12	124012N	Dr. wojew. nr 596 - Leginy	3,422
13	124013N	Dr. wojew. nr 596-dr.gm.nr 124012N (Mnichowo kol.)	0,321
14	124014N	Gr. gm. – Leginy – Leginy kol.	2,174
15	124015N	Dr.gm.nr 124014N (Leginy) – gr.gm.	0,677
16	124016N	Leginy – dr. wojew. nr 590	1,376
17	124017N	Dr. pow. nr 1624N – dr. wojew. nr 590(Leginy kol.)	0,466
18	124018N	Dr. wojew. nr 590 – (Kocibórz)	2,551
19	124019N	Dr. gm. nr 124018N - Łabędziewo	1,066
20	124020N	Kocibórz-Pasterzewo-dr.pow.nr 1626N (Widryny)	3,754

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

21	124021N	Dr. pow.nr 1626N – Widryny kol.	1,502
22	124022N	Widryny – dr. pow. nr 1628N (Śpigiel)	2,744
23	124023N	Dr. pow. nr 1697N (Widryny) – gr. gm (Burszewo)	1,317
24	124024N	Gr. gm. – Wola	0,937
25	124025N	Robawy (wieś)	0,776
26	124026N	Robawy – Lipowa Góra	0,368
27	124027N	Reszel – Wólka Ryńska	0,810
28	124028N	Reszel – dr. wojew. nr 594	1,722
29	124029N	Dr. pow. nr 1610N (Klewno) –Ramty-dr. wojew. nr 594	3,328
30	124030N	Klewno (wieś)	0,536
31	124031N	Dr. pow. nr 1691N (Worplawki) –Klewno – Święta Lipka	6,779
32	124032N	Dr. gm. nr 124031N (Klewno) –dr. gm. nr 124031N	3,103
33	124033N	Św. Lipka – Staniewo - Pilec	5,185
34	124034N	Pilec - wieś	0,469
35	124035N	Pilec – Pilec kol.	1,244
36	124036N	Pieckowo – Pieckowo kol.	1,123
37	124037N	Pieckowo kol – Pieckowo	1,245
38	124038N	Pieckowo kol.– Pieckowo	1,105
39	124039N	Pieckowo (wieś)	0,685
40	124040N	Dr. wojew. nr 590 - Worplawki	1,660
41	124041N	Dr. pow. nr 1699N –Pilec – Pilec kol.	2,214
42	124042N	Dr. pow. nr 1626N-dr.pow.nr 1699N (Pilec kol.)	2,048
43	124043N	Łężany – dr.pow.1697N (Widryny)	2,187
44	124044N	Dr. wojew. nr 594 - Kocibórz	2,684

45	124045N	Wanguty – Bezlawki	2,324
46	124046N	Lipowa Góra – dr. wojew. nr 594	0,404
47	124501N	Reszel, ul. Kasztanowa	0,125
48	124502N	Reszel, ul. Klasztorna	0,041
49	124503N	Reszel, ul. Łąkowa	0,087
50	124504N	Reszel, ul. Nad Fosą	0,159
51	124505N	Reszel, ul. Ogrodowa	0,085
52	124506N	Reszel, ul. Nad Sajną	0,230
53	124507N	Reszel, ul. Szkolna	0,233
54	124508N	Reszel, ul. Tylina	0,031
55	124509N	Reszel, ul. Rynek	0,271

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Reszel

Komunikacja

Gmina Reszel posiada komunikację autobusową, zapewniającą powiązania Reszla z regionem oraz siedzibę gminy z przyległymi miejscowościami. W miejscu byłego placu dworcowego zlokalizowany jest przystanek autobusowy.

Przez teren gminy nie przebiega żadna trasa kolejowa. Najbliższy dworzec PKP znajduje 20 km od Reszla, w Kętrzynie.

Trasy rowerowe

Przez gminę Reszel przebiega kilka tras rowerowych, łączących ją z najpiękniejszymi miejscami w regionie.

Trasy rowerowe:

- **Mrągowo - Polską Wieś - Gizewo - Widryny - Leginy - Mnichowo - Reszel - Świętą Lipką - Pilec - Lembruk – Mrągowo** – trasa bardzo interesująca, łatwa, średniej długości. Jej największymi atrakcjami są zabytki. Trasa o niezapomnianych walorach krajobrazowych. Długość trasy - 60 km.

- **Reszel – Pieckowo – Wanguty – Bezlawki – Święta Lipka – Reszel** – trasa niezwykle atrakcyjna krajobrazowo jak i architektonicznie. Długość trasy - 30 km.

Ponadto 8 grudnia 2015 r. w kętrzyńskim ratuszu w imieniu burmistrzów i wójtów powiatu kętrzyńskiego przewodniczący Związku Gmin „Barcja” - Krzysztof Hećman podpisał umowę na wykonanie projektu budowy ścieżki rowerowej na terenie powiatu. Ścieżka ma połączyć powiat kętrzyński ze Wschodnim Szlakiem Rowerowym Green Velo oraz Wielką Pętlą Mazurską, dzięki czemu rowerem będzie można dojechać m.in. do Reszla, Świętej Lipki i Gierłozy. Na północ ścieżka dotrze do Mołtajn, gdzie swoją pętlą obejmie Jezioro Arklickie. Dla mieszkańców Reszla ważną rolę odegra trasa pielgrzymkowa prowadząca ze Świętej Lipki do Reszla, która będzie pełniła funkcję rowerowo- spacerową.

3.5. Sfera techniczna

W skład infrastruktury technicznej wchodzi urządzenia, sieci przesyłowe (kanalizacyjna, sanitarna, energetyczna, teleinformatyczna), trakty komunikacyjne, a także zasoby mieszkaniowe. Dostępność infrastruktury technicznej warunkuje wzrost poziomu życia mieszkańców i podnosi atrakcyjność inwestycyjną gminy. Dostosowanie urządzeń technicznych do wymogów środowiskowych warunkuje prowadzenie zrównoważonej polityki proekologicznej na terenie gminy.

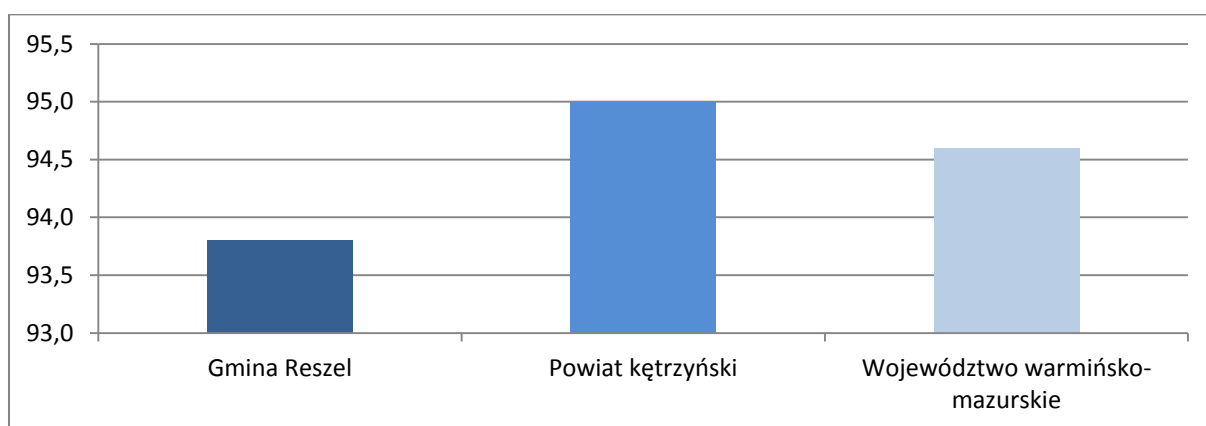
3.5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie dostaw wody na terenie gminy Reszel usługi świadczy Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu. W celu efektywnego świadczenia usług dostawy wody Spółka dysponuje rozbudowaną siecią infrastrukturalną, na którą składa się 6 ujęć wody: Reszel Miasto, Zawidy, Klewno, Pilec, Pieckowo, Wola, z których woda dostarczana jest do 17 miejscowości: Wólka Ryńska, Klewno, Pieckowo, Święta Lipka, Siemki, Linkowo, Zawidy, Plenowo, Dębnik, Lipowa Góra, Ramty, Robawy, Czarnowiec, Biel, Pudwagi, Reszel, Mnichowo. Ponadto zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego Gmina Reszel posiada 140,3 km czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej. We wszystkich innych miejscowościach Gminy Reszel funkcjonuje sieć wodociągowa.

Dostarczana woda posiada bardzo wysokie parametry jakościowe pod względem zanieczyszczeń bakteriologicznych i fizykochemicznych.³³

Wyposażenia lokali mieszkalnych w wybrane urządzenia techniczno-sanitarne w gminie Reszel prezentuje się korzystnie. W porównaniu do średniej krajowej dostęp do sieci wodociągowej w mieszkaniach jest większy o 2,2%. W przypadku sieci wodociągowej, średnia dla gminy nie odbiega znacząco od wartości odnotowanych dla powiatu kętrzyńskiego oraz województwa.(Rys. 12)

Rysunek 12. Korzystający z wodociągów w % ogółu ludności Gminy Reszel w roku 2014 na tle powiatu i województwa

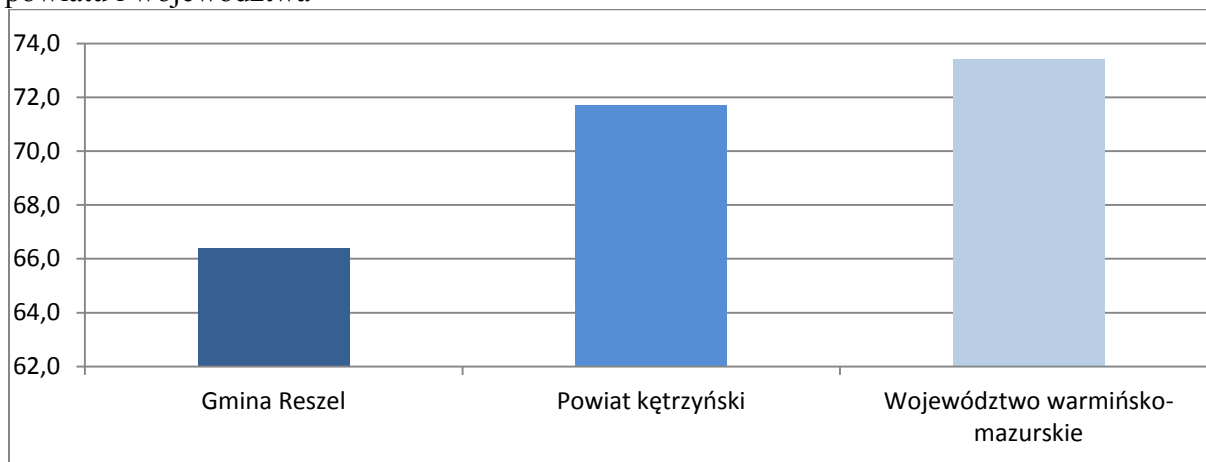
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Reszel nie jest jeszcze dostatecznie rozwinięta. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Reszel wynosiła 50,2 km. Całkowita ilość mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną na terenie gminy wynosiła 5204 osoby, co stanowi około 67,44% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Reszlu w przyszłych latach planuje się systematycznie zwiększać długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta oraz terenów wiejskich gminy. Gospodarka ściekowa w gminie Reszel opiera się na trzech mechaniczno – biologicznych oczyszczalniach ścieków. Pierwszą z nich jest mechaniczno – bioniczna oczyszczalnia ścieków funkcjonująca na terenie miasta o przepustowości do 1600 m³ na dobę, przyjmująca ścieki z terenu miasta oraz częściowo (około 15%) z Zakładów Przemysłowych „Rema”. Drugą oczyszczalnią funkcjonującą na terenie gminy jest biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków w Zakładach Przemysłowych „Rema” o przepustowości do 180 m³ na dobę. Na terenie gminy działa

³³ www.wpkreszel.pl z dnia 22.04.2016 r.

jeszcze jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Łężany, która obsługuje miejscowość Łężany.³⁴(Rys. 13)

Rysunek 13. Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności Gminy Reszel w roku 2014 na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.5.2. Sieć elektroenergetyczna

Dla miast i gmin położonych na terenie powiatu kętrzyńskiego głównym dostawcą usługi przesyłu energii elektrycznej jest Zakład Energetyczny Spółka Akcyjna w Olsztynie. W strukturze ZO S.A. wyodrębnionych jest sześć rejonów energetycznych, w tym Kętrzyn R-2, działający przy pomocy podlegających mu posterunków energetycznych, do których należy też m.in. posterunek energetyczny w Reszlu. Przesył energii elektrycznej realizowany jest liniami średniego napięcia (SN- 15 kV), zasilanymi z Głównego Punktu Zasilania GPZ 110/15 kV zlokalizowanego w Reszlu poprzez stacje transformatorowe oraz liniami niskiego napięcia (NN – 0,4 kV). Wśród odbiorców energii elektrycznej z terenu miasta Reszel jest 2 098, zaś z obszaru gminy 1 296 odbiorców. Istniejąca sieć energetyczna oraz jej układ i stan zapewniają odbiorcom wystarczające dostawy energii elektrycznej. Dodatkowe zapotrzebowanie na moc elektryczną może być realizowane przez modernizację istniejących stacji transformatorowych lub budowę nowych. Sieci terenowe średniego napięcia będą sukcesywnie modernizowane.³⁵

³⁴ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

³⁵ J.w.

3.5.3. Gospodarka odpadami

Obecny system gospodarki odpadami komunalnymi polega za zasadzie „zanieczyszczający płaci”, zgodnie z którą wytwórca odpadów jest zobowiązany do ponoszenia kosztów związanych z ich odzyskiem lub unieszkodliwianiem. Nadzór nad systemem gospodarki odpadami komunalnymi należy do zadań własnych gminy. System gospodarki odpadami komunalnymi ograniczony jest do zbierania odpadów komunalnych gromadzonych selektywnie i nieselektywnie. Odpady zbierane nieselektywnie kierowane są do unieszkodliwienia na składowisko odpadów, zaś odpady zbierane selektywnie przekazywane do odzysku i recyklingu poza teren gminy. Zadania z zakresu odbierania stałych odpadów komunalnych realizowane są przez Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne w Reszlu. System selektywnej zbiórki jest rozbudowywany poprzez system złożony z odpowiedniej ilości pojemników. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest przez Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. Uzyskane z selektywnej zbiórki odpady po procesie ręcznej segregacji przekazywane są wyspecjalizowanym firmom, które poddają je procesom odzysku.

Dominującą formą postępowania z odpadami komunalnymi na terenie gminy Reszel jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Odpady opakowaniowe i użytkowe zbierane w sposób selektywny przekazywane są recyklerom do dalszego zagospodarowania poza terenem gminy.

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na terenie Gminy Reszel znajduje się jedna sortownia zmieszanych odpadów komunalnych. Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych funkcjonuje na terenie zamkniętego składowiska odpadów w Pudwągach. Właścicielem i zarządzającym instalacją jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” Sp. z o. o. w Kętrzynie. Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.) odpady poddawane są procesom o kodzie R15, tj. przetwarzanie odpadów, w celu ich przygotowania do odzysku, w tym do recyklingu. Szczegółową analizę stanu gospodarki odpadami na terenie Miasta i Gminy Reszel zawiera opracowanie „*Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Reszel na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018*”.³⁶

³⁶ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY RESZEL na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018

3.5.4. Budownictwo

Zasób mieszkaniowy gminy Reszel w 2015 roku wynosił 1171 budynków mieszkalnych. Wśród nich 27 to budynki komunalne. W myśl o najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy, utworzono mieszkania socjalne. Na koniec 2014 r. w zasobach Gminy znajdowało się 16 mieszkań socjalnych.

W Gminie Reszel w roku 2014 na 1000 mieszkańców przypadało średnio 357,8 lokali mieszkaniowych. Wartość ta jest wyższa w porównaniu z województwem (347,1), ale niższa niż w powiecie (360,2). Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie wynosi 65,1m². Natomiast średnia powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na osobę oscyluje w granicy 23 m². Powyższa wartość prezentuje się korzystnie na tle powiatu (21,9 m²), zaś nieco niżej w porównaniu z województwem (23,6m²).

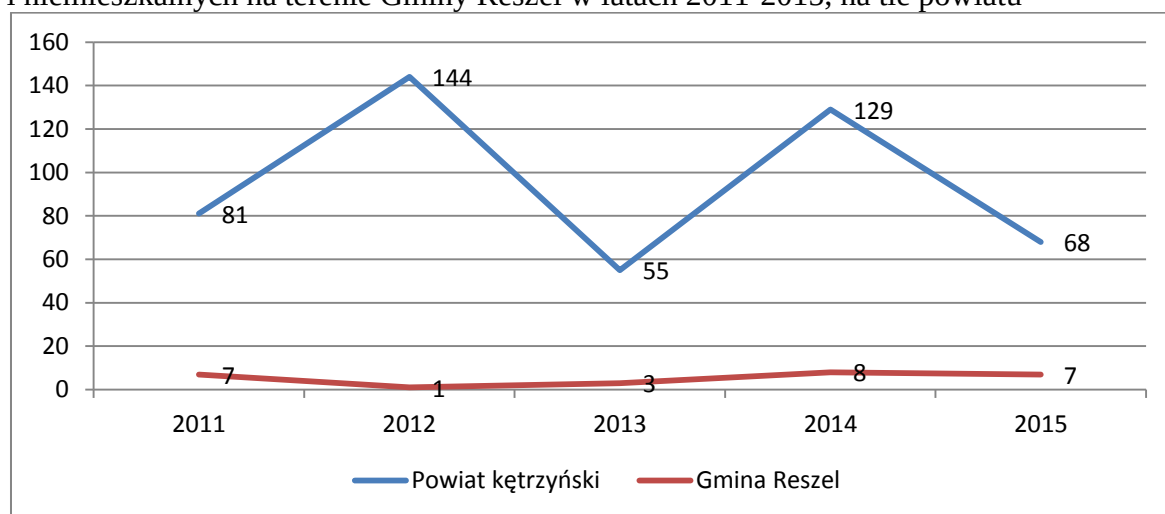
Tabel 16. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Reszel w roku 2014, na tle powiatu i województwa

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania [m ²]	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę [m ²]
Województwo warmińsko-mazurskie	347,1	67,9	23,6
Powiat kętrzyński	360,2	60,8	21,9
Gmina Reszel	357,8	65,1	23,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy jest niższy w stosunku do powiatu kętrzyńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Na terenie gminy w roku 2015 do użytkowania oddano jedynie 7 mieszkań, w powiecie kętrzyńskim 68 mieszkania, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 4310. (Rys. 14)

Rysunek 14. Mieszkania oddane do użytkowania w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy Reszel w latach 2011-2015, na tle powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowana większość budynków mieszkalnych gminy Reszel pochodzi sprzed kilkudziesięciu lat, a część z nich pochodzi sprzed ponad stu lat. W większości są to kamienice i kilkunastodzinne domy mieszkalne. Ostatnie lata, to minimalny rozwój budownictwa na obszarze Gminy. Tabela 16 obrazuje rozwój budownictwa na terenie Gminy Reszel.

Tabela 17. Rozwój budownictwa na terenie Gminy Reszel

Budynki wybudowane w latach:	Liczba mieszkań	% ogółu mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań	% ogółu powierzchni mieszkań
przed 1918	723	25,79	47 322,0	25,98
1918-1944	632	22,55	46 489,0	25,52
1945-1970	326	11,64	15 898,0	8,73
1971-1978	414	14,77	20 643,0	11,33
1978-1988	321	11,45	19 599,0	10,77
1989-2002	235	8,38	17 125,0	9,40
2003-2014	152	5,42	15 070,0	8,27
RAZEM	2803	100%	182 146,0	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stan techniczny budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy jest zróżnicowany, uzależniony od wieku budynku, rodzaju konstrukcji, wyposażenia w instalacje oraz sposobu długotrwałej eksploatacji. Są to zasoby zaawansowane

wiekowo, w których realizacja potrzeb remontowych będzie wynikała bezpośrednio ze stanu technicznego.³⁷

Wyposażenia lokali mieszkalnych w urządzenia techniczno-sanitarne w Gminie Reszel prezentuje się korzystanie, z tym że na obszarze wiejskim wskaźnik ten jest dużo niższy niż w mieście. Na koniec roku 2014 sieć wodociągowa doprowadzona była do 99,9% mieszkań miasta Reszel, zaś na obszarze wiejskim do 74,1% domostw. Na obszarze miasta 92,3% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, zaś na obszarze wiejskim 68%. 81,5 % mieszkań Gminy Reszel wyposażonych jest w centralne ogrzewanie. Średnia dla gminy nie odbiega znacząco od wartości odnotowanych dla powiatu. Zatem, standard lokali mieszkalnych można zaliczyć do średniego poziomu.

Stan techniczny budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy jest zróżnicowany, uzależniony od wieku budynku, rodzaju konstrukcji, wyposażenia w instalacje oraz sposobu długotrwałej eksploatacji. Są to zasoby zaawansowane wiekowo, w których realizacja potrzeb remontowych wynikała bezpośrednio z ich stanu technicznego. W związku z czym niezbędne jest przeprowadzenie ich remontu, czy też termomodernizacji (ocieplenie budynków, naprawy dachów, itp.), w celu poprawy warunków bytowych mieszkańców oraz ze względów środowiskowych.

Lokale i budynki wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy zarządzane są obecnie przez Samorządowy Zakład Budżetowy - Administrację Domów Mieszkalnych w Reszlu.

W roku 2012 Gmina uchwaliła *Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Reszel na lata 2013 – 2017*. Niniejszy dokument obrazuje sytuację mieszkaniową na terenie gminy, a także *Prognozę dotyczącą wielkości gminnego zasobu mieszkaniowego na lata 2013-2017*.

³⁷ Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Reszel na lata 2013 – 2017

4. Delimitacja obszarów zdegradowanego i rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.³⁸

Obszar rewitalizacji w Reszlu wyznaczony został w oparciu o badania fokusowe przeprowadzone wśród mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego (JST), istotnych instytucji funkcjonujących na terenie Gminy oraz partnerów społeczno – gospodarczych.

Zakres tematyczny przeprowadzonych badań obejmował zagadnienia potrzeb mieszkańców Gminy w następujących sferach :

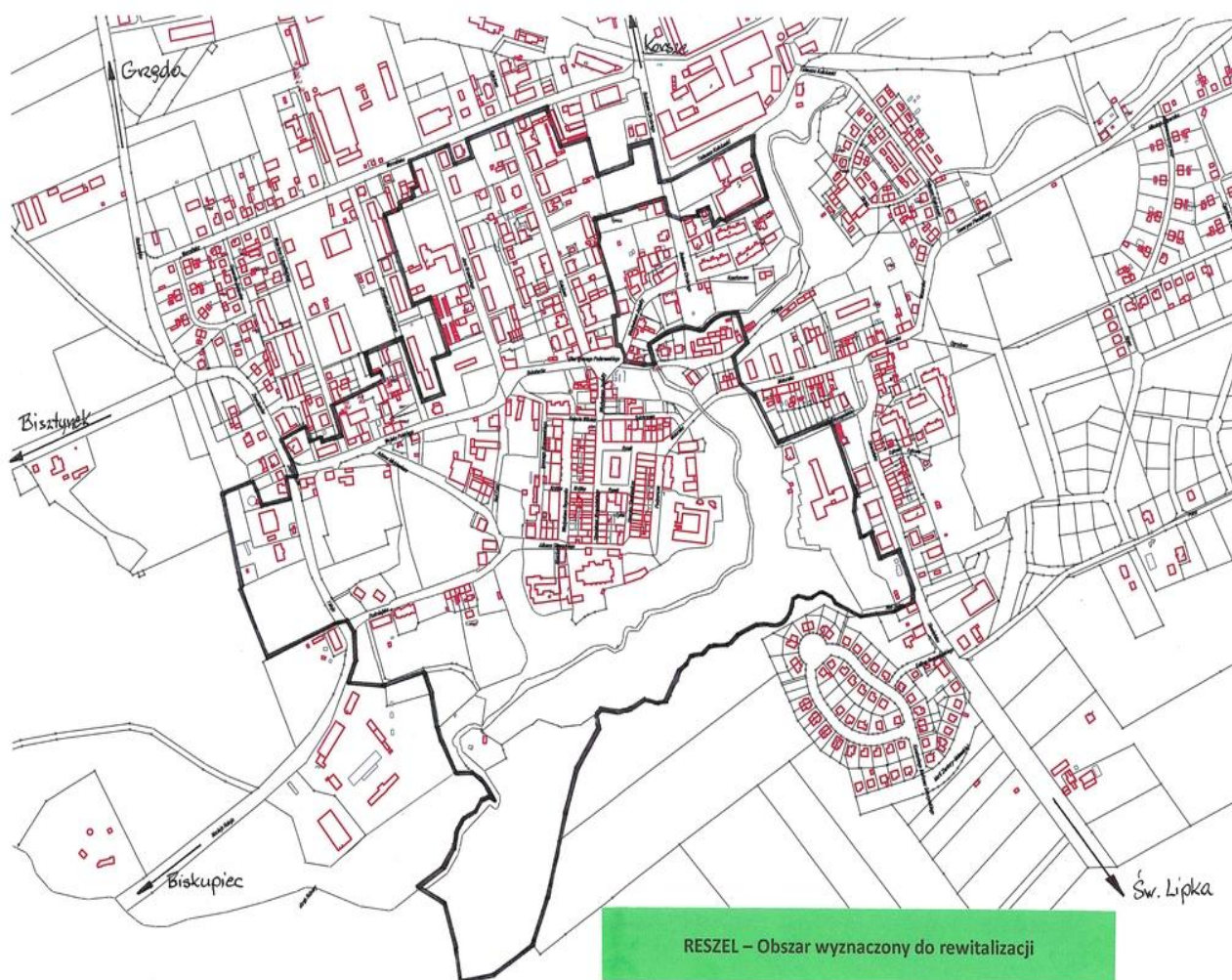
- Kształtowanie przestrzeni publicznych,
- Infrastruktura drogowa,
- Zasoby przyrodnicze i wodne oraz ich ochrona,
- Rozwój gospodarczy,
- Kultura i zabytki,
- Rynek pracy,
- Ubóstwo,
- Edukacja,
- Ochrona zdrowia.

W ramach procedury delimitacji obszaru rewitalizacji zwrócono szczególną uwagę na występowanie (koncentrację) różnego rodzaju negatywnych zjawisk kryzysowych (przede wszystkim problemów o charakterze społecznym), wewnętrzny potencjał rozwojowy i znaczenie dla rozwoju całej gminy. Głównym kryterium jakim kierowano się przy delimitacji obszaru rewitalizacji było ponadprzeciętne, w skali gminy, występowanie różnorodnych problemów społecznych.

Obszar rewitalizacji w gminie Reszel obejmuje centrum miasta Reszel wraz z terenem bezpośrednio przylegającym.(Rys. 15)

³⁸ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Rysunek 15. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Reszel

Źródło: Urząd Gminy Reszel

4.1. Charakterystyka obszaru zdegradowanego

Obszar rewitalizacji na terenie gminy Reszel zajmuje powierzchnię około 55 ha, co stanowi 14,43% całkowitej powierzchni Gminy) i zamieszkiwany jest przez 1734 osoby (22,47% ogółu ludności Gminy). Tym samym obszar ten spełnia kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w *Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, a także *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* (obszar nie większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie gminy Reszel obejmuje następujące ulice:

Tabela 18. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Obszar	Ulice
	Kraszewskiego, Księcia Witolda, Mickiewicza, Pomiejska, Podzamcze, Plac Ignacego Paderewskiego, Sienkiewicza, Spichrzowa, Słowackiego, Rynek, Wyspiańskiego, Krótka, Tylina, Reymonta, Klasztorna, Jagiełły, (nr 4, 5, 20, 21, 22, 23), Wojska Polskiego, Bohaterów, Mazurska (nr 1, 67, 68, 68a), Kolejowa (bez nr 25A, 27, 28, 29, 30), Krasickiego, Rataja (w części niezamieszkałej-działka nr 19/2), Nad Sajną, Nad Fosą, Konopnicka (nr 1, 2), Słowiańska (nr 45), Płowce, Bolesława Chrobrego (nr 5A), 1-go Maja (nr 4, 6), Dąbrowskiego (nr 3, 5), Park Miejski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG w Reszlu

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Reszla obejmuje swoim zasięgiem:

- Rynek miasta Reszel;
- Zamek Biskupów w Reszlu;
- budynki sakralne;
- tereny mieszkaniowe;
- teren Parku Miejskiego;
- tereny przemysłowe (dawna gazownia);
- przestrzenie i obiekty pełniące różne funkcje usługowe.

Tym samym obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie gminy Reszel posiada zróżnicowany charakter i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, mieszkaniowe) dla mieszkańców całej gminy. Jest to zatem obszar o znacznym potencjalnie wewnętrznym i dużym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

4.2. Koncentracja zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji

Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* stan kryzysowy, to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) gospodarczej,
- 2) technicznej,
- 3) środowiskowej,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnej.

W celu dokonania analizy poziomu zdegradowania poszczególnych terytoriów na terenie gminy Reszel wzięto pod uwagę wskaźniki obligatoryjne (społeczne) oraz jeden ze wskaźników fakultatywnych. W przypadku wskaźników społecznych jak i gospodarczych punktem odniesienia były średnie wartości wskaźników osiągnięte przez gminę Reszel. Dane wzięte do analizy pochodzą z ostatniego roku kalendarzowego tj. 2015.

Wskaźniki obligatoryjne – społeczne

Bezrobocie

- Liczba osób bezrobotnych
- Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy

Ubóstwo:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym:

- Liczba mieszkańców zapisanych do biblioteki
- Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.)
- Liczba organizacji pozarządowych

Poziom edukacji:

- Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka)
- Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (część I)

Przestępczość:

- Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich

Obciążenie demograficzne:

- Liczba osób w wieku 0-6 lat
- Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym
- Liczba osób w wieku produkcyjnym
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym

Wskaźniki fakultatywne - gospodarczy

- Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym
- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2015
- Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w roku 2015

Tabela 19. Metodologia liczenia wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych

L.p.	Wskaźnik	Metodologia liczenia	Źródło danych
Wskaźniki obligatoryjne - społeczne			
1	Liczba osób bezrobotnych	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne przez 1 tys. ludności, a następnie podzielenie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W = A * 1000 / B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne d6diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie
2	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne pow. 12 miesięcy przez 1 tys. ludności, a następnie podzielenie przez liczbę mieszkańców danego	Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie

		obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne pow. 12 miesięcy diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	
3	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby świadczeniobiorców przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba świadczeniobiorców diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	MOPS w Reszlu
4	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby świadczeniobiorców przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba świadczeniobiorców diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	MOPS w Reszlu
5	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby przestępstw przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W -wartość wskaźnika; A-liczba przestępstw diagnozowanego obszaru; B -liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Komenda Policji w Reszlu
6	Liczba mieszkańców zapisanych do biblioteki	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczbę osób zapisanych do biblioteki przez 1	Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu

		tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W –wartość wskaźnika; A–liczba osób zapisanych do biblioteki diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	
7	Liczba organizacji pozarządowych	Wartość wskaźnika liczona jako stosunek liczby podmiotów gospodarki narodowej do ogólnej liczby diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B –liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel
8	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.)	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby uczniów uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne przez 100, a następnie podzielono przez liczbę uczniów z diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*100/B$, gdzie: W –wartość wskaźnika; A – liczba uczniów z diagnozowanego obszaru uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne; B – liczba uczniów z diagnozowanego obszaru.	Szkoły Podstawowe
9	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka)	Wartość wskaźnika liczona poprzez dodanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka), a następnie podzielona przez liczbę uczniów diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A/B$, gdzie: W –wartość wskaźnika; A – suma wyników sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka) uczniów diagnozowanego obszaru; B – liczba uczniów diagnozowanego obszaru piszących test.	OKE Łomża/ Szkoła Podstawowa

10	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (część I)	Wartość wskaźnika liczona poprzez dodanie wyników egzaminu gimnazjalnego (część I), a następnie podzielona przez liczbę uczniów diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A/B$, gdzie: W –wartość wskaźnika; A – suma wyników egzaminu gimnazjalnego (część I) uczniów diagnozowanego obszaru; B –liczba uczniów zdających egzamin diagnozowanego obszaru.	OKE Łomża/Gimnazjum
11	Liczba osób w wieku 0-6 lat	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku 0-6 lat przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku przedprodukcyjnym diagnozowanego obszaru; B–liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel
12	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku przedprodukcyjnym diagnozowanego obszaru; B–liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel/GUS
13	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku produkcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru; B–liczba mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy Reszel/GUS

		diagnozowanego obszaru.	
14	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku poprodukcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku poprodukcyjnym diagnozowanego obszaru; B– liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel/GUS
Wskaźniki fakultatywne - gospodarcze			
1	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2015	Wartość wskaźnika. Wartość liczona poprzez pomnożenie liczby nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel
2	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w roku 2015	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru.	Urząd Miasta i Gminy Reszel

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

3	Liczba osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób z wykształceniem podstawowym zarejestrowanych jako bezrobotne przez 1 tys. ludności, a następnie podzielenie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W = A * 1000 / B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób z wykształceniem podstawowym zarejestrowanych jako bezrobotne diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie
---	---	--	-----------------------------------

Sfera społeczna

Tabela 20. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna

	Urząd Gminy w Reszlu					Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu		Komenda Policji w Reszlu	Miejska Biblioteka Publiczna	Szkoły podstawowe	Urząd Gminy w Reszlu	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	
	Liczba mieszkańców	liczba osób w wieku 0-6 lat	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich	Liczba mieszkańców zapisanych do Biblioteki	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.)	Liczba organizacji pozarządowych	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka)	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (część I)
Obszar badany	1720	119	170	1147	284	199	143	270	238	69	293	30	9	31	58,88
Gmina Reszel	7702	446	1195	4872	1635	682	277	435	390	249	1002	167	25	62	54,5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21. Wartości wskaźników

	liczba osób w wieku 0-6 lat	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich	Liczba mieszkańców zapisanych do Biblioteki	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.)	Liczba organizacji pozarządowych	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka)	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (część I)
Obszar badany	69,19	98,84	666,86	165,12	115,70	83,14	156,98	138,37	40,12	170,35	41,67	5,23	31,00	58,88
Gmina Reszel	57,91	155,15	632,56	212,28	88,55	35,96	56,48	50,64	32,33	130,10	44,89	3,25	62,00	54,50

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobocie

Tabela 22. Wartość wskaźników - bezrobocie

	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
Obszar badany	115,70	83,14
Gmina Reszel	88,55	35,96

Źródło: Opracowanie własne

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie, w 2015 roku na obszarze rewitalizacji zamieszkiwało 199 osób bezrobotnych, co stanowiło 29% ogółu mieszkańców Gminy zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w Urzędzie Pracy. Wśród mieszkańców obszaru zarejestrowanych jako osoby bezrobotne 71%, to osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, co stanowi 51% długotrwale bezrobotnych z terenu gminy. **Wartość wskaźnika bezrobocia na badanym obszarze (zgodnie z przedstawioną powyżej metodologią) wyniosła 115,70, zaś na terenie gminy 88,55. W przypadku osób długotrwale bezrobotnych wskaźnik na obszarze wyniósł 83,14, a w Gminie 35,96.** W obu przypadkach wartości wskaźników na badanym obszarze są znacznie wyższe, niż wartości dla gminy Reszel.

Ubóstwo

Tabela 23. Wartość wskaźników - ubóstwo

	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia
Obszar badany	156,98	138,37
Gmina Reszel	56,48	50,64

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu, w 2015 roku, na badanym obszarze zamieszkiwało 13% ogółu mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie. Równocześnie odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na obszarze rewitalizacji kształtował się na poziomie 62%, spośród ogółu osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu. W przypadku osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji stanowią one 61% ogólnej

liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tej kategorii, zamieszkujących obszar gminy. **W przypadku osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wskaźnik na badanym obszarze wyniósł 156,98, zaś w Gminie 56,48. W przypadku osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, które zamieszkują badany obszar wskaźnik wynosi 138,37, zaś dla Gminy 50,64.** Wartości badanych wskaźników są znacznie wyższe, niż wartości dla gminy Reszel. Taka sytuacja świadczy o wysokim ubóstwie mieszkańców obszaru rewitalizacji, w stosunku do reszty Gminy.

Poziom uczestnictwa mieszkańców obszaru w życiu publicznym i kulturalnym

Analizując poziom uczestnictwa mieszkańców obszaru w życiu publicznym i kulturalnym przebadano trzy aspekty: liczbę mieszkańców zapisanych do biblioteki, liczbę uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.) oraz liczbą organizacji pozarządowych.

Tabela 24. Wartość wskaźników - poziom uczestnictwa mieszkańców obszaru w życiu publicznym i kulturalnym

	Liczba mieszkańców zapisanych do Biblioteki	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (np. sportowe, itp.)	Liczba organizacji pozarządowych
Obszar badany	170,35	41,67	5,23
Gmina Reszel	130,10	44,89	3,25

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przedstawioną powyżej tabelą na badanym obszarze występuje niskie zaangażowanie dzieci i młodzieży (grupa wiekowa 6-13 lat) w zajęcia dodatkowe. Mimo bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez szkoły udział w nich dzieci i młodzieży z badanego obszaru jest niższy, niż średnia dla całej gminy. Natomiast spełniony został wskaźnik czytelnictwa i organizacji pozarządowych. Wartości danych wskaźników na badanym obszarze są wyższe, niż średnia dla gminy. Taka sytuacja może być spowodowanym tym, iż dany obszar, to centrum miasta Reszel.

Poziom edukacji

Tabela 25. Wartość wskaźników – poziom edukacji

	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (język polski i matematyka)	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (część I)
Obszar badany	31,00	58,88
Gmina Reszel	62,00	54,50

Źródło: Opracowanie własne

Kolejna sprawdzana dziedzina, to poziom edukacji na terenie obszaru rewitalizacji. Poziom edukacji dzieci i młodzież ma istotny wpływ na ich późniejsze życie zawodowe, a tym samym na ich późniejszą sytuację społeczną i ekonomiczną. W celu zbadania poziomu edukacji analizie poddano końcowy sprawdzian dla szkół podstawowych oraz egzamin gimnazjalny. Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli szczególnie niepokój budzi wynik sprawdzianu szóstoklasisty. Średnia dla gminy jest znacznie wyższa, niż średni wynik dla dzieci mieszkających na obszarze rewitalizacji. **Niski wynik testu wskazuje na małe zaangażowanie dzieci oraz ich rodziców w rozwój intelektualny oraz wewnętrzny.**

Przestępczość

Kolejnym zauważalnym problemem występującym na obszarze jest liczba przestępstw i wykroczeń.

Tabela 26. Wartość wskaźników – przestępczość

	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich
Obszar badany	40,12
Gmina Reszel	32,33

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Komisariat Policji w Reszlu, w minionym roku kalendarzowym na terenie badanego obszaru liczba przestępstw i wykroczeń jest wyższa, niż średnia dla Gminy Reszel. Na poziom przestępczości może mieć wpływ niski standard życia mieszkańców obszaru, wykluczenie społeczne, a co za tym idzie frustracja życiowa.

Obciążenie demograficzne

Tabela 27. Wartość wskaźników – obciążenie demograficzne

	Liczba osób w wieku 0-6 lat	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
Obszar badany	69,19	98,84	666,86	165,12
Gmina Reszel	57,91	155,15	632,56	212,28

Źródło: Opracowanie własne

Badając wskaźnik obciążenia demograficznego analizie poddano cztery kryteria: liczba osób w wieku 0-6 lat, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, liczba osób w wieku produkcyjnym oraz liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zgodnie z przedstawionymi w tabeli danymi wskaźnik obciążenia demograficznego w głównej mierze jest na poziomie wyższym, niż średnia dla gminy. Jedynie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na badanym obszarze jest niższa, niż średnia dla całej gminy. Niski poziom tego wskaźnika może świadczyć o trudniej sytuacji rodzin zamieszkujących dany obszar.

Sfera gospodarcza

Tabela 28. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – sfera gospodarcza

	Urząd Gminy w Reszlu		Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie
	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2015	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w roku 2015	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym
Obszar rewitalizacji	10	13	80
Gmina Reszel	30	34	236

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29. Wartości wskaźników

	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2015	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w roku 2015	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym
Obszar rewitalizacji	8,72	11,33	46,51
Gmina Reszel	6,16	6,98	30,64

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przedstawionymi danymi, wartości wskaźników gospodarczych świadczą o niskim poziomie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. W ostatnim roku kalendarzowym liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych na terenie badanego obszaru jest niższa od liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych. Z powyższej tabeli wynika, iż mieszkańcy obszaru są mało aktywni gospodarczo. Mała aktywność może być spowodowana niskim poziomem edukacji, a co za tym idzie wiedzą ekonomiczną, zarządczą. Ponadto stopień ubóstwa na terenie badanego obszaru jest znacznie wyższy, niż w pozostałej części gminy, w związku z czym mieszkańcy obszaru nie mają środków finansowych, żeby móc zainwestować we własną działalność. Konieczna byłaby pomoc ze strony Gminy, która stworzyłaby preferencyjne warunki na rzecz powstających przedsiębiorstw.

Niski poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji związany jest też z wysokim bezrobociem zwłaszcza wśród osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Liczba osób bezrobotnych z badanego obszaru posiadających wykształcenie nie wyższe niż gimnazjalne stanowi jedną trzecią osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy z terenu całej Gminy Reszel, którzy posiadają wykształcenie elementarne. Niski poziom edukacji wśród bezrobotnych pośrednio wpływa na przedsiębiorczość obszaru. Mimo, iż Urzędy Pracy stwarzają możliwość dofinansowania samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych, mieszkańcy obszaru nie są chętni do podjęcia tychże działań z racji braków edukacyjnych.

Podsumowanie

Na terenie objętym analizą związaną z Lokalnym Programem Rewitalizacji występują liczne zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, funkcjonalno – przestrzennej, środowiskowej, gospodarczej oraz technicznej.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż na obszarze objętym badaniem występuje wysoki poziom ubóstwa, wysoki poziom długotrwałego bezrobocia oraz niski poziom przedsiębiorczości, co jednoznacznie kwalifikuje obszar zlokalizowany na terenie Gminy Reszel do uznania jako obszar zdegradowany, wymagający interwencji zmierzających do przywrócenia utraconych funkcji społeczno-gospodarczych. Przekroczenie wartości referencyjnych określonych dla poszczególnych wskaźników oznacza konieczność podjęcia działań, których efektem będzie mogła być ich poprawa w przyszłości.

W związku z czym niezbędne jest podjęcie przez Gminę szybkich działań naprawczych, aby nie doprowadzić do wykluczenia społecznego mieszkańców tego obszaru, a także do degradacji tkanki miejskiej. Ożywienie społeczno-kulturalne oraz edukacyjne, a także rozwój gospodarczy pozwolą zahamować niekorzystne trendy i przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru.

5. Wizja obszaru rewitalizacji

Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Reszel na lata 2016–2023 będzie ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych w różnych sferach (zwłaszcza problemów społecznych) oraz wzmocnienie potencjału wewnętrznego obszaru rewitalizacji w celu harmonijnego i zrównoważonego rozwoju całej Gminy.

Reszel miastem zrównoważonego Rozwoju, który oferuje dobrą jakość życia i harmonijnie rozwija się gospodarczo wykorzystując potencjał turystyczny, historyczny i kulturalny.

W 2023 r., po przeprowadzeniu założonych procesów rewitalizacyjnych, Reszel jest gminą która przyciąga do siebie ludzi. Nastąpi poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji, która zostanie spowodowana ożywieniem gospodarczym i społecznym Gminy. Mieszkańcy chętnie będą korzystać z miejsc w sferze przestrzeni wspólnych współtworzonych przez lokalne społeczeństwo. W obszarze przestrzeni publicznych będzie ład przestrzenny, który będzie zachęcał do spędzania tam wolnego czasu. Zachęcające otoczenie w formie zieleni parkowej, wzrost wartości przyrodniczych terenów zielonych będzie oddziaływał pozytywnie na warunki życia lokalnej społeczności. Przestrzeń stanie się przyjazna nie tylko mieszkańcom, ale też turystom. Dostępność terenów zielonych podniesie standard życia mieszkańców. Ponadto tereny te staną się miejscem integracji społecznej osób z różnych grup wiekowych i społecznych. Podczas przeprowadzanych procesów rewitalizacji na terenie Gminy powstaną nowe inicjatywy lokalne, a istniejące poszerzą swoją działalność. Realizacja projektów spowoduje wśród mieszkańców pozytywne nastawienie do działań na rzecz rozwoju gminy i będzie tworzyła sprzyjającą atmosferę do dalszych inicjatyw na rzecz Gminy.

6. Cele rewitalizacji

Głównym celem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Reszel na lata 2016–2023 jest zmniejszenie skali występowania negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji. Powyższy cel główny realizowany będzie przez pięć celów strategicznych, odpowiadających poszczególnym sferom procesu rewitalizacji (tj. społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej).

Cel główny

Ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji oraz wzmocnienie potencjału turystycznego Gminy Reszel

Cel strategiczny 1 – sfera społeczna

Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocję integracji włączenia społecznego oraz poprawę dostępności i jakości usług publicznych.

- 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;
- 1.3. Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców;
- 1.4. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców;
- 1.5. Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje;
- 1.6. Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie;
- 1.7. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem;
- 1.8. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;

Cel strategiczny 2 – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz zapewnienie wysokiej dostępności i odpowiedniego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców

- 2.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej
- 2.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej
- 2.3. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej
- 2.4. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;
- 2.5. Kształtowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
- 2.6. Rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
- 2.7. Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych
- 2.8. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego
- 2.9. Poprawa stanu infrastruktury komunalnej

Cel strategiczny 3 – sfera gospodarcza

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie aktywności gospodarczej ludności.

- 3.1. Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej;
- 3.2. Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej;
- 3.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Cel strategiczny 4 – sfera środowiskowa

Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych i poszanowanie środowiska przyrodniczego.

- 4.1. Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych miasta;
- 4.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców;
- 4.3. Wspieranie inicjatyw proekologicznych;
- 4.4. Zwiększanie efektywności energetycznej budynków;

Cel strategiczny 5 – sfera techniczna

Poprawa warunków mieszkaniowych oraz estetyki budynków użyteczności publicznej

- 5.1. Wzrost stopnia wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

- 5.2. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej
- 5.3. Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych;

7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Niniejsza częśći Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Reszel na lata 2016–2023 zawiera opis planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na początku przedstawione zostały podstawowe projekty rewitalizacji, tj. przedsięwzięcia bez których osiągnięcie celów programu nie będzie możliwe, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wydostać się z sytuacji kryzysowej. Następnie zamieszczono projekty uzupełniające. Projekty te są komplementarne względem podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i również wpisują się w cele niniejszego dokumentu.

7.1. Podstawowe projekty rewitalizacyjne

W ramach działań rewitalizacyjnych Gmina Reszel będzie realizować jeden zintegrowany projekt:

Wzrost kapitału ludzkiego poprzez rewitalizację części miasta Reszel.

Projekt ma na celu podniesienie jakości życia zamieszkałych w części rewitalizowanej mieszkańców Reszla, poprzez aktywizację zawodową, społeczną, edukacyjną i zdrowotną osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W rewitalizowanym obszarze mieszka wiele rodzin żyjących na skraju ubóstwa, bez pracy i perspektyw na jej znalezienie, z rodzin patologicznych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ważnym elementem aktywizacji tych osób będzie stworzenie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług umożliwiających przywrócenie do czynnego funkcjonowania w społeczeństwie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Narzędziami do walki z wykluczeniem społecznym będą projekty przeciwdziałające wykluczeniu poprzez aktywizację społeczno – zawodową

Realizowane zadania w ramach zintegrowanego projektu mają uchronić społeczność lokalną, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze przed degradacją i wykluczeniem społecznym. Tym samym zwiększą się możliwości aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie a co za tym idzie możliwość samodzielnego znalezienia pracy, stworzenia nowych miejsc pracy, poprawy sytuacji materialnej wielu mieszkańców. Projekty społeczne mają na celu pobudzenie środowiska lokalnego do aktywności, wyjścia z apatii, pobudzenie procesu uczenia się i kształcenia, tym samym do

podniesienia kwalifikacji zawodowych. Działania te posłużą do zwiększenia oferty dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku.

W zwartej zabudowie nie ma miejsca na obszary zielone, miejsca do rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Naturalną enklawą jest zachowany, naturalny obszar drzewostanu i zieleni stanowiący park miejski. Usytuowany w głębokim wąwozie rzeki Sajny, jest jednym z piękniejszych tego typu miejsc w rejonie został założony w latach trzydziestych XX wieku i posiada okazały obszar ekologiczny składający się z wielu gatunków starych drzew i krzewów oraz mikroklimat. Rewitalizacja parku miejskiego ma na celu podniesienie jakości życia i funkcjonowania mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie. Ma umożliwić im poprawę jakości życia przede wszystkim w sferze rekreacji, sportu i wypoczynku. Ważny jest także aspekt zdrowotny, który jest istotny dla prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Ludzie zdrowi, aktywni ruchowo mają większą chęć do życia, do realizacji celów oraz marzeń, dłużej pozostają aktywni zawodowo.

Wszelkimi warsztatami i działaniami dotyczącymi aktywizacji zawodowej zajmować się będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu i Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu w zależności od zadań, przy współpracy i pomocy Gminy Reszel. Celem nadrzędnym tych wszystkich działań ma być przywrócenie do aktywnego życia zawodowego i społecznego jak największego grona osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przygotowanie ich do aktywnego życia w społeczeństwie oraz aktywnego życia zawodowego.

Proces przemian społecznych, ekonomicznych i przestrzennych w zdegradowanej części miasta przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywróceniu ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego oraz odbudowy więzi społecznych. Potrzeba realizacji zintegrowanego przedsięwzięcia wynika z aktualnych potrzeb społeczności lokalnej. Wysoki poziom bezrobocia nakazuje prowadzenie działań zmierzających do poprawy i likwidowania barier utrudniających powrót na rynek pracy, podnoszenie kwalifikacji i umiejętności. Stworzenie bazy materialnej czyli narzędzi umożliwiających przywrócenie do czynnego funkcjonowania w społeczeństwie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, przyczyni się do trwałości tego projektu. Kształtowanie rozwoju miasta stwarza możliwość aktywizacji społecznej w powiązaniu z ideą Międzynarodowego Stowarzyszenia Sieci Miast Cittaslow – Reszel miastem dobrego życia. Jest szansa na stworzenie w przestrzeni publicznej miejsc pracy i wypoczynku, a przy okazji poprawy

estetyki miasta, jego funkcjonalności, poprawy infrastruktury miejskiej i komunalnej. Takie działania stanowią dbałość o historyczne dziedzictwo kulturowe jak również zagospodarowanie i wykorzystanie miejskich obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych.

W tym kontekście ważne jest uporządkowanie i przebudowa układu komunikacji kołowej w tym budowa parkingów (parking przyległy do ul. Podzamcze od strony ul. Słowackiego). Strefa ochrony konserwatorskiej „A” obliuguje szczególnie wartościowy obszar o zachowanej strukturze przestrzennej do bezwzględnego zachowania. Miasto jako jedno z niewielu w Polsce zostało wpisane do agendy UNESCO – ICOMOS (Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków), dzięki posiadanym zabytkom kultury materialnej.

Kompleksowa interwencja, która zakłada działanie w sferze społecznej, fizycznej i gospodarczej pozwoli przezwyciężyć sytuację kryzysową związaną z wykluczeniem społecznym dużej grupy mieszkańców miasta. Działając wielotorowo będzie można zaktywizować indywidualne jednostki i ich rodziny a ponadto realizując działania integracyjne umożliwić im „powrót do społeczeństwa”.

Rewitalizacja budynku Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Parku Miejskiego podniesie atrakcyjność tych miejsc, a co za tym idzie, przełoży się na ożywienie gospodarcze i przywrócenie obszarowi rewitalizacji podstawowych funkcji społecznych. Życie społeczne będzie znów toczyło się w centrum, co pozytywnie wpłynie na integrację osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie z resztą społeczeństwa.

	Społecznej. Zaplanowane działania poprzedzone są dogłębną diagnozą społeczną i zawodową. Ze względu na liczne bariery społeczno-zawodowe jakie napotykają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w życiu codziennym zaszła konieczność objęcia w/w osób kompleksowym systemem wsparcia. Brak zatrudnienia jest często skutkiem jak i przyczyną problemów z integracją społeczną i aktywnym udziałem w życiu rodzinnym i społecznym. Z przeprowadzonej analizy wynika, że istnieją następujące problemy: uzależnienia i przemoc, problemy z opieką nad dzieckiem, tzw. bezradność (niska świadomość wychowawcza i problemy w rodzinie wpływają negatywnie na zachowania dzieci), niska aktywność społeczna(niska świadomość na temat wykorzystania czasu wolnego), bierna roszczeniowa postawa, niezaradność życiowa (niegospodarność) niska mobilność, niskie wykształcenie, brak umiejętności poruszania się na rynku pracy, małe doświadczenie zawodowe, nieprawidłowe wzorce życiowe (brak wzorców, dziedziczenie zachowań, biedy). Osoby i rodziny uwikłane w omówione powyżej problemy w pierwszej kolejności wymagają indywidualnej pomocy i wsparcia ze strony powołanych w tym celu instytucji i organizacji. Osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym brakuje nie tylko praktycznych umiejętności zawodowych, ale również umiejętności społecznych. Podstawową instytucją społeczną jest rodzina, której głównym celem jest zagwarantowanie prawidłowego rozwoju dziecka poprzez zaspakajanie jego potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Coraz częściej spotyka się przypadki, gdzie rodziny mają problemy z prawidłowym wypełnianiem podstawowych funkcji społecznych. Brak stałych źródeł utrzymania, powodują niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, rozwojowych czy wychowawczych. Coraz częściej spotyka się
--	---

	problemy związane z socjalizacją dzieci, ponieważ rodzice stają się niezaradni wychowawczo. Bezradność i bierność, równie często jak bezrobocie, prowadzą do stopniowego uzależniania od pomocy społecznej. Dlatego też konieczne jest prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji społecznej i zawodowej tej grupy społecznej oraz do wzrostu ich konkurencyjności na rynku pracy. Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych odnoszących się bezpośrednio do zdiagnozowanych potrzeb. Działania w projekcie prowadzone będą z wykorzystaniem kontraktu socjalnego w oparciu o pracę socjalną. Wsparciem zostanie objęta również rodzina i otoczenie BO tak, aby niwelować bariery utrudniające osiągnięcie celu. Wsparcie oparte będzie na wykonaniu następujących zadań: 1) Aktywna integracja – osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym zakwalifikowane do projektu będą skierowane do Klubu Integracji Społecznej działającym w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reszlu. Działania w ramach projektu realizowane będą w oparciu o Klub Integracji Społecznej, który będzie posiadał pomieszczenia przygotowane do działalności w wyremontowanym w ramach projektu rewitalizacji budynku Domu Kultury w Reszlu. Działania środowiskowe Klubu Integracji Społecznej nakierowane są przede wszystkim na pracę z osobami długotrwale bezrobotnymi, wykluczonymi społecznie bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym. Każda z osób uczestniczących w warsztatach zostanie zdiagnozowana a następnie utworzona zostanie ścieżka reintegracji, stworzona indywidualnie dla każdej osoby, rodziny zagrożonej ubóstwem bądź wykluczeniem społecznym z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb. 2) Organizowanie i sfinansowanie treningów psychologicznych
--	---

	dla osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w projekcie. Treningi mają na celu zniwelowanie trudności psychospołecznych. Główne ich role to diagnostyczna i wzmacniająca integrację. Zajęcia indywidualne i grupowe zwiększą poczucie własnej adekwatnej samooceny, poznanie mocnych i słabych stron oraz nauczą prawidłowych zachowań w rodzinie. Zajęcia prowadzone będą przez psychologa. 3) Warsztaty indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym w celu opracowania Indywidualnego Planu Działania. Warsztaty ukierunkowane będą na odkrywanie potencjałów zawodowych, podnoszenie własnych wartości, motywowanie poprzez rozpoznawanie kompetencji i predyspozycji zawodowych, poznanie sposobów i metod poszukiwania zatrudnienia, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny, przygotowania do spotkania z potencjalnym pracodawcą do rozmowy kwalifikacyjnej, komunikacja interpersonalna, autoprezentacja). 4) Warsztaty autoprezentacji. Warsztaty będą ukierunkowane pod kątem prezentowania się na rynku pracy oraz dbania o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą. Prowadzone będą przez wykwalifikowanego specjalistę. 5) Zorganizowanie warsztatów z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego i gospodarowania budżetem domowym. Warsztaty będą miały na celu kształcenie umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, zarządzanie budżetem domowym, a konstrukcja budżetu gospodarstwa domowego, podział obowiązków w rodzinie i komunikacja, nabycie umiejętności planowania i kontrolowania budżetu domowego, przedstawienie zagadnień związanych z zadłużaniem się i korzystaniem z instytucji pożyczkowych, rozwijanie umiejętności praktycznych w gospodarstwie domowym.
--	---

	6) Realizacja programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” – zajęcia dydaktyczne i warsztatowe skierowane do rodziców mające na celu wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, nabycie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych zmierzających do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa. W ramach projektu planuje się zabezpieczenie opieki dzieciom w czasie trwania zajęć dorosłych. 7) W ramach programu „Szkoła dla rodziców” zajęcia dydaktyczne i warsztatowe skierowane do pracowników socjalnych i pedagogów w celu uzyskania uprawnień realizatora programu co pozwoli na objęcie w przyszłości większej liczby potrzebujących tej formy wsparcia oraz przyczyni się do budowania bliskich i zdrowych relacji w rodzinie. 8) Warsztaty profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy w rodzinie mające na celu zwiększenie świadomości problemów uzależnień i podejmowania działań oraz wskazania możliwości uzyskania pomocy. Zajęcia będą prowadzone przez wykwalifikowanych specjalistów. 9) Warsztaty manualne – rękodzielnicze mające na celu dostarczanie radości z wytwarzanych i wykonanych dzieł. Uczą działania w grupie, współpracy, samodzielności i radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, rozwijają sprawność manualną oraz rozbudzają wyobraźnię. Uczą spędzania czasu wolnego w rodzinie, rozwijają pomysłowość i wiarę we własne siły. 10) Warsztaty z żywienia i pielęgnacji – ukierunkowane na wyrobienie nawyków prawidłowego żywienia zarówno dzieci jak i dorosłych oraz pielęgnacji dzieci. Zajęcia prowadzone będą przez dietetyka i pielęgniarkę. 11) Zatrudnienie animatora lokalnego będzie miało na celu podniesienie świadomości społeczeństwa poprzez aktywny udział w życiu społeczności, sprawi, że w danym otoczeniu
--	---

	podniesie się jakość życia, społeczeństwo nabierze sprawności w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Animator wesprze istniejące już grupy wsparcia w społeczności lokalnej pomoże w tworzeniu nowych grup wsparcia, które będą aktywnie współuczestniczyć w życiu społeczności. 12) Objęcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wsparciem asystenta rodziny. Pomoc ma na celu rozwiązywanie problemów życiowych, rodzinnych zmierzające do usamodzielnienia. 13) Współorganizacja i udział w gminnym festynie integracyjnym w ramach „Dni Rodziny”. Przyczyni się to do wzmocnienia więzi rodzinnych oraz kształtowaniu postaw służących integracji społecznej i polepszeniu funkcjonowania rodziny. 14) Zorganizowanie kursów zawodowych w zakresie „Obsługa kasy fiskalnej z obsługą klienta, opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej, ślusarz, stolarz, tapicer, profesjonalna pielęgnacja terenów zieleni – wykwalifikowany ogrodnik. Po ukończeniu kursu każdy z uczestników otrzyma zaświadczenie potwierdzające nabyte kwalifikacje. Uzasadnieniem realizacji kursów zawodowych jest brak kwalifikacji oczekiwanych na rynku pracy. Na terenie Reszla działają dwa zakłady pielęgnacyjno-opiekuńczy i leczniczo – opiekuńczy. Funkcjonuje i rozszerza swoją działalność Środowiskowy Dom Samopomocy. W związku z tym istnieją możliwości zatrudnienia. Z rozeznania rynku pracy często występują oferty pracy na obsługę kasy fiskalnej, ślusarza, stolarza, tapicera. Zostaną zorganizowane i opłacone dojazdy dla uczestników szkolenia oraz zapewniony catering. Wszystkie działania prowadzone będą w oparciu o kontrakt socjalny. Praca socjalna jest traktowana jako element aktywnej integracji o charakterze społecznym.
--	--

	15) Zorganizowanie i sfinansowanie staży zawodowych dla uczestników projektu na okres 6 miesięcy. 16) Zorganizowanie zajęć integracyjno - ruchowych dla osób i rodzin uczestniczących w Szkole dla rodziców. Zajęcia odbywać się w Parku Miejskim w Reszlu. Ideą spotkań jest integracja na bazie wspólnej zabawy rodziców z dziećmi a jednocześnie rodzin z innymi rodzinami. To nowe spojrzenie na zabawę z dzieckiem, inspiracja dla rodziców i pomysł na aktywne spędzenie wolnego czasu. 17) W celu wsparcia zatrudnienia prowadzone będą działania wspierające pracodawców, doradztwo, konsultacje, prezentowanie dobrych praktyk.
Lokalizacja	Budynek MOK, Park Miejski
Wartość projektu (PLN)	600 000,00 zł
Okres realizacji	2016-2023
Priorytet inwestycyjny	9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Rezultaty	- poprawa warunków życia mieszkańców; - włączenie społeczne; - poprawa stopnia edukacji; - wzrost kompetencji społecznych;
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.
Wskaźniki produktu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem

	w programie.
Źródło danych	Wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, listy obecności, ankiety uczestników, wywiady z uczestnikami, zaświadczenia, certyfikaty, umowy, opinie.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post.
Odniesienie do celów rewitalizacji	Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocję integracji włączenia społecznego oraz poprawę dostępności i jakości usług publicznych. 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; 1.3. Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; 1.7. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem; 1.8. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
Projekt nr 2	
Tytuł projektu	Prace remontowo - konserwacyjne budynku MOK na cele aktywizacji społeczno – zawodowej
Podmioty realizujące	Gmina Reszel
Zakres zadań	W pomieszczeniach budynku MOK-u odbywać się będą działania związane z aktywizacją społeczną i zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania te w zależności od zadań prowadzić będą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu i Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu. Budynek będzie siedzibą Klubu Integracji Społecznej. Budynek MOK w Reszlu przy ul. Adama Mickiewicza wzniesiony

	na przełomie XIX i XX wieku stanowi własność Gminy Reszel, wpisany jest do rejestru zabytków i wymaga kompleksowego remontu (przystosowanie go dla osób niepełnosprawnych, wymiana instalacji sanitarnych, elektrycznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, prace remontowo - konserwatorskie ścian elewacji, ścian wewnątrz budynku, ciągów komunikacyjnych wewnątrz budynku, dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, orynnowania, itp.). Budynek ma pełnić różnorakie funkcje społeczne w tym funkcje edukacyjne. W pomieszczeniach tego budynku odbywać się będą kursy, warsztaty i działania aktywizacyjne mające na celu przygotowanie i przywrócenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie do czynnego życia zawodowego. Wiele osób zamieszkujących obszar rewitalizowany miasta Reszel, to ludzie będący często w trudnej sytuacji życiowej, bez pracy, perspektyw na jej zdobycie, często zmęczonych życiem, zamykających się w swoich domostwach, nie uczestniczących w życiu codziennym naszego miasta. W budynku MOK-u będą odbywać się kursy, warsztaty i działania z zakresu: aktywna integracja, organizowanie i sfinansowanie treningów psychologicznych, warsztaty wzmacniające z doradcą zawodowym, warsztaty autoprezentacji, warsztaty z zakresu gospodarowania budżetem domowym, warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, zorganizowanie kursów zawodowych (obsługa kasy fiskalnej, opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej, ślusarz, stolarz, tapicer).
Lokalizacja	Miejski Ośrodek Kultury, ul. Mickiewicza 4
Wartość projektu (PLN)	4 200 000,00
Okres realizacji	2016-2023
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	- zwiększenie liczby obiektów kulturalnych;

	- zwiększenie dostępu do edukacji oraz życia kulturalnego; - poprawa estetyki budynków na terenie Gminy;
Wskaźniki rezultatu	1.Liczba osób korzystających z rewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich [osoby];
Wskaźniki produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]; 2.Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich [m2]; 3. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]; 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnościami [szt.].
Źródło danych	Wnioski o płatność, faktury, rachunki, dokumentacja techniczna, dziennik budowy, protokoły odbioru, pozwolenie na użytkowanie.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post.
Odniesienie do celów rewitalizacji	Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocję integracji włączenia społecznego oraz poprawę dostępności i jakości usług publicznych. 1.1.Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; Cel 2. Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz zapewnienie wysokiej dostępności i odpowiedniego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców 2.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej; 2.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej; 2.3. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej; 2.4. Kształtowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców; 2.5. Rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców; Cel 5. Poprawa warunków mieszkaniowych oraz estetyki

	budynków użyteczności publicznej 5.2. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej;
Projekt nr 3	
Tytuł projektu	Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia wraz z poprawą funkcjonalności komunikacyjnej w obrębie parku
Podmioty realizujące	Gmina Reszel
Zakres zadań	Reszel zachował średniowieczne urbanistyczne dziedzictwo kulturowe. W zwartej zabudowie praktycznie nie ma miejsca na obszary zielone, miejsca do rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Naturalną enklawą jest zachowany, naturalny obszar drzewostanu i zieleni stanowiący park miejski. Usytuowany w głębokim wąwozie rzeki Sajny, stał się jednym z piękniejszych tego typu miejsc w Polsce. Został założony w latach trzydziestych XX wieku. Posiada okazały obszar ekologiczny składający się z wielu gatunków starych drzew i krzewów oraz unikalnego mikroklimatu. Obszar ten wymaga pilnej naprawy i przywrócenia tego miejsca społeczności Reszla do celów integracji społecznej i szeroko rozumianych nowych funkcji społecznych w tym: edukacyjnych, wypoczynku, rekreacji i sportu dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istnieje potrzeba zagospodarowania przestrzeni publicznej, nakierowanej na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych z uwzględnieniem regionalnej tożsamości. Będzie on stanowił doskonałą ekologiczną ścieżkę edukacyjną dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyznaczone zostaną oświetlone ciągi pieszo-rowerowe, miejsca spotkań rodzinnych, place zabaw dla dzieci, stanowiska do rekreacji, fitnessu i wypoczynku. W wyniku podjętej interwencji rewitalizacyjnej nastąpi

	uporządkowanie terenu, modernizacja istniejących alejek z ewentualną przebudową układu ścieżek, wykonanie ścieżek dydaktyczno – przyrodniczych wraz z tablicami informacyjnymi, wykonanie oświetlenia parkowego, monitoring, odtworzenie ławek i układu ścieżek w amfiteatrze Parku Miejskiego, modernizacja istniejących dojazdów od strony ulicy Podmiejskiej i Słowiańskiej oraz dojść do parku, modernizacja istniejących w parku mostków, wykonanie elementów małej architektury: ławki, stoliki parkowe, kosze na śmieci itp., Zmodernizowany zostanie teren przyległy do parku od strony ulicy Słowiańskiej będący tzw. „języczkiem” parku gdzie powstanie m.in. skate park, tor rowerowy, fontanna, miejsca rekreacji i wypoczynku, plac zabaw, urządzenia fitness. Dużym problemem parku jest nieuregulowana sprawa wód opadowych oraz osuwające się skarpy, które podmywane przez wody opadowe ulegają osuwaniu się. W ramach działań rewitalizacyjnych zostaną również wykonane prace związane z zabezpieczeniem skarp przed ich osuwaniem się. Modernizacja Parku i jego otoczenia przyczyni się do wzrostu integracji społecznej poprzez aktywność fizyczną i wspólne spędzanie czasu wolnego osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym w każdym przedziale wiekowym. Rewitalizacja parku przyczyni się do podniesienia rehabilitacji zawodowej, integracji społeczności lokalnej. Integracja społeczna ma za zadanie przywrócić osoby wykluczone społecznie i zagrożone wykluczeniem społecznym do życia społecznego, pobudzić je do działania, nauczyć systematyczności, wzmocnić psychicznie. Ponadto w ramach realizowanego projektu nastąpi poprawa funkcjonalności komunikacyjnej w obrębie parku. Zmodernizowana zostanie ulica Podzamcze oraz część ulicy Słowackiego wraz z infrastrukturą podziemną. Ulica Podzamcze
--	---

	oraz część ulicy Słowackiego, która zostanie objęta projektem, to część głównego szlaku komunikacyjnego prowadzącego do Parku Miejskiego. Ulica Podzamcze prowadzi do dwóch głównych wejść parku, zaś na ulicy Słowackiego znajduje się parking, który jest jedynym miejscem postojowym w sąsiedztwie parku. Modernizacja tego terenu przyczyni się do poprawy dostępności parku, a tym samym poprawi bezpieczeństwo mieszkańców oraz turystów, zaś samo otoczenie parku stanie się miejscem przyjaznym i przystępnym dla odwiedzających. Poza tym ulica Podzamcze prowadzi do dawnej kolegiaty jezuitów która składa się z trzech budynków. W jednym z budynków działa obecnie Ośrodek Dziennego Pobytu Osób Niepełnosprawnych, w drugim budynku trwają obecnie prace budowlane dostosowujące budynek na działanie kolejnego Ośrodka tym razem dla osób z chorobą Alzheimera. Ośrodki te prowadzi obecnie Stowarzyszenie HELPER z Olsztyna. W/w ośrodkach będą prowadzone praktyczne zajęcia dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Trzeci budynek dawnego kolegium jezuickiego /obecnie hala warsztatowa byłego Zespołu Szkół w Reszlu/ również zostanie zaadaptowany przez Stowarzyszenie HELPER na cele ośrodków wsparcia społecznego. Adaptacji budynku Stowarzyszenie dokona ze środków powierzonych im przez Gminę.
Lokalizacja	Park Miejski
Wartość projektu (PLN)	9 850 000,00
Okres realizacji	2016-2023
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	- wzbogacenie się Gminy o obszary rekreacyjno-turystyczne; - stworzenie miejsca sprzyjającemu aktywizacji społecznej i kulturalnej; - poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych na

	obszarze Gminy Reszel; - poprawa dostępu do infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy; - poprawa dostępu do infrastruktury gminnej dla osób niepełnosprawnych;
Wskaźniki rezultatu	1.Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach [osoby];
Wskaźniki produktu	1.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]; 2.Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich [m2]; 3. Długość przebudowanych dróg powiatowych [km]; 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.];
Źródło danych	Wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, statystyki, ankiety z mieszkańcami
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Cel 2. Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz zapewnienie wysokiej dostępności i odpowiedniego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców 2.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej; 2.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej; 2.3. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej; 2.5. Kształtowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców; 2.6. Rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców; 2.7. Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych;

7.2. Uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Tabela 31. Projekty uzupełniające Gmina Reszel

Projekty uzupełniające			
L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Uzasadnienie
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja			
1	MOTOKLUB Reszel	Popularyzacja aktywności fizycznej poprzez organizację Ogólnopolskich Zawodów Motocrossowych	Celem projektu będzie integracja społeczności lokalnej, poprzez Organizację biegów motocrossowych w różnych kategoriach wiekowych i klasach motorów, wyścigów samochodowych, terenowych, oraz wyścigów rowerowych. Dostęp do atrakcyjnej formy spędzenia czasu wolnego. Popularyzacja aktywności fizycznej. Poprawa infrastruktury przestrzennej poprzez modernizację toru motocrossowego. Wzmacnianie więzi integracyjnych społeczeństwa Teren na którym odbędą się zawody wymaga przystosowania go wymogów licencyjnych.
2	Miejski Ośrodek Kultury	Wyposażenie pomieszczeń MOK Reszel celem realizacji szkoleń i warsztatów	Celem realizacji projektu jest zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz rozwój tożsamości społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturalnego. Poprawa wizerunku i jakości życia mieszkańców. Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej oraz zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru. Poznanie tradycyjnych rzemiosł oraz rozwój talentów i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych. Nabycie nowych umiejętności poprzez udział w

			spotkaniach, kursach, szkoleniach, warsztatach. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na wzrost poziomu wiedzy. Wzmocni więc mieszkańców z miejscem zamieszkania. Korzystnie wpłynie na rozwój atrakcyjności turystycznej Reszla. Wykorzystane zostaną lokalne walorów architektoniczne, przyrodnicze i historia Reszla. Rozwinie się aktywność mieszkańców. Zwiększenie aktywności mieszkańców będzie sprzyjać powstawaniu nowych miejsc pracy i spowolnieniu zjawisk bezrobocia oraz migracji ludności do większych ośrodków miejskich.
3.	Miejski Ośrodek Kultury	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu audiowizualnego do sali widowiskowej MOK Reszel	W związku z oddaniem do ponownego użytku sali widowiskowej (po zakończeniu remontu budynku MOK) konieczne będzie jej wyposażenie w sprzęt umożliwiający realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
4	Miejski Ośrodek Kultury	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu audiowizualnego na potrzeby realizacji eventów plenerowych.	W związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel i zakupem zadaszonej sceny, konieczne będzie wyposażenie sceny w sprzęt audio, oświetlenia, urządzeń do projekcji plenerowych, umożliwiających realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
5	Miejski Ośrodek Kultury	Wyposażenie zaplecza sceny na potrzeby realizacji eventów	W związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel i zakupem zadaszonej sceny, konieczne

		plenerowych.	będzie wyposażenie placu plenerowego w garderoby dla wykonawców, co umożliwi prawidłową realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
6	Miejski Ośrodek Kultury	Plenerowe lodowisko	W związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel realizowane są tam przedsięwzięcia w okresie od maja do września. Celem wykorzystania tego miejsca także w okresie zimowym należy uruchomić w tym miejscu lodowisko, co podniesienie turystyczną atrakcyjność Reszla i przedłuży sezon turystyczny.
7	Miejski Ośrodek Kultury	Interdyscyplinarne warsztaty	Cykl warsztatów dla wszystkich grup wiekowych. Szeroka oferta tematyczna pozwoli na rozwój zarówno zainteresowań hobbystycznych jak i podniesienie umiejętności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania na rynku pracy. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na wzrost poziomu wiedzy. Rozwinie się aktywność mieszkańców. Zwiększenie aktywności mieszkańców będzie sprzyjać powstawaniu nowych miejsc pracy i spowolnieniu zjawisk bezrobocia oraz migracji ludności
8	Miejski Ośrodek Kultury	Wyposażenie pracowni MOK Reszel	Wyposażenie pracowni: muzycznej i plastycznej wpłynie pozytywnie na rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej. Pozwoli na poznanie tradycyjnych rzemiosł oraz rozwój talentów. Da możliwość nabycia nowych umiejętności poprzez udział w spotkaniach, kursach, szkoleniach, warsztatach. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na

			wzrost poziomu umiejętności. Wzmocni więź mieszkańców z miejscem zamieszkania. Korzystnie wpłynie na rozwój atrakcyjności Reszla.
9	Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Reszlu	Rozwijanie zainteresowań teatralnych	Projekt będzie realizowany w Gimnazjum nr 1 w Reszlu. W ramach prowadzonych zajęć teatralnych, realizowane będą programy profilaktyczne.
10	Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Reszlu	Rozwijanie zainteresowań poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych	Projekt będzie realizowany w Gimnazjum nr 1 w Reszlu. W ramach uczniowie będą uczestniczyli w dodatkowych zajęciach rozwijających zainteresowania.
11	Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe „Re-akcja”	Kulturalne wakacje	Warsztaty dla dzieci i młodzieży prowadzone są w oparciu o metodologię nauki przez zabawę i doświadczenie. Są to gry ruchowe, zabawy w grupach, zajęcia muzyczne, taneczne, plastyczne i manualne, warsztaty kreatywnego krawiectwa. Chcemy też rozszerzyć nasze działania o przedsięwzięcia skierowane do osób dorosłych i seniorów. Dzięki bogatej ofercie warsztaty gromadzą pasjonatów, ludzi kreatywnych i pełnych pomysłów, pozwalają łączyć oraz wymieniać doświadczenia. Dzięki tym działaniom połączymy pokolenia, dzięki czemu: - wzmacniamy współpracę kulturalną, - przełamujemy barier przez integrację, aktywizację, rozwijanie i promowanie utalentowanej młodzieży i osób dorosłych, - podnosimy poziom wiedzy i umiejętności uczestników warsztatów, - stworzymy nowe możliwości

			rozwoju i realizacji, - wywołujemy potrzeby aktywnego tworzenia i korzystania z oferty kulturalnej i edukacyjnej. Zajęcia przyczynią się do budowania więzi społecznej i integracji.
12	Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe „Re-akcja”	Kulturalne ferie	Warsztaty dla dzieci i młodzieży prowadzone są w oparciu o metodologię nauki przez zabawę i doświadczenie. Są to gry ruchowe, zabawy w grupach, zajęcia muzyczne, taneczne, plastyczne i manualne, warsztaty. Zajęcia przyczynią się do budowania więzi społecznej i integracji.
13	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu	Z pasją do nauki - program rozwojowy dla szkół z Gminy Reszel	Celem projektu jest wzrost jakości kształcenia na poziomie ogólnym realizowanym przez Szkołę Podstawową i Gimnazjum w Reszlu. Program Rozwojowy obejmuje kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i narzędzia niezbędne do realizacji programów nauczania.
14	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Rozwijanie zainteresowań czytelniczych uczniów przez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych.
15	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu	Rozwijanie kompetencji kluczowych	Celem projektu jest wzrost jakości kształcenia na poziomie ogólnym realizowanym przez szkołę podstawową. Obejmującego kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, doskonalenie umiejętności i

			kompetencji zawodowych nauczycieli oraz doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i narzędzia niezbędne do realizacji zaplanowanych zajęć i działań.
Adaptacja, modernizacja i termomodernizacja budynków			
16	Gmina Reszel	Kompleksowa interwencja rewitalizacyjna budynku o wartości architektonicznej wpisanego do rejestru zabytków	Budynek przy ul. Rynek 24 to siedziba Urzędu Gminy w Reszlu, którego bardzo zły stan techniczny dachu, stropu nad piętem oraz niedostosowanie pomieszczeń do funkcji budynku powoduje, że budynek staje się mało funkcjonalny i ogranicza możliwości zarządzania. Rewitalizacja budynku przy ul. Rynek 24 pozwoli sprawnie i funkcjonalnie realizować działania na rzecz wszystkich mieszkańców, podejmować wyzwania związane z problemami społecznymi i przez to zapobiegać wykluczeniu społecznemu. Podniesie się również atrakcyjność tych obiektów, poprawi estetyka i wygląd oraz zostaną zabezpieczone budynki, które są zbytkami, przed dalszą degradacją.
17	Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu	Kompleksowa termomodernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu	Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu jest budynkiem zabytkowym wpisanym do gminnej ewidencji zabytków. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji: ocieplenia elewacji, dachu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i wentylacyjnych. Działania związane z modernizacją w/w obiektu wpłyną na poprawę funkcjonowania biblioteki i jakości życia mieszkańców ją

			odwiedzających. Podniesie się również atrakcyjność tego obiektu, poprawi estetyka i wygląd oraz budynek zostanie zabezpieczony przed dalszą degradacją.
18	Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Reszlu	Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 1 w Reszlu	Siedziba Gimnazjum w Reszlu jest budynkiem zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji: ocieplenia, dachu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i wentylacyjnych, przy wykorzystaniu OZE. Ponadto modernizacja wpłynie zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
19	Stowarzyszenie Europejskie Centrum Wsparcia Społecznego HELPER	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Podzamcze 1 w Reszlu	Planowane działania to utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, w którym codzienną pomoc znajdą osoby z zaburzeniami psychicznymi. ŚDS będzie świadczył usługi w zakresie terapii i opieki oraz grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów podopiecznych. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie rozwiązany problem braku dostępności do usług pomocowych skierowanych do osób niepełnosprawnych. Na potrzeby utworzenia placówki w ramach działań inwestycyjnych zostanie wykonana adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Podzamcze 1, dzięki czemu miasto zyska odrestaurowany zgodnie ze sztuką konserwatorską przepiękny obiekt jezuicki. Sąsiadujący z obiektem mały budynek zostanie zaadaptowany na pracownię stolarską.

20	Stowarzyszenie Europejskie Centrum Wsparcia Społecznego HELPER	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób chorych na Alzheimera przy ul. Podzamcze 1 A w Reszlu	Planowane działania to utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, w którym codzienną pomoc znajdą osoby starsze chore na Alzheimera. ŚDS będzie świadczył usługi w zakresie terapii i opieki oraz grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów podopiecznych. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie rozwiązany problem braku dostępności do usług pomocowych skierowanych do osób z zaburzeniami pamięci. Na potrzeby utworzenia placówki w ramach działań inwestycyjnych zostanie wykonana adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Podzamcze 1 A, dzięki czemu miasto zyska odrestaurowany zgodnie ze sztuką konserwatorską przepiękny obiekt jezuicki. Zostanie także naprawiona droga dojazdowa do budynku, umożliwiającą prawidłową komunikację.
21	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Kolejowa 11-13, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Kolejowa 11-12 w Reszlu.	Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
22	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Krasickiego 6,	Modernizacja budynku, ul. Krasickiego 6 w Reszlu.	Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje

	Reszel		na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
23	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Kolejowa 16, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Kolejowa 16 w Reszlu.	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
24	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Reymonta 5-9, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Reymonta 5-9 w Reszlu.	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w sąsiedztwie rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych

			i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
25	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Rynek 13, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Rynek 13 w Reszlu.	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w centrum rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
26	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Rynek 22, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Rynek 22 w Reszlu.	Odnowienie elewacji obiektu. Obiekt znajduje się w sąsiedztwie rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.

27	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Rynek 23, Reszel	Modernizacja budynku, ul. Rynek 23 w Reszlu.	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w centrum rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
28	Parafia Św. Piotra i Pawła w Reszlu	Termomodernizacja zabytkowego budynku „Wikarówka” z przystosowaniem na cele parafialne, społeczne oraz charytatywne	Budynek wpisany do rejestru zabytków, wymaga modernizacji celem przywrócenia mu dawnych funkcji. Budynek przez lata nie był remontowany co przyczyniło się do jego degradacji. Pomieszczenia budynku oprócz funkcji przeznaczonych na cele kościoła będą pełnić funkcje społeczne i charytatywne /wydawanie darów dla ubogiej społeczności/ Wpływ na sferę przestrzenną-infrastrukturálną: budynek zlokalizowany jest na obszarze staromiejskim. Jego modernizacji pozwoli przywrócić zdegradowaną tkankę urbanistyczną do jej świetności co przyniesie korzyści zarówno mieszkańcom jak i osobom odwiedzającym Reszel. Termomodernizacja budynku przyczyni się również w dużym stopniu do ochrony środowiska.

29	Parafia Św. Piotra i Pawła w Reszlu	Termomodernizacja historycznej plebani w Reszlu dla potrzeb nowych funkcji społeczno-kulturalnych	Realizacja projektu spowoduje znaczne zaoszczędzenie energii cieplnej i redukcję zanieczyszczeń do atmosfery. Umożliwi dogrzanie pomieszczeń parteru (muzeum, warsztaty, komnaty kameralne itp.) oraz całoroczne wykorzystywanie pomieszczeń poddasza na różne cele społeczne i kulturalne dla mieszkańców i turystów.
30	Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Św. Rodziny	Przystosowanie części budynku klasztornego do ekspozycji elementów zabytkowych wraz z programem towarzyszącym.	W ramach projektu : - zostaną przystosowane pomieszczenia klasztoru do celów turystycznych (noclegi + gastronomia) - zostaną przystosowane i udostępnione do zwiedzania części zabytkowe klasztoru Budynek klasztoru wpisany do rejestru zabytków Klasztor przez lata nie był remontowany co przyczyniło się do jego degradacji. Obszar w którym znajduje się klasztor jest eksponowanym obszarem zespołu staromiejskiego i jego obecny wygląd wpływa negatywnie na mieszkańców jak i turystów odwiedzających Reszel.
31	Stowarzyszenie Kulturalne ZAMEK w Reszlu	Termomodernizacja południowego skrzydła Zamku z Galerią Sztuki	Realizacja projektu zapewni właściwe warunki użytkowania Galerii, w tym właściwe warunki eksploatacji dzieł sztuki oraz ochronę substancji zabytkowej. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym mniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
32	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu	Przywrócenie do użyteczności gospodarczej/modernizacja budynku przy ul. 1-go Maja 6 w Reszlu.	Modernizacja budynku przywróci wartość użytkową (funkcjonalności, sprawności techniczno-ekonomiczną) obiektu. A tym samym przyczyni się do poprawy estetyki miasta.

33	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu	Adaptacja budynku na cele socjalne	Projekt przewiduje adaptację obecnej siedziby Wielobranżowego Przedsiębiorstwa Komunalnego w Reszlu przy ul. Dąbrowskiego 5, z budynku biurowo-warsztatowego na budynek socjalny. Realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych mieszkańców, poprzez zwiększenie się liczby mieszkań dostępnych na rynku. Projekt przyczyni się do poprawy warunków mieszkaniowych wielu mieszkańców Reszla.
Ochrona dziedzictwa kulturowego			
34	Parafia Św. Piotra i Pawła w Reszlu	Rewitalizacja Zespołu Dawnej Plebani w Reszlu, z adaptacją na cele kultury i obsługi ruchu turystycznego	Projekt obejmuje działania związane z przystosowaniem zespołu d. plebani do pełnienia funkcji społecznych. Adaptacja historycznych pomieszczeń dla potrzeb muzeum- miejsce ekspozycji unikalnego zabytku ruchowego z 1371 r., wykończenie pomieszczeń i wyposażenie Projekt i wykonanie nawierzchni dziedzińca i tarasu kawiarenki na trasie turystycznej Projekt i realizacja częściowej odbudowy budynku gospodarczego na cele obsługi ruchu turystycznego, warsztatów, spotkań, prezentacji i inne. Niezbędne wyposażenie pomieszczeń dla potrzeb nowej funkcji.
35	Parafia Św. Piotra i Pawła w Reszlu	Konserwacja i remont organów w Kościele Św. Piotr i Pawła w Reszlu	Remont konserwatorski zabytkowego instrumentu jednego z najbardziej rozbudowanych harmonijnie i najcenniejszych w Regionie. - konserwacja i częściowa odbudowa drewnianych części instrumentu, - konserwacja techniczna

			instrumentu - strojenie Projekt przyczyni się do: - wzbogacenie oferty kulturalnej miasta – promocja dziedzictwa kulturowego - poprawy ruchu turystycznego - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów - wzrost integracji społecznej poprzez organizację koncertów organowych - koncerty- forma spędzenia czasu wolnego
Budowa tożsamości regionalnej			
36	Miejski Kultury	Ośrodek	Widowisko plenerowe „Proces Barbary Zdunk”. Realizacja tego spektaklu w okresie wakacyjnym, będzie produktem turystycznym przyciągającym turystów. Wokół tematu reszelskiej czarownicy może rozwinąć się szereg działań (od pamiątek po ofertę kulinarną) zwiększających aktywność zawodową mieszkańców. Dla prawidłowej, atrakcyjnej formy realizacji spektaklu niezbędny jest zakup kostiumów, elementów scenograficznych i pirotechnicznych, a także promocja tego przedsięwzięcia.
37	Miejski Kultury	Ośrodek	Wyprawa w średniowiecze Realizacja średniowiecznego turnieju z pokazami dawnej kultury i rzemiosła, będzie produktem turystycznym przyciągającym turystów. Wokół tego przedsięwzięcia może rozwinąć się szereg działań (od pamiątek po ofertę kulinarną) zwiększających aktywność zawodową mieszkańców. Dla prawidłowej, atrakcyjnej formy realizacji spektaklu niezbędny jest zakup kostiumów, elementów scenograficznych, nawiązanie współpracy z bractwami rycerskimi, a także promocja

			tego przedsięwzięcia.
Zagospodarowanie przestrzenne i poprawa estetyki gminy			
38	Parafia Św. Piotra i Pawła w Reszlu	Plac kościelny zagospodarowanie urządzenie terenu	Miejsce organizacji zewnętrznych uroczystości religijnych i spotkań wspólnoty parafialnej, młodzieży, pielgrzymów i turystów. - wymiana zdegradowanej nawierzchni placu i otoczenia kościoła; - uporządkowanie zieleni niskiej - budowa i montaż urządzeń terenowych: ławek, wiaty, źródeł, oświetlenia - urządzenie miejsc postojowych dla samochodów oraz stojaków na rowery. Projekt przyczyni się do: - uporządkowania przestrzeni miejskiej, zaspokojenie potrzeb społecznych; - wzbogacenie oferty kulturalnej miasta – promocja dziedzictwa kulturowego; - poprawy ruchu turystycznego - przywrócenie historycznego kształtu – zachowanie krajobrazu kulturowego Reszla; - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów.
39	Stowarzyszenie Kulturalne ZAMEK w Reszlu	Zagospodarowanie dziedzińca zamkowego oraz otoczenia Zamku	Turystyczne zagospodarowanie otoczenia oraz dziedzińca Zamku w Reszlu, jednego z najcenniejszych obiektów zabytkowych regionu. Od wielu lat dziedziniec zamkowy oraz otoczenie zamku stanowi zdegradowany obszar w eksponowanej, staromiejskiej części miasta oraz Zamku Reszelskiego. Projekt wychodzi naprzeciw potrzebom społecznym oraz przestrzennym. Aby teren ten mógł odzyskać

			dawną świetność by mógł służyć mieszkańcom i turystom, konieczna jest jego rewitalizacja. Projekt przyczyni się do: - uporządkowania przestrzeni miejskiej, zaspokojenie potrzeb społecznych. - wzbogacenie oferty kulturalnej Miasta, promocja dziedzictwa kulturowego - poprawy ruchu turystycznego , - przywrócenie historycznego kształtu dziedzińca zamkowego - zachowanie krajobrazu kulturowego Reszla - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów.
40	Stowarzyszenie Kulturalne ZAMEK w Reszlu	Trasa spacerowa „Nad skarpą” wokół zabytkowej rezydencji Archiprezbiterów	Stworzenie atrakcyjnych miejsc spotkań i odpoczynku mieszkańców i turystów Projekt przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych /miejsce spotkań mieszkańców, forma spędzenia wolnego czasu/, przestrzennych/uporządkowanie terenu znajdującego się w zespole staromiejskim/, gospodarcze/nowe miejsca pracy/.
Ochrona środowiska			
41	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Oczyszczalni Ścieków przy ul. Rataja 4 w Reszlu	Instalacja fotowoltaiczna: na konstrukcji wsporczej naziemnej zostanie zainstalowanych 160 modułów o mocy pojedynczego modułu 250 W. Łączna moc zainstalowana wynosić będzie 40 kWp. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy sytuacji środowiskowej Gminy. Realizacja projektu ma na celu zwiększenie produkcji zielonej energii, korzystnej dla naszego środowiska naturalnego oraz zmniejszenie zużycia i kosztów związanych z zakupem energii

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			elektrycznej.
42	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Gdańskiej 3 w Reszlu	Realizacja projektu ma na celu zwiększenie produkcji zielonej energii, korzystnej dla naszego środowiska naturalnego oraz zmniejszenie kosztów związanych z zakupem energii elektrycznej.

8. Indykatywne ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych w okresie programowania 2014–2020 (2023) są środki europejskie wydatkowane przede wszystkim w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Równocześnie komplementarnymi względem nich źródłami finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze europejskie w ramach krajowych programów operacyjnych (np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko), jak również środki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz inne źródła finansowania (np. środki prywatne). Poniżej zamieszczono szczegółowy opis potencjalnych źródeł finansowania projektów przewidzianych do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Reszel.

Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:

- środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
- inne zagraniczne środki finansowe,
- krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
- subwencja ogólna (część oświatowa),
- dochody własne.

Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:

- pożyczki i kredyty bankowe,
- poręczenia,
- gwarancja.

Środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in. Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały, dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopłat, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.).³⁹ Dodatkowym źródłem finansowania inwestycji jest Fundusz Kościelny i środki ministerialne.

Tabela 32. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Wzrost kapitału ludzkiego poprzez rewitalizację części miasta Reszel			
1.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	600 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
1.2.	Prace remontowo - konserwacyjne budynku MOK na cele aktywizacji społeczno – zawodowej	4 200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

³⁹ Krajowa Polityka Miejska 2023

1.3.	Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia wraz z poprawą funkcjonalności komunikacyjnej w obrębie parku	9 850 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Projekty uzupełniające			
1	Popularyzacja aktywności fizycznej poprzez organizację Ogólnopolskich Zawodów Motocrossowych.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2	Wypożyczenie pomieszczeń MOK Reszel celem realizacji szkoleń i warsztatów.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu audiowizualnego do sali widowiskowej MOK Reszel.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu audiowizualnego na potrzeby realizacji eventów plenerowych.	300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5	Wypożyczenie zaplecza sceny na potrzeby realizacji eventów plenerowych.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
6	Plenerowe lodowisko.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
7	Interdyscyplinarne warsztaty.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
8	Wypożyczenie pracowni MOK Reszel.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9	Rozwijanie zainteresowań teatralnych.	80 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci
miast Cittaslow

10	Rozwijanie zainteresowań poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych.	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
11	Kulturalne wakacje.	10 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
12	Kulturalne ferie.	10 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
13	Z pasją do nauki - program rozwojowy dla szkół z Gminy Reszel.	1 675 800,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
14	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa.	15 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
15	Rozwijanie kompetencji kluczowych.	800 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
16	Kompleksowa interwencja rewitalizacyjna budynku o wartości architektonicznej wpisanego do rejestru zabytków	450 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
17	Kompleksowa termomodernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu	3 750 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18	Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 1 w Reszlu.	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
19	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Podzamcze 1 w Reszlu.	4 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
20	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób chorych na Alzheimera przy ul. Podzamcze 1 A w Reszlu.	4 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

21	Modernizacja budynku, ul. Kolejowa 11-13 w Reszlu.	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
22	Modernizacja budynku, ul. Reymonta 5-9 w Reszlu.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
23	Modernizacja budynku, ul. Rynek 13 w Reszlu.	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
24	Modernizacja budynku ul. Kolejowa 16 w Reszlu.	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
25	Modernizacja budynku, ul. Krasickiego 6 w Reszlu.	90 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
26	Modernizacja budynku, ul. Rynek 22 w Reszlu.	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
27	Modernizacja budynku ul. Rynek 23 w Reszlu.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
28	Termomodernizacja zabytkowego budynku „Wikarówka” z przystosowaniem na cele parafialne, społeczne oraz charytatywne.	140 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
29	Termomodernizacja historycznej plebani w Reszlu dla potrzeb nowych funkcji społeczno-kulturalnych.	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
30	Przystosowanie części budynku klasztoru do ekspozycji elementów zabytkowych wraz z programem towarzyszącym.	6 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

31	Termomodernizacja południowego skrzydła Zamku z Galerią Sztuki.	600 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
32	Przywrócenie do użyteczności gospodarczej/modernizacja budynku przy ul. 1-go Maja 6 w Reszlu.	2 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
33	Rewitalizacja Zespołu Dawnej Plebani w Reszlu, z adaptacją na cele kultury i obsługi ruchu turystycznego.	2 200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
34	Konserwacja i remont organów w Kościele Św. Piotr i Pawła w Reszlu.	650 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
35	Widowisko plenerowe „Proces Barbary Zdunk”.	50 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
36	Wyprawa w średniowiecze.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
37	Plac kościelny – zagospodarowanie i urządzenie terenu.	1 260 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
38	Zagospodarowanie dziedzińca zamkowego oraz otoczenia Zamku.	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
39	Trasa spacerowa „Nad skarpą” wokół zabytkowej rezydencji Archiprezbiterów.	90 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
40	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Oczyszczalni Ścieków przy ul. Rataja 4 w Reszlu.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
41	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Gdańskiej 3 w Reszlu.	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

42	Adaptacja budynku na cele socjalne.	530 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne
----	-------------------------------------	------------	--

Źródło: Opracowanie własne

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji

Prace nad „*Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow*” rozpoczęły się w lipcu 2013 roku. Udział w programie zadeklarowały wszystkie miasta województwa warmińsko – mazurskiego, będące członkami sieci Cittaslow. Początkowo były to władze 9 miast: Biskupca, Bisztynka, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztynka, Reszla i Rynu. Po otrzymaniu 9 listopada 2013 r. członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Cittaslow przez Barczewo i Dobre Miasto oraz 5 kwietnia 2014 r. przez Pasym, Górowo Iławeckie i Nidzicę liczba miast biorących udział w programie zwiększyła się do 14.

Współpraca przedstawicieli miast sieci odbywała się w formie spotkań i konsultacji, które miały miejsce w Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

W celu zapewnienia współpracy pomiędzy władzami poszczególnych gmin i społeczeństwem zostały powołane na poziomie poszczególnych gmin grupy robocze do spraw rewitalizacji. Z każdej grupy wyłoniono przedstawiciela do grupy roboczej na poziomie sieci Cittaslow. Efektem prac grup roboczych było wypracowanie zintegrowanych projektów inwestycyjnych.

Rewitalizacja jest procesem o wybitnie partycypacyjnym charakterze. Włączanie różnorodnych grup interesariuszy w działania rewitalizacyjne powinno odbywać się kompleksowo i na wszystkich etapach tego procesu. Włączenie różnych interesariuszy w rewitalizację powinno obejmować wspólne inicjowanie i prowadzenie działań zmierzających do poprawy zastanej sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji.

Za zapewnienie prawidłowego włączenia różnorodnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji odpowiadał będzie Komitet Rewitalizacji, w skład którego weszli przedstawiciele różnych środowisk Gminy Reszel.

Skład Komitetu Rewitalizacji:

- Jerzy Bajorek – Zastępca Burmistrza Reszla;
- Beata Subocz – Przewodniczący Rady Miejskiej w Reszlu;
- Grzegorz Jaruga – radny RM , mieszkaniec obszaru rewitalizowanego;
- Beata Kilanowska – radna RM, mieszkaniec obszaru rewitalizowanego;
- Joanna Zakrzewska - radna RM, mieszkaniec obszaru rewitalizowanego;

- Monika Łomżyńska - radna RM, mieszkaniec obszaru rewitalizowanego;
- Marzena Jaworowska - radna RM, mieszkaniec obszaru rewitalizowanego;
- Urszula Sawa – Sekretarz Gminy;
- Danuta Baten – dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3 w Reszlu;
- Edward Szmul – dyrektor Gimnazjum nr 1 w Reszlu;
- Elżbieta Jabłonka – kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Barbara Bielska – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej;
- Artur Galicki – dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury;
- Krzysztof Bumbul – Proboszcz Parafii pw. Ap. Piotra i Pawła w Reszlu;
- Marcin Bejner – prezes Wielobranżowego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. w Reszlu;
- Maciej Ciborowski - Stowarzyszenie Kulturalny Zamek w Reszlu;
- Jolanta Grzyb – prezes Towarzystwa Miłośników Reszla i okolic;
- Jan Nowicki – prezes Motoklub Reszel;
- Andrzej Adamiak – RKS Orleń – Rema Reszel;
- Karol Światłowski – kierownik artystyczny Reszelskich Koncertów Muzyki Organowej i Kameralnej w Reszlu;
- Ryszard Łożyński – kierownik Działu TB Urząd Gminy w Reszlu;
- Piotr Chamik – inspektor Urząd Gminy w Reszlu;
- Marta Jałoszewska – referent Urząd Gminy w Reszlu;
- Karolina Breziuk - referent Urząd Gminy w Reszlu;
- Maria Dziudzik-Pływaczewska – mieszkanka obszaru rewitalizowanego.

Do głównych zadań osób odpowiedzialnych za proces partycypacji należy weryfikacja, jak również uwzględnienie potrzeb i oczekiwań interesariuszy, zwłaszcza tych związanych bezpośrednio z obszarem kryzysowym. Wobec powyższego na etapie przygotowywania Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow, Gmina Reszel zorganizowała spotkania konsultacyjne. Podczas tych spotkań poruszono temat problemów społecznych na terenie Reszla oraz sposobów ich niwelowania, wyznaczono obszar wymagający interwencji oraz wyznaczono działania niezbędne do rewitalizacji obszaru.

Podczas konsultacji społecznych projektu Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Reszel zgłoszono uwagi, które ostatecznie uwzględniono.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Reszel został ustanowiony NR VIII/64/2015 Rady Gminy w Reszlu z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia planu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Reszel”.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow został udostępniony wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cittaslowpolska.pl oraz na stronie internetowej Gminy.

W marcu 2016 r. Gmina Reszel przystąpiła do aktualizacji Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow ze względu na dostosowanie elementów programu do Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

O rozpoczęciu konsultacji społecznych w ramach aktualizacji dokumentu powiadomiono mieszkańców poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Wraz z informacją o aktualizacji dokumentu, rozpoczętych konsultacjach zamieszczono również zaproszenie do składania fiszek projektowych do programu oraz zaproszono interesariuszy na spotkanie informacyjne, które odbyło się w dniu 07 kwietnia 2016 r. W spotkaniu wzięło udział 14 osób, wśród nich:

- mieszkańcy zamieszkujący obszar rewitalizacji;
- pozostali mieszkańcy Gminy;
- Burmistrz Reszla;
- Przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu, Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu, Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu, placówki edukacyjne z obszaru Gminy);
- przedstawiciel Muzeum – Zamek biskupów w Reszlu;
- Administratorzy obiektów sakralnych;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzący działalność na obszarze rewitalizacji;
- osoby reprezentujące podmioty gospodarcze prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji;
- właściciele i zarządcy nieruchomości na obszarze rewitalizacji.

Spotkanie poprowadził ekspert zewnętrzny z Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, który wyjaśnił nową definicję rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi i Ustawą o rewitalizacji, przedstawił obszar rewitalizacji i zintegrowane

przedsięwzięcia Gminy Reszel, a następnie odpowiadał na zadawane pytania. Nie zgłoszono żadnych uwag do przedstawionego obszaru rewitalizacji oraz do projektów rewitalizacyjnych.

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono nabór fiszek projektowych. W toku naboru, trwającego dwa tygodnie, do Urzędu Gminy wpłynęło 42 projekty komplementarne względem projektów wpisanych do uchwalonego programu rewitalizacji. Następnie w ramach konsultacji na stronie internetowej Gminy (BIP), na okres 21 dni, zamieszczono proponowane projekty, a tym samym mieszkańcy Gminy mieli możliwość zapoznania się z nimi i przedstawienia ewentualnych uwag.

Podczas aktualizacji dokumentu współpracowano z Urzędem Gminy, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komendą Powiatową Policji, Miejską Biblioteką Publiczną. Dzięki ich udziałowi pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej Gminy Reszel i wyznaczono obszary rewitalizowane. Dodatkowo prowadzono indywidualne rozmowy z mieszkańcami miasta dotyczące problemów społecznych i komfortu życia mieszkańców w Gminie.

Konsultacjom społecznym poddany zostanie również Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Reszel w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow, a ewentualne zgłoszone uwagi będą rozpatrywane i wyszczególnione w wywieszonym na stronie internetowej w Raporcie z konsultacji społecznych.

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Jednakże partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej. Raz na rok planuje się spotkanie z interesariuszami, na których omawiane będą bieżące działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską.

Dodatkowo Komitet ds. Rewitalizacji będzie spotykał się co najmniej raz na kwartał i aktualizował katalog fiszek projektowych.

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi) - odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności:

Komplementarność przestrzenna

Projekty wyszczególnione do realizacji w ramach niniejszego Programu będą realizowane przede wszystkim na wyznaczonych obszarach i stanowią odpowiedź na główne problemy występujące na ich terenie. Efekty realizacji będą odczuwalne dla całego miasta i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach Gminy Reszel.

Ponadto niektóre projekty zgłoszone podczas konsultacji społecznych będą realizowane poza obszarami rewitalizowanymi, ale będą również oddziaływać na mieszkańców zamieszkałych na terenach objętych procesem rewitalizacji. Będą to projekty komplementarne względem planowanych do realizacji projektów na obszarach rewitalizowanych.

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii. Realizacja projektów skutkuje wykonaniem określonej wizji Gminy Reszel w 2023 r., tj. ożywienie społeczno-kulturalne miasta. Dodatkowo projektami komplementarnymi do zaplanowanych podstawowych przedsięwzięć będą projekty uzupełniające realizowane w ramach działań związanych z aktywizacją osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dodatkowo zagospodarowanie przestrzeni publicznej do pełnienia nowych funkcji będzie poprzedzone analizą decyzji przestrzennych wraz ze skutkami zmiany przeznaczenia terenu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Narzędzia zapewnienia komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że *Lokalny Programu Rewitalizacji gminy Reszel* będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Realizacja wszystkich projektów w ramach Zintegrowanych przedsięwzięć pozwoli w pełni osiągnąć zakładane cele. Pozostałe projekty również są komplementarne względem siebie – ich cele zakładają m.in. wzrost potencjału turystycznego i kulturalnego poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego w Reszlu, wzrost tożsamości lokalnej, aktywizację zawodową i społeczną poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarach zdegradowanych bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwiają wybór odpowiednik wskaźników osiągnięcia celów.

Dodatkowo istnieją powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy wpisanych w inne dokumenty Gminy Reszel np. z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy oraz zostanie wykazana w strukturze organizacyjnej gminy *Grupa robocza ds. rewitalizacji*. System pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych instytucji oraz

wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Ponadto powołano Komitet ds. Rewitalizacji, który pełni forum dialogu i współpracy, który odpowiedzialny jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesu rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Analizując projekty pod kątem okresu finansowania, szczególną uwagę zwraca się na ciągłość programową. Wiele przedsięwzięć realizowanych w Reszlu w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację w okresie 2014-2020. Jest to o tyle ważne, że wnioski z ewaluacji mogą posłużyć jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014-2020. Wynikają z potrzeb zmian systemu wdrażania dla ich lepszego oraz bardziej efektywnego zarządzania. Doświadczenia z poprzednich okresów finansowania wpłynęły na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej.

W latach 2007-2013 Gmina realizowała projekty, których celem była aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wyrównywanie szans edukacyjnych.

W ramach zintegrowanego przedsięwzięcia Gmina Reszel będzie realizowała 3 projekty, które będą komplementarne względem projektów realizowanych w latach 2007-2013.

Projekty komplementarne realizowane na obszarze Gminy Reszel w latach 2007-2013:

- Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych w gminie Reszel, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej;
- Lokalna inicjatywa edukacyjna na rzecz aktywizacji środowisk wiejskich i wzmocnienia potencjału absorpcji środków UE w gminie miejsko-wiejskiej Reszel, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich;
- Archimedes gości w Gminie Reszel, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Poddziałanie Działanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych;
- "Dom Warmiński - Śladami historycznej Warmii", Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego Działanie 2.2. Promocja województwa i jego oferty turystycznej;

- Blżej kultury, bliżej świata, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich;
- Spektakl w naszej gminie, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich;
- Młodzież otwarta na kulturę, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych;

oraz wiele innych projektów, których celem była aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wyrównywanie szans edukacyjnych wśród mieszkańców gminy Reszel.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Reszel* będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS - pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia oraz środki zewnętrzne z innych źródeł.

11. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel jest częścią Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow, który jest dokumentem określającym cele i programy działań na kilka lat i w związku z tym wymaga systematycznej pracy nad jakością i spójnością realizowanych zadań. Realizacja głównego programu obejmującego 14 miast wymaga określenia zasad wdrażania wynikających z niego projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych.

Proces wdrażania programu jest zadaniem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z interesariuszami. Wdrożeniu Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Rolę Koordynatora programu pełni Stowarzyszenie Polskich Miast Sieci Cittaslow. Stowarzyszenie może zlecić wykonywanie określonych obowiązków podmiotom zewnętrznym. Koordynator odpowiada za wdrożenie całego programu.

Do zadań Koordynatora należy w szczególności:

- zatwierdzenie Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow po zatwierdzeniu jego części składowych przez gminy;
- podpisanie umowy z Instytucją Zarządzającą na realizację Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow;
- w przypadku konieczności - dokonywanie okresowej aktualizacji programu;
- co najmniej raz na pół roku zebranie od gmin informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych Zintegrowanych Przedsięwzięć Inwestycyjnych i sporządzenie raportu z realizacji Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow a następnie przekazanie go do Instytucji Zarządzającej.

Za realizację zadań w zakresie poszczególnych miast sieci CITTASLOW odpowiedzialne będą gminy. Do zadań poszczególnych gmin będzie należało:

- zatwierdzenie Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie danego miasta;
- zapewnienie udziału społeczeństwa na każdym etapie wdrażania zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwy proces wdrażania programu wymaga

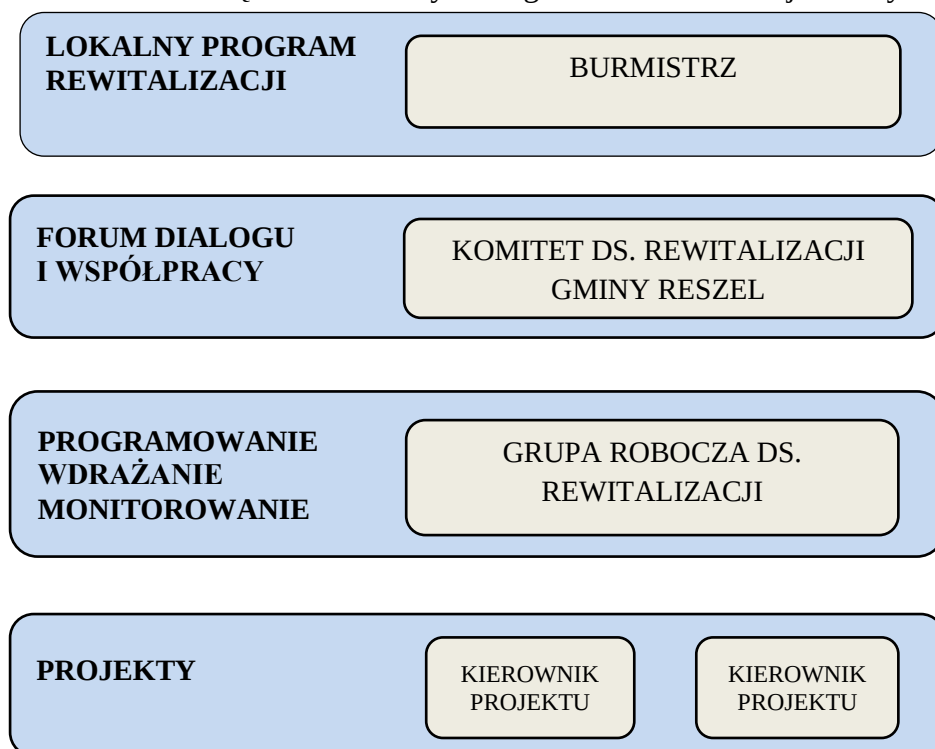
połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow jest "własnością" społeczności lokalnej, ponieważ dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne;

- zgłaszanie do koordynatora programu konieczności aktualizacji Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow;
- bieżącej analizie stopnia realizacji zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- przekazywania raz na pół roku do koordynatora programu informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel, to dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w mieście oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Zadaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Reszel

Źródło: Opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest Burmistrz, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada specjalnie powołany Komitet ds. Rewitalizacji Gminy Reszel. W skład Komitetu wchodzić powinni przedstawiciele wybrani przez radę gminy, wskazani przez burmistrza oraz przedstawiciele interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, właścicieli nieruchomości i in.). Komitet sprasowuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach.

Zadania Komitetu:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;
5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Z ramienia Urzędu Gminy w Reszlu zostanie powołana dodatkowo grupa robocza ds. rewitalizacji składającej się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Reszel. Ponadto grupa robocza ds. rewitalizacji powinna przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinni swoje projekty zgłaszać grupie roboczej, która następnie wnioskuje o aktualizację programu do Komitetu Rewitalizacji.

Natomiast kierownicy projektów zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań kierowników projektu należy:

- opracowywanie i składanie wniosków,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
- zlecanie zadań projektowych,

- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem,
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie,
- zarządzanie zmianami,
- odbieranie poszczególnych zadań,
- rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji gminy poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

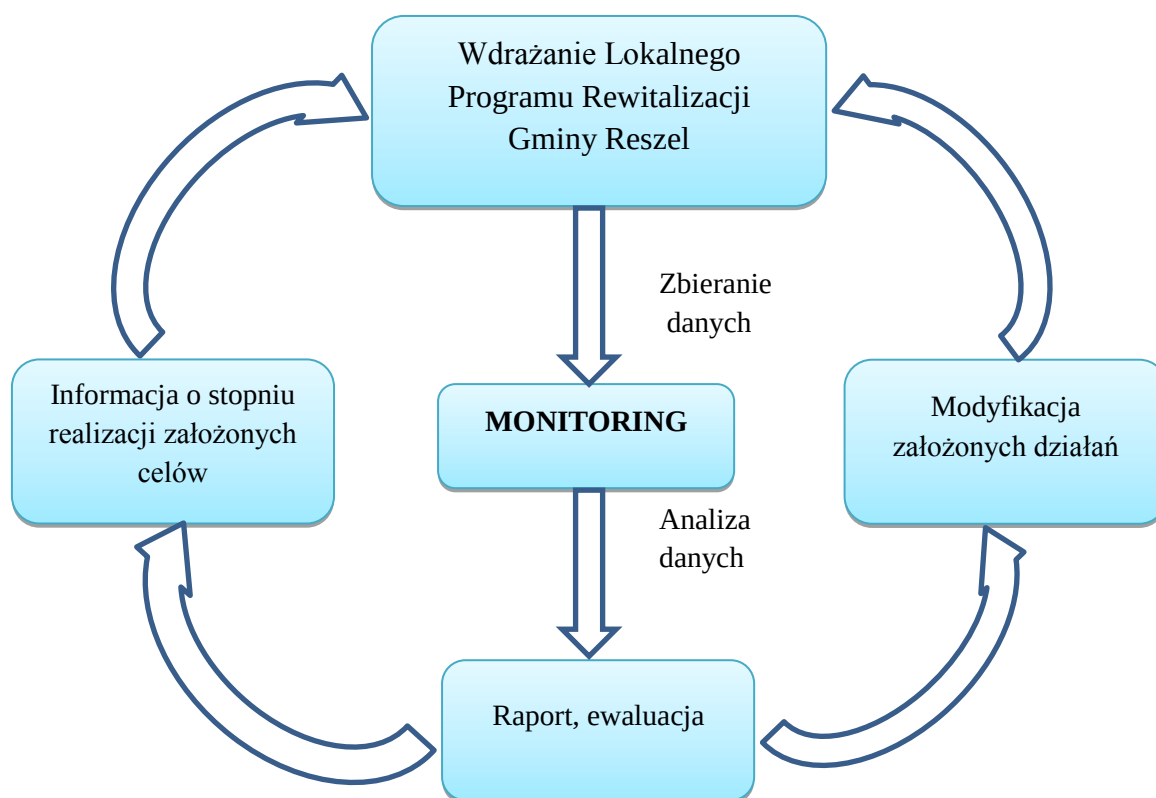
Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Reszel zależy nie tylko od władz gminy, ale również od jednostek podległych, mieszkańców gminy, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-gospodarczych i wyznaczenie obszarów oraz projektów, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Komitet Rewitalizacji w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku wymogów wprowadzenia zmian w dokumencie o dodatkowe projekty, należy uchwałą Rady Gminy zaktualizować zapisy Programu.

12. System monitorowania programu rewitalizacji

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów zgodnie z okresami raportowania przewidzianymi dla RPO WiM 2014-2020, jednak nie rzadziej niż w okresach półrocznych. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu,

natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Ocena realizacji programu rewitalizacji oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym zakłada się pomiar: produktów, rezultatów i oddziaływania programu.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie gminy Reszel z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Reszel na dzień 18.04.2016 r.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Reszel według powodów przyznawania tej pomocy

Tabela 4. Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Reszel w 2015 r. w podziale na kategorie.

Tabela 5. Średni wynik egzaminu szóstoklasisty w Gminie Reszel w roku 2015 na tle kraju, województwa i powiatu.

Tabela 6. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w Gminie Reszel w roku 2015 na tle kraju, województwa i powiatu.

Tabela 7. Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych, prezydenckich oraz samorządowych w Gminie Reszel, na tle kraju, województwa i powiatu.

Tabela 8. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Reszel.

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Reszel według poszczególnych sekcji PKD 2007 w roku 2015.

Tabela 10. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Reszel.

Tabela 11. Działalność MOK w Reszlu w roku 2015.

Tabela 12. Długość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie Gminy Reszel.

Tabela 13. Drogi powiatowe na terenie Miasta Reszel.

Tabela 14. Drogi powiatowe na terenie Gminy poza granicami miasta.

Tabela 15. Drogi gminne na terenie Gminy Reszel.

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Reszel w roku 2014, na tle powiatu i województwa.

Tabela 17. Rozwój budownictwa na terenie Gminy Reszel.

Tabela 18. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.

Tabela 19. Metodologia liczenia wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych.

Tabela 20. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna.

Tabela 21. Wartości wskaźników.

Tabela 22. Wartość wskaźników – bezrobocie.

Tabela 23. Wartość wskaźników – ubóstwo.

Tabela 24. Wartość wskaźników - poziom uczestnictwa mieszkańców obszaru w życiu publicznym i kulturalnym.

Tabela 25. Wartość wskaźników – poziom edukacji.

Tabela 26. Wartość wskaźników – przestępczość.

Tabela 27. Wartość wskaźników – obciążenie demograficzne.

Tabela 28. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – sfera gospodarcza.

Tabela 29. Wartości wskaźników.

Tabela 30. Opis podstawowych przedsięwzięć realizowanych w ramach rewitalizacji.

Tabela 31. Projekty uzupełniające Gmina Reszel.

Tabela 32. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych.

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa Gminy Reszel.

Rysunek 2. Populacja Gminy Reszel w latach 2002-2015.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Reszel w latach 1995-2014.

Rysunek 4. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Reszel w latach 2004-2014.

Rysunek 5. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) na terenie Gminy Reszel w latach 2012-2014.

Rysunek 6. Szkolnictwo podstawowe na terenie Gminy Reszel – współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2010-2014 na tle powiatu i województwa.

Rysunek 7. Szkolnictwo gimnazjalne na terenie Gminy Reszel – współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2010-2014 na tle powiatu i województwa.

Rysunek 8. Liczba organizacji pozarządowych (fundacji oraz stowarzyszeń i organizacje społecznych) na 1000 mieszkańców w Gminie Reszel na tle powiatu i województwa w latach 2012-2014.

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Reszel w latach 2010–2015.

Rysunek 10. Mapa jednostek pomocniczych na terenie Gminy Reszel.

Rysunek 11. Czytelnicy bibliotek publicznych w Gminie Reszel w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle powiatu i województwa.

Rysunek 12. Korzystający z wodociągów w % ogółu ludności Gminy Reszel w roku 2014 na tle powiatu i województwa.

Rysunek 13. Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności Gminy Reszel w roku 2014 na tle powiatu i województwa.

Rysunek 14. Mieszkania oddane do użytkowania w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy Reszel w latach 2011-2015, na tle powiatu.

Rysunek 15. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Reszel.

Rysunek 16. Mapa projektów podstawowych

Spis schematów

Schemat 3. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Reszel.

Schemat 4. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Załączniki

1. Mapa obszaru rewitalizacji